Jncipit liber qui vocatur Speculum Xpistiani

HEc nrãmus In pncipio cuiuslibet operis pmitte dñicam oõem & signum Crucis ✠ in fronte. In nomine patris & filij et spiritus sancti Amen.

MAgna est differencia inter p̃dicationẽ & doctrinam. Predicatio ẽ vbi ẽ conuocatio siue plꝰ Jmitatio: in diebus festiuis In ecclesiis seu ĩ aliis locis & tpibꝫ ad hoc deputatis. et pñnet ad eos qui ordinati sunt ad hoc & Jurisdicionem & auctoritatem habent et nõ ad alios. Jnformare autẽ & docẽ põt Vnusquisqꝫ fr̃em suũ ĩ omni tpe & loco opportuno, si viderit sibi expedire, quia hoc ẽ elemosina ad q̃m quilibet tenetur (Domino dicente) Qd gr̃atis accepistis, gr̃atis date Unde Petrus Apostolus Vnusquisqꝫ sicut accepit gr̃am in alterutrũ, illam administrare debet

QVomodo põt veraciter quis dicẽ se Deum diligere & eius amorem appetere. si eius

ymaginē videat demigrari & in sterquilinio pec
catoꝝ iacē / pciosissimum sanguinem dñi nr̄i ihesu xpi
sti sub pedibus conculcari Spi
ritus sancti habitaculū pollui . Sponsam xpi
sti ꝓstitui . fidem catholicam frici . ꝓpriū do
minicū & totam eius beatitudinem pro vilibus
voluptatibus & viciis contempni & ipse nō ar
rat nec clamat ꝛ dissimulans solum suā quie-
tem requirit Gregorius Nec proximus de
re diligit sine deo Apls dicit : Argue / ob
secra & Increpa cum omni sapīa & doctrina
Greg : Facētis proximi dubio culpā hēt qui
pōt corrige & negligit emendare Euuāge-
lista Qui ex deo ē ūba dei audit Chrys
Verbū dei docet ignorantes . terret contumaces
Animat laborantes . confortat pusillanimes
Reficit magnates . sanat peccato vulnerato s
Qui autem longe est ab hoc conuiuio verbi dei
inmicus factus est : euacuatur spiritu / angu
stiatur sensibus / defiat a veritate / distillat a
fide & sic egredies ab oīb voluptatibus
dei nouissime cadit i mortē Salomō Qui
auūtit aurē suā ne audiat legē / execrabilis erit

oratio eius [illegible]

Dñs p yphām dicit. Ignorantes me ignorabuntur. i. qui volunt me ignorare ignorabo eos Ambrosius. Qui possent scire si vellent studium adhibere / non nescientes hoc contemptores iudicabuntur. Gregorius in mor

Nescire Ignorancia est. Scire voluisse superbia Ambrosius. Grauissime peccas quia ignoras. Ysid. in lyna. Ignorancia mater errorum est; Ignorancia viaꝝ mitra est

Paulus. Nolite fieri imprudentes sed intelligentes quae sit voluntas dei Prou. ix. Acceptus est regi minister intelligens Impossibile est quemq̃ deo placere / si quod ei placet ignorat: Omnes enim tenemur quantumcunq̃ scire ea que sunt fidei. et naturalia Iura Precepta Singuli autē ea q̃ ad statum eoꝝ vel officiū spectant / Illa scilicet sine quoꝝ scientia non potest debitum exercere

Ria sunt genera Elemosinaꝝ. Egenti largire quicquid potes. Dimittere eis a quibus lesus fuerus. Errantem corrigere et in viam veritatis reducere Si magnum ē pec-

ere scientes mortuos, multo magis ē viuere
alios. Viuificas et si magnū est corpus
ppm a temporali morte, multo magis est il
lum ere animam eius a morte gehennali, pollice
tam̄ in opibus mīe alios ad deum conuertere
Nam̄ vt dicat Gregorius: Nullū sacrificiū
tam placere deo, sicut zelus animarū. Item
ille apud deum magis est in amore qui ad q̄
amore plurimos trahit. Dñs autem p Ze
phām dicit: Si separauis pciosum a vili id ē
animam a diabolo vel a mundo quasi os meū e
ris. Item Jacobus Apls. Qui conuerti
fecerit peccatorē ab errore vie sue, saluabit a
nimam eius a morte & opiet multitudinem pec
catorū. Aug⁹. Magis est iustificare impiū
q̄ creare celum & terrā.

Dicam̄ breuiter quid habetur in constitōe
Lamberti Pechm̄ ca. de Jgnorantia sacerdo
tis vbi sic habetur. Precipimus vt quilibet
Sacerdos ptens plebi pi quolibet quarto ani
saltem vna die solennī vel plurib⁹ p se vel ali
um exponat populo vulgariter Articulos fi
dei. Decem mandata decalogi; duo Precepta

Euangelica / Semme cantatis. Septem ope
ꝑ plenas Septem mentalia ꝑcepta anꝫ fua pu
geme: Septem Virtutes principales & septem g
ce sacramenta Tuus. Multa sunt facer
dotes nomine: pauci re ope. Sacerdotes popu
los iniquitate dampnantur, & eos aut Igno
rantes non arguant aut ꝑtinaces non argu
ant. Item Pastor Cu time pcipiant
sacerdotes mala Dns p ysayam. Propte
ra ductus est captiuus populus meus, qua
non habuit scientia

Sequuntur Octo Tabule

Prima Tabula fruende & fide catho
lica & & articulis fidei Et dicit q ne
mo debet fidem catholicam violare nec i malo
quo consentire

Secunda Tabula fruende & decem cepta
tis Decalogi & & duobus precepti Euan
gelij, quibus omnes ppriam Celum & iusti
tenentur obedire

Tercia Tabula fruende & operibus mi

& septem Virtutibus ꝑncipalibus & docet qualiter agitur cum iustus in extremis agit Et q̄ liter agitur cum impius in extremis agit & de generali iudicio

Quarta tabula tractat de septem peccatis mortalibus & dicit ꝙ audacior est qui cum vno peccato mortali dormit ꝙ qui cū septem hostibus de morte sua obligatus. Itē dicit ꝙ penitentes non debent desperare quia desperacio peior est omni peccato

Quinta tabula docet ꝙ tria sunt q̄ coīquinant hominem Et tria sunt q̄ mūdant & lauant ꝙ planum ab omni peccato Et sex sunt que custodiunt hominem i bono & seruant eū a malo: Et tria sunt q̄ trahunt hominem a vicijs ad Virtutes: Item loquitur contra ꝑsumpcionē & desperacionē Et tractat de gaudijs celi & de penis infernj Et de Conscientia

Sexta Tabula tractat de quodam Rege habente quatuor Philosophos in Regno suo & de eorū sana doctrina

Epima Tabula tractat de Libro sapi
enar & de moribus mundi
Cqua Tabula est de duabus oragoyi
bus duobus Et de duabus Scalis. V
na diagente ad celum. & alesza ad infernū
Equitur quam exhortatio bona que lo
quitur de subtractione victus amme
De mezanatis De Pastoribus De Sacerdo
tibus De Sacramento altaris. et claustrali
bus soli deo militantibus
Tem sequitur de speciebus ydolatrie
De oratione De tribulatione De Paci
encia De Temptatione. Et q̄ quidā sunt ho
minibus t sine laboratibus necessaria. Et
q̄ triplex est Apostosia
Tem sequuntur plura notabilia bona

Prima Tabula

Ide catholica dicitur in Simbo
lo Athanasij Quicunq; vult sal
uus esse ante omnia opus est Vt teneat Ca
tholicam fidem Un paulus. Sine fide in

impossibile est placere deo Seneca. Nichil
tamen qui fidem perdidit Johis. iij. a
Cui mercedem est filio non videbit vitā ei;
nam ꝯ ira dei manet super eū Templi spi;
ritualis fundamentum est fides, q̄ ē de rebus
scilicet De diuinitate De humanitate ypsti.
Et de Sacramentis, ꝯ de hijs duobus tam sunt
Articuli quos Primus articulus est, q̄ est
Vnus deus in essencia. trinus in psonis ter;
nus sine principio ꝯ sine fine, omnia creans et
nichil Secundus est q̄ filius dei carnē sūp
sit de virgine natus de ea verus deus ꝯ verus
homo Tercius est q̄ ypūs filius dei ꝯ vir;
ginis crucifixus est mortuus ꝯ sepultus, non
muite sed sponte vt nos redimeret Quar;
tus est, q̄ ypūs deus descendit ad inferos, m
ala ad spoliationem tartari, quiescente corpo
re ypsti in sepulchro. ꝯ tercia die a mortuis
surrexit Quintus est q̄ idem ypūs deus ꝯ
homo ascendit ad celos sedet ad dexterā dei pa;
tris omnipotentis ꝯ inde venturus est iudica
re vivos ꝯ mortuos. Sextus est q̄ Baptis;
mus mundat ab omni originali peccato ꝯ dat

gziam saluantem. Septimus est q confir-
matio confirmat spiritum sanctum in homine
baptizato. Octauus est q penitencia de-
let peccatū actuale mortale et venale. Nonus
est qd sacramentum aliquis confirmat peni-
tentē ne resumat recordationē et suscitandā.
Decimus est qd ordines collati potestatem
dicendi officios et sacramentoz celebrandoz.
Undecimus est qd matrimoniū lume con-
tractū excludit mortale peccatū i ope genera-
tionis inter virū et mulierem. Duodecimus est
qd extrema vnctio allenat a corporalis pena
et spiritualī.

Symbolum

Etrus apostolus. Credo in deum
patrem omnipotentem creatorem
celi et terre. Andreas. Et in ihesum
christum filium eius vnicum dominum nrm.
Jacobus maior. Qui conceptus est de spi-
ritu sancto natus ex Maria virgine.

Johēs. Passus sub pontio pylato crucifixus mortuus et sepultus Thomas. Descendit ad infera tertia die resurrexit a mortuis Jacobꝰ minor: Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omipotentis Philis. Inde venturus est iudicare viuos et mortuos Bartholomeꝰ: Credo in spiritum sanctū Mathꝰ. Sanctam ecclesiam catholicam Simon: Sanctorum communionem remissionē peccatorum Judas Zelotes. Carnis resurrectionem Mathias. Et vitam eternam Amen

Intendite mihi et considerate quia dominus deus noster condescendit nobis ne in errore essemus. Deditq; nobis veritatem in scripturis quibus voluit nos credere omnia illa que ad salutem nobis sunt necessaria, sufficienter et certaliter inueniemus, Vt in eis sensum nostrū non sequamur, sed Regulis fidei sensum nostrum humiliter subiiciamus

Scriptum est enim Que per Magistrorum siue etiam doctorum fidei consilia data sunt a Doctore vno scilicet deo hijs

amplius fili mi ne requiras Apls ad ro-
manos Noy alta sapientes ꝫ humilibꝫ con
senaentes Eccl̃astica. iij. Noy ⁊ st necessa-
rium tbi ea q̃ absconditꝫ sunt Vidꝛe caulis tu
is Gregorꝰ Fides noy babet meritum cū
humana raao pbet expimentum Salamō
Qui ambulat simpliciter saluus erit Augꝰ
Nolite de fide tantū securi ēe / adiungite fidei
vitā rectam Jacobꝰ. Sine opibus fides
mortua est. ꝑlūs. Beatus est qui recte cre-
dendo bene viuit: ⁊ bene viuendo fidem rec
tam custodit

Olite limi fidem catholicam violare /
nec i malo cuiq̃ ꝙsentire: eaam si pena
ꝙpellit. talis enī pena utetur i gaudiū Jta ꝙ
vna gutta trublōms erūt q̃si mlle modij gau
dij Unī Euāgl / Beati eitis cū vos odierint
hoiēs ⁊ eiecerint nomē vm tanq̃ malū ꝓpter
filium hominis. gaudete ⁊ exultate in illa die
Ecce merces vra multa ē in celo Petrus a-
postolus. Si quid patimini ꝓpter iusticiam /
beati Jacobus Omne gaudiū existimate
filii mei cū in temptacionibus varijs incidi-

Actuū . v . Ibant Apli gaudentes aco ſpectu conſilij qm digni habiti ſunt p nomine Jheſu ꝙmeliam pati Jeroniꝰ Quis ſac + tor ſine ctamine coronabit eſt Gregoriꝰ . + Bonus nō fuit q̄m malor ꝓuitas nō ꝓba + uit Cryſoſtꝰ ſup ꝙthei Qui gloriā con; cupiſcit ī ꝛld / obꝓbria non timet in terris .

Jy heuen ſhall dwelle alle criſten men
That knowe & kepe godes hyddynges ten

Eccl̄aſtici . vi . Cogitatum habe in pre ceptis dñi & mandatis illius mxime aſſi; duus eſto Ambroſiꝰ : Qui in cordibꝫ ſuis dominica non hñt p̄cepta / uerba / dura tolleā bunt tormenta Idem : Grauiſſime peccas, quia hec ignoras Gregoꝰ : Male ſe uerū putat qui regulam ſummi uerbi dimis ignorat + Jeroꝰ . Absq; noticia creatoris ſui . homo pecus eſt Scriptū ē . n . eccl̄aſt . xij . De um time & mandata eius obſerua / Hoc ē oīs homo Glo'a / Hoc ē omnis homo creatus .

Secunda Tabula Incipit hic

Decem dicunt mandata . quoꝝ tria p
tinent ad deum Septem vero ad proximum
Primū est . Non adorabis deos alienos co
ram me . nꝛ adorabis neqꝫ coles In quo im-
plicite phibentur oīa sortilegia & oīs Incan
tationes / cum suspitionibꝫ caracterū & huius
modi figmentoꝝ

Thou schalt loue god with herte entiere
With alle thy soule and alle thy mighte
Other god in-no manere
Thou schalt not haue by daye ne nyghte

ꝫ alieni dicūtur q̄cūqꝫ supra deū & p9p
d9 diligūtur & colūtur Unū Beñd9
Quod enim quisquis p̄ cæteris colit & diligit .
id sibi deum constituisse p̄batur Augustin9
Hoc ab homine colitur quod p̄ cæteris diligitur
Rad sup Leuit . Qui enim concupiscen-
tiam : amorem pecunie aut honoris appetitum
diuine p̄ferrūt caritati Inuisibiliter y dola pro

ro volūt ꝙ dꝫ ſ̄ima īntencōne appellant hoc ꝙ
ro ſibi conſtituunt Euuangel Nemo po
teſt duobus dominis ſeruire contrarijs: Aut
Vnū odiet ꝙ alterū diliget. Aut Vni adhe
bit ꝙ alterū contemnet Gregorius Ne
mo pōt in Vna ꝙ eadem re / ommipotenti ꝙ a9
hoſtibus / ḡ us exiſtere Petr9 A quo quis
ſuperatur eius ſeruus efficitur Jeron9
Vnuſquiſq; enim opa facit eius filius appel⁊
latur

Eāndē mandatū eſt Non aſſumes
nomen dei tui in vanum Jn quo phi⁊
benatur Hereſes ꝙ Juramenta vana. periurum
ꝙ omnis blaſphemia irreuerens / dei nominacio
ꝙ ſimulacio yporite

Thy godes name in vanite
Thou ſchalt not take for wel nor wod
Diſmembre hym not that on wil ewe
For the was maade bothe blake and blo

Acobus Fratres kīmi Nolite Jura⁊
re neq; p celū neq; per terram neq; alid

quocunq; Juramentū p̄ nichilo . ē . p̄ uano
ꝺe non ſub iudicio celebratus . ē . ſub Judicio
Vindicte p̄ſentis uel future Bernꝛdꝰ / Ju
randū eſt nequaq̄ niſi tamen cogente neceſſaria
utilitas Ylyd̄ in libro de ſumo bono Non
ē q̄rta rei p̄cepta utilit̄ iurare ꝛ dum uſū iu-
randi facimus / periurij crimen incurrimus
Exc̄ti . zz . Vir multū iurans implebi-
tur iniquitate ⁊ non diſcedet a domo eius pla
ga ꝛ replebitur retributione peſſima Conſ
Juratores ypocrite celo cruciãtes p̄ ber-
nardū dicat dñs Nonne facio p̄ te ſuf-
neratus ſum / nōne facio p̄ te afflictus ſum ;
deſine amplius precare quia magis aggrauat
ſuluus peccati q̄ ſulnus lateris mei
Uñ Augꝰ Si deus quia pius eſt in hac
uita talibus p̄cepit ; ſine dubio in futuro ni
ſi penituerit eternis flammis p̄ndis eis deſti-
nabit

Ercium mandatū ē Memento ꝺe
ſabbatū ſanctificare . In quo p̄cipitur
ypriſtiane religionis cultus : ad quē indiffe-
renter clerici ⁊ laici obligantur

Thy holydayes kepe Wel also
Fro Worldly Werkys take thou thy reste
All thi houshold & the same schal do
Goode Wyf & childe seruaunt & beste

mbuli9 A mundanis sollicitudinibus & secularibus voluptatibus maxime diebus festis Intencionem omnem mentis tue auerte & Viam mandatoz celestiū curre

Insistendum est hijs diebus oracionibus diuinis officiis & cantibus spiritualibus similiē ꝓdicacionibus & regularibus Disciplinis

Ex . de. sca . mo . ad monasteriū dom̄i9 mandat sanctificare sabbatū . ꝫ multi polluunt sabbatum & ꝗsi sanctificant septimanam Vacant enim in septimana opibus licitis nūdinis & negociacionibus suis & in diebus festis ꝓmissacionibus & secularibus voluptatib9 nūdinis & negociacoībus suis insistunt / fugant a Diuino officio / & īsistūt mūdo & peccato suo De quib9 ꝓpheta Ezechielē dñs cōqueritur dicēs Sanctuaria mea spreuistis & sabbata mea polluistis Item

alibi per Jeremiam Conculcauerūt inquit multi pastorem meum

Vartū mandatum ē. Honora patrem tuum & matrem tuā, Vbi explicite iubemur Vtrūq; parentē tam corporaliter q̄ spiritualiē honorare Impliciteq; aut secundarie. Omnis homo p gradus sui merito & eodem mandato intelligitur honorandus.

Thi fadyr & thi modyr thou schalt honoure
Nought only with reuerence
Jn thair nede thou thaim socoure
And kepe ay gode obedience

Ecclij Qui timet deū honorat patrē tes & q̄i dñis seruiet his qui se genuerūt ī ope ī sermōe ī oī pacīa Nicolaū Nō vacat dās p̄ez p debita honoracōez mereatur a deo obliuisci Insatuari impiū pata uite tedio affici aut maledicat dici Paulo, filij obedite p̄ētib9 vr̄is ī dño hoc ē Quicq̄ vobis ī p̄at pentre facite dūmō illeacte9 a deo nō sepat Aug9. q̄ta obediencia fuim9 patrib9 & p̄positis nr̄is

tanto obediencior erat deus orationibus nostris

Idem Noli cum tipo superbie iussa maiorū contemnere / ne repellaris a celesti hereditate Bernardꝰ Cū diu de mundo fumꝰ debitores nos esse oportet parentibus nostris / & postꝫ relinquimus nosmetipsos multomagis ab eorꝫ sollicitudine liberi sumus Dicitur in psalmo sponse xpisti . Obliuiscere populum tuū & domum patris tui & concupiscet rex decorē tuum

Vltimum mandatum ē Non occides / In quo inhibetur omnis iniusta Interemptio : q̄ quandocꝫ fit consensu / q̄ñqꝫ uerbo / q̄ñqꝫ ope / q̄ñqꝫ fauore .

Of manslynde thou schalt not sle
Nor harme with worde wille nor dede
Ne suffre none born ne lest to be
If thou wel may helpe hem at their nede

Multiplaiter dicitur quis Homicida .
Cū usus . Exemplū . mes . lingua

manus. ſubtractio victus. Corpis ꝛ aſſedi
a ſacūt homāda Exemplo ocadunt curati
ꝛ mgri mali ſubditos ſuos. Uñ Greg9
primo Paſtor. Tot mortibus digni ſunt
quot ad ſubditos ꝓdicōis exempla trāſmittūt
Raū tup Leuit. Qui ꝓximi ſui conſciam
aliq̄ praua ꝓſuaſione vt exemplo corrūpit ꝛ
ſemetipm̄ ꝛ ꝓximū ſpiritualiter interfiat
Mente occidit qui frēm ſuū odit homicida
ē infra Johis. 3. Item Inuidus qui affli
gitur & ſalute alterius Uñ bernard9 i flor
O quiſquis es qui aliene ſalutis muīes ꝓfecto
temetipſū ꝛ ꝓximū interfias. nā muīere non
potes ꝛ viue Greg9. Penſent muidi ꝗtū
bonū ſit Caritas: q̄ aliem labores opa ſine la
bore noſtra facit Lingua occidūt. vt Judei
ypm̄ / Herodes Jhēm / nā qui iubet / facie vi
detur Item / Adulatores ſcali ꝛ detractores
res Impii Uñ Auguſtinus. Hec eſt iza dei
magna vt deſit correctio / ꝛ aſſit adulacio
Pcūt. xv. Qui Juſtificat impiū. ꝛ qui
condempnat iuſtū / vtq̄ abhominabilis ē an
te Deum Manu occidit: Sicut Chaym in

terfecit Abel / & similiter iniuste occidentes. Vel qui veneno dato aliquē p̄munt Vñ in euā gelio dicit dñs. In qua mensura mensi fue ritis alijs / remetietur vobis) nō tm̄ secundū numerata. ꝫ etiam secundū dignitatē. Maledi cos autem non occidit homo ꝫ lex: Si autem minister legis aliquē occidit secundum legem potius liuore vindicte q̄ zelu Justicie ꝑ iuriter peccat Subtrahens victus corporis ab aliquo tempe necessitatis extreme cui dare pos set / homicida dicitur Inxta illud decret. lxxx. vi. Pasce fame morientem si nō pa ne vis occidi Subtractio victus anime est omissio p̄dicationis verbi dei; quando quis te netur Vñ dñs ter dixit Pasce videlicet. Verbo. Exemplo & temporali subsidio / si egeant Gregor Sacerdotes populos in iquitate dampnantur: si eos aut ignorantes non erudiant: aut peccantes non arguant: &

Extum mādatum ē: Non mechabe ris. Vbi expliciat phibetur omis cō mixtio viri & mulieris / quam fedus matri

monij non excusat / ymmo & quancq; alia Violenta polluacio quocunq; modo parata

Thy Wyf in tyme thou myght Wel take
But none other Wymman lawfully
Lechery & synfull lyue fle and forsake
And vnclē ay Where so thou bee

Petrus Obsecro vos (tanq̄ aduenas & peregrinos: abstinere vos a carnalibus desideriis / que militant adversus animam Paulus Si secundum carnē Viveritis moriemini Item / Manifesta sunt opera carnis / que sunt Fornicacio Immundicia Impudicicia. Luxuria et cetera / qui talia agunt regnum dei non consequentur Gregorius Illa mēa plena est crudelitate q̄ sic deseruit carni / vt anima Jugulatur Jeronimus. Qui post carnem ambulant in ventrem & libidinem pni / q̄si irrationabilia Jumenta reputantur Item. Nota

q̄ coitus cōiugalis dicit̄ Impetuosus / quan
do ex sola libidine puenies metas honestatis
e tōmis trāscendit Scriptū est enī. Si quis
habet mulierē legitimā / legittime vtatur ea
tēporibus opportunis vt mereatur accipe be-
nedictionē filiorū a dño Gregorio. Sic quis
q̄ studeat placere coniugi / vt non displiceat
conditori

Septimū mandatū ē: Nō furtū faci
es Jn quo phibetur oīe turpe lucrū
siue fit p sacrilegiū aut Symoniā fur
tum aut Rapinam vsuram vel mensuram fal
sam / extortionē / violentiā fraudem aut de-
ceptionē pximum aut Judiciū

Be thou no theef no theuys fem
Ne nothyng wynne thurgh trethery
Olur nor symonye come thou not nere
But Conscience clere keep ay trwly

Augustinus. Ve illis qui viuūt / ve
augeant res priuatas vnde ēnas amic
tant Lincolñ. Ve illis qui dicunt faciam9

mala vt remane bona quoꝝ dampnacio iuste
est Gregoꝝ in moꝝ. Quanta dampnacio
ne plectendi sunt qui aliena rapiunt, si mag
na dampnacione ferientur, qui sua indiscrete
tenuerunt Origenes, Oms qui p temporā
libus aut mundalibus rebus Justiciā & seruē
qui iusticia est vendunt, quā non deberet Ho
mo velle p aliquo pcio sub celo Euangelist
Quid pdest homim si vniuersū mundum lucre-
tur, anime vero sue detrimentum paciatur aut
quā dabit homo qmutacionē pro anima sua.
Augꝝ. Si res aliena propē quam est pec-
catum reddi possit & non redditur: penitencia
non agitur sz simulatur Idem. Nunqꝫ di
mittitur peccatum nisi restituatur ablatum si re
stitui potest Scriptū est enim. Qui de Ra-
pina aut Vsuris aut de furto immolat: ē qsi
qui coram patre victimat filiū

Octauum qmandatū est: Non loque-
ris contra proximum tuum falsum testi
monium. In quo prohibetur omne genus mē
dacij

Thou ſchalt in Worde be trewe alſo
And Witnes fals thou ſchalt not bere
Loke thou not lye for freend nor foo
Leſt thou thy ſoule ful grete bere

Tria ſunt genera mendacioꝝ. s. ꝓmiciosum. Officiosum ⁊ Jocosum. Ūñ Auguſtinus in libro de mendaciis Dicetur michi oñe genus mendacij eſſe peccatum Jtiñ alibi ſuper Johannem Qui mendacium edificant ī hominibus quid aliud expellunt ab eis niſi veritatem ⁊ immittunt falſitatem, excludunt xpiſtū ⁊ Inducūt diabolum. Nulla enim cauſa mentiendi eſt. xx. q. i Cum cauſa humilitatis mentiris ſi non eras peccator, mentiendo efficeris. Non licet mentiri ꝓpter liberacionem hominis a quo cunqꝫ periculo ſz tamen licet veritatem occultare prudenter ſub aliqua diſſimulacione Vt dicit Auguſtinus. Contra mendacium Sic etiam Abraham fecit ⁊ non mentiebatur Jtem contra hoc ꝓceptum peccant qui tacent veritatē Vbi oportet veritatem dici Accuſatus enim ī

Judicio & requisitus a Judice & veritate plenarie & in forma Juris. mendaciter negans / seu veritatem tacens mortaliter peccat: Si autem exquirat de eo q̄ non potest secundum ordinē Juris / non tenetur accusatus respondere ei. Secundum Thomā secunda secundē questione sexagesima octaua

Onū mādatum est secundum Magistrū tercio sententiarū. Noy ȝe sīdē tabis Dyoray pymi tui

Thy neyghebores Wyf thou not ȝyre
Ne Wommay none thurgh synne cōueyte
But as holikirke Wolde it Were
Right so thy purpos lokie thou sette

Athei quīto Qui viderit mulierem ad concupiscendum eā mechatus est in corde suo Ylūd Nō solū factis ſz cogitacoībꝰ & limquimus si eis occurrētibz illicite & lectem Sapīe. i. Perūse cogitaciones sepant a deo Ewāgel & corde eyeūt cogitacoēs male

homicidia / fornicacões furta / falsa testimonia
blasphemie & cetera / hec sunt q̄ coinquinãt homi
nem Ylyū Nō est timendū si mala sint q̄
ī cogitacione bona remanent / ꝫ magis gloriandum est si mens mala intellectu rōnis a boīs
non desinat Bernardꝰ. In meditacionibꝫ
demonū est suggestiones malas imponere & in
gerere / nr̄m est non ꝙsentire Cū ergo male co
gitacones cordi tuo offerūtur : esto velud dan
gerosus opulator / qui statim abos fetidos ver
tit in faciem aponentis Semp ꝓnapijs obsta
Ylyū. Cito resistit opi qui titillanti non
accommodat consensum delectacionī

Etāmū mandatum ē tertiū ꝑdica
cionē iurīū / Non concupisces domū
primi tui / non seruū / non ancillam
bouem. non azinum nec omnia q̄ illius sunt
id est non aliquid quod illius est

Thous not londe / nor other thyng
Thou schalt not coueite wrongfully

Gut kepe Wel ay godes biddyng
And cristen faith kepe ay stedfastly

Vo sunt necessaria ad salutem. s. fides catholica & dei mandatoꝝ obseruancia & neutrū sine altero sufficiat

E dictis mandatis in ewangelio dicit Dñs Qui habet mandata mea & seruat ea Ille est qui diligit me Uñ Gregorius Vere deum diligimus si ad mandata eius nos a nostris voluptatibus coartamus:

Idem Omnes qui diuina mentibus ꝓcepta dei Tabernaculum fiunt Origenes. Omnis qui obedit ubo dei requiescit ypō ī eo

Augꝰ Citius exaudiuntur vna oratio obedientis ꝙ decem milia contemptoris Idem Qui a ꝓceptis dei aūtit qđ in oratione postulat non meretur Gregorius Omnipotēs deus sepe eius precem in ꝑturbacione deserit, qui ꝓcepta eius in tranquilitate contempnit

Idem Dignum est vt ab eius beneficijs sit quilibet extraneus qui eius iuriū iussionibus nō vult esse subiectus Augꝰ Oꝙ de

lectabile ē vita mobe dicēte q̄ trauū ēē p̄ quod Angelus cecidit de cēlo. homo de paradiso / Saul amisit regnū. Populus israel gentē ē locum Bernard⁹. Nulla p̄cepta sine culpa negliguntur: vel sine crimine q̄tempnuntur

Dñs deus dirat tibi Da michi cor tuum ē sufficiat michi Uñ Bernard⁹ Nichil q̄rit a te deus nisi cor tuū. Oīe enim q̄cunq̄ vis ex toto corde tuo ē nō potes p̄fecte: cū tam deo p̄ facto reputatur Greg⁹ / Nūq̄ est manus vacua a munere / si fuerit arcta cor dis repleta bona voluntate Idem. Nichil deo dicitur offertur / bona volūtate Quicunq̄ enī p̄mptam habet voluntatem ad obediendū deo in oīibus placet deo / ecclā p̄ infimis rebus quibus nūq̄ deseruiris ēst

Hec decē mādata decalogi / duobus mādatis Euangelij complectuntur / q̄ sunt de diligendo deum ē p̄ximum. Deū ex caritate diligit qui sup̄dicta mandata p̄cipalē ex amore ē non ex timore bene custodit Uñ bernard⁹ Non ab vua blandiciis nec seduci fallaciis nec duris frangi / toto corde / tota ani-

ma tota virtute diligere ē. Debes ꝛ̄ā diligere
proximum tuū sicut teipsum. Hoc est semper ad
bonū. nūq̄ ad malū
Crisō⁹ sup ḡath Qui proximū suū diligit nec
occidit eum. nec omnū pisit rē illius. nec
mentitur ei quē diligit nec mulierem mudit
Sicut odiū omne malū fugit. sic Dilectio
omne bonum Gregori⁹ Nec deus sine pxi
mo. nec proximus vere diligitur sine Deo

Tercia tabula incipit hic

Eptem sunt opera misericordie que tē
tinētur in hoc ūsu Visito. poto Ci
bo Redimo tego Colligo condo: Ex
pone sic. Visito infirmū. poto sitientē. cibo
esurientē Redimo captiuū Tego nudū Colli
go hospitem. condo. i. sepelio mortuū
De istis in ewāgelio dicit dñs. Date
elemosinā & oīa mūda sunt vobis. Itē alibi
Date & dabitur vobis Unde Augustinus
Elemosina est res sancta. Auget psciam

bona / minuit peccata / multiplicat annos: nobilitat mentem: dilatat ẽmnos ⁊ mundat omnia. liberat a morte. iungit angelis: sepat a dẽmonibus ⁊ est quasi murus inexpugnabilis Jacobus Sicut aqua extinguit ignem ita elemosina extinguit peccatum

Jeronimꝰ Elemosina petit celos / pdit dantem: pulsat Januã regm celestis. exaltat angelos. obuiã conuocat deũ in adiutorium

Item Ille a quo petitur elemosina debet considerare tria / s / quis petit / ꝙ petit ⁊ ad quid petit: Quis petat: Deus petit. quia deus adeo diligit paupes / qđ quicquid fit eis ꝓpter amorẽ suũ / reputat sibi factũ

Unꝰ in euangelio dicit Dñs. Quod uni ex minimis meis feastis. mihi feastis. Quid petit / deus: Deus non petit nostrũ sed suũ Hoc considerauit Dauid qui dixit Paralip. ij. Tua sunt domine omnia et que de manu tua accepimus / tibi dedimus. Ad quid petit deus / non petit ad dandum ꝫ ad mutuandũ / non tantum ad duplas ꝫ ymmo ad centuplas usuras

Et dicit iā Aug⁹ Miser homo quid-ſ
neraris homini / ſeneraꝛe deo ꝛ̄ centuplū acci-
pies ꝛ̄ vitam eternam poſſidebis Prouꝫbio-
rū .xiiij. Veneratur & minus qui
miſeretur paupibus Glo. Centuplū acep
turus Gregori⁹. Paupes non ſunt deſpi
ciendi vt egemꝫ rogandi vt patrom Sa-
lomon. Qui dat paupi non indigebit Jē
Qui deſpicit deꝑcantem: ſuſtinebit penuriam
Idem: Qui obturat aurem ſuam ad cla-
morem paupis / ꝛ̄ ipſe clamabit ꝛ̄ non exau-
dietur Scriptum ē enim Omni petenti
te tribue: qui autem iniuſte petit a te da illi
Glo. / Non quod petat ꝫ ꝙ melius eſt
correctionem Jeronimꝫ. Da paupibus non
hauplebibus / non ſuperbis quo neceſſitas ſu-
ſtentetur: non quo augeantur opes Luce
.xix. Cum facis conuiuiū voca paupes De
biles / claudos / cecos ꝛ̄ beatus eris / quia non
habent vnde retribuant Eccl. xxxv. Da
altiſſimo ſecundum datum eius / quomodo po
tens ita eſto miſericors. ſi multum tibi fuerit
habundanter tribue. ſi exiguū tibi fuerit libenter

studꝫ implari / Nullus potest excusari a collaci one elemosine Etiam si sit paup cū tm̄ placꝫ at qñqꝫ deo quando paup dat p deo obulum sicut diues daret centum solidos Iuc in ewāgelio dicit dñs . Et Vidua pauperacula q̄ miserat duo minuta in gazophilacium . Vi; dua deo inquit / hec paupacula plus omnibus misit q̄ miserūt in gazophilacium . non est du bium quin pauper libenaius emeret carnes in macello si tantum crederet se fore habituꝝ pro Vno obulo q̄tum diues p centum solidis

Si enī paup . non potest dare obulum set calidam aque frigide & non pōt mercedem suā

ygathi . v . Si hoc non potes dare desi derium consolacionis vel oracionis Eccl xxxv

In omni dato hillarem fac Vultum

Vñ Paulus . Hillarem Datorem dili; git deus Prou . xxxij . Qui pronus est ad miam benedicatur Jeronim9 Que of; feruntur non suo ponderi p offerenaium vo; luntate pensantur Gregor9 Cur nō sub stanciam pensat deus Eccl . xxxv . Noli offerre munera prava / non suscipit illa deus

Scriptū ē enī Qui de Rapinis aut de; furis aut de furto immolat / est q̄si qui oram patre dictumat filium. ꝑuū. Qui iniuste tollit: iuste nūq̄ tribuit Salomō ergo dicit. De tuis iustis laboribus / ministra pauperibus

Septem sunt opa mie spūalia

Eptem sunt opa miserecordie spiritualia q̄ continentur in hoc versu

Consule / castiga / remitte. solare / fer ora In hoc verbo Consule duo opa miserecordie spūalia complectuntur Primū ē Instruere ignorantem / vt recte sapiat

Scdm̄ ē. Consulere q̄renti vt recte faciat

Castiga. id est suple delinquentem / s / aut corripiendo aut increpando si expediat aut alio modo coherendo modo debito

Solare meſtū vel per donum aut dando ei aliqua verba consolatoria / siue per aliud sensibile Remitte delinquenti in te

ꝙarē. xi. Si non dimiseritis alijs nec

pater vester celestis dimittet vobis peccata vra
Dimittere autem tanquā ē offensam est necessi
tatis : Dimittere vero accionem ē emendā ; op9
est consilij siue supererogacionis Fer . id est
infirmitates alior / discrete tamen vt nō sine
pmpciores ad percandum ꝫ feruenciores ad pe
mēndum ē bene opandum Ora . i . Cū
potis subuenire pximo tuo / p aliquid ē sex
oribus pcētibus / q̄ quodammodo cadunt
sub potestate hominis / tunc ora dum / vt ipse
subuenat . Vel ora non solum p amicis ꝫ ei
am p inimicis vt ad frugem melioris vite ac
us cōuertantur Dñs autē in euangelio
dicit Diligite inimicos vestros ē benefacite
his qui oderūt vos ē orate p psequentibꝫ vos
vt sitis filii pris vri qui in celis est Jer09
Nulla magis deo ḡta est oracio q̄ ea p inimi;
o infunditur : Qui enim p inimico suo orat
digne exauditur quia gratie opus exequitur .
Eccle kap Miserere anime tue placen;
do deo Aug9 Deus orat te vt tu misera
ris Tunc vero Elemosinam anime tue tribuis
quando p timore dei ab omni malo recedis

Cuius. Si quis posset videre vulnera animę sicut videt vulnera corporis / videret vulnera tam ꝙ̃ uia & tam lamentabilia. Pertinet enim ad ordinem mię / vt potius misereatur animę ꝙ̃ corpori / potius ei qui in maiori miseria est ꝙ̃ ei qui in minori est.

De septē virtutibus

Septem sunt virtutes ꝑncipales / de quibus tres sunt Theologice quia ad deum ordinant. & appellantur Fides Spes Caritas Quatuor vero Cardinales. s. Prudencia Temperancia Justicia & Fortitudo: Per ꝗs homo ad seipsum & ad ꝓximum obedire ordinatur et regulatur **De istis virtutibus cardinalibus pōt dici.** ꝙ Prudencia consistit in ꝓcauendis insidijs / & hec est necessaria contra tēptacionem Diaboli **Temperācia.** in cohercēdis motibus illicitis. & hec est necessaria contra temptacionem carnis **Justicia.** ī debitis reddendis & in subuemendo miseris **Et** hec habenda est contra nequiciam seculi **For**

titudo . ad reſiſtendum generaliter vitiis et hec ē neceſſaria contra mundum carnem ⁊ dēmonem ne . s . Inuiteris mundanos ad pretrandum malū . neq; poſt tuas concupiſcentias eas neq; ad ſuggeſtiones diaboli Incurruas Exemplū Juſtitie fuerūt nobis apli Fortitudinis . Martires Prudencie . Confeſſores Temperācie . Virgines Et ꝓ uis ſingulas virtutes has habuerunt omnes prędicti tamen preminebat Juſtiā in aplis . Fortitudo in martirib9 . Prudēcia in Confeſſoribus Et in virginibus Temperācia Iſti autem valde felices ſunt qui ſemper predictas virtutes bene cuſtodiunt . Deū timēt ⁊ legem eius diligunt Et ideo male mori non poſſunt / ſz deo ⁊ angelis eius valde cari et acceptabiles erūt Nam vt dicit apls : Nō eſt ꝑſonarū acceptor deus : ſz in omni gente qui timet deum ⁊ operatur Juſticiam acceptus ē illi Eccl . xvi . Melior eſt vnus timens deū ꝓ mille filij impii Eccl . i . Timenti deum bene erit in extremis

Qualiter agit aī iust9 ī extremis agit

Cum autem Justus ī extremis agit Angelus sui custos cum multitudine Angelor̄ ēmit ꝙ ammam eius & carcere carnis tollit Et cum maxime ꝙ dulcissime melodie cantu / cum incenso lumine ac suauissimo odore ād celeste p̄duat palacium ī spiritualem Paradisum. Tunc enī subito omnia eius bona opera quasi loquencia dicent.

Tu nos egisti / opa tua sumus / non te deseremus / ꝫ tecum semper erimus / tecum ibimus ād Judicium / quia p̄ nobis sine dubio cor̄ deo glificaberis atq; inter ang̃elos beōs inter nōbilificaberis. & talibꝫ legitur in Apocal Beati mortui qui ī dño moriūtur Aug9 Nō pōt male mor̄ qui bñ Vixit Jer09. Qui ī hoc tpe moritur nō plangend9 ē quia hac luce caruit ꝫ cōgr̄tulandus est ꝙ & tantis malis euasit. Illi enim deplorandi sunt ī morte quos miseros infernus ex hac Vita recepit Non quos celestis Aula lētificandos Inclusit

Mors enim Clauis Regia est: quā quidem

Dominus exibet ad deliberandum amicos suos
a carcere corporis. Mors etiam porta p quam
anima dei fugiunt a manibus psecutorū ad dei
misericordiam & gloriam Unū Augustinꝰ
ad mortem sic alloquitur dicens / O mors de
sirabilis finis omnium malorꝝ. pcenarū labo
rū clausula / quietis pnāpium. quis excogita
re potest vtilitates tuas beatitudinū Aplus
Cupio dissolui & esse cum xpisto / Molestias
huius vite quis sufficiat numerare Corpa aute
nostra infirma sunt q̄uia & obscura debilia fa
me & siti edita / frigore afflicta & multis ali
is miseriis repleta In generali reluxeraūe
Corpora electorꝝ & saluandorꝝ speciosa erūt et
pulcherrima quasi radio solis parissa / capil
los habebunt auro similes & formosa erūt & tam
crentis staturę : p impossibile erit aliquod in
eis deforme vel inhonestum posse inuenire. om
nes moriuntur debiles / fragiles deformes pas
sibiles ꝛ electi resurgent fortes stabiles Jūue
nes Pulcri & immortales. Talis enim ē mu
tacio dextere excelsi

Qualiꝫ agiꝫ cum impius in extrẽis agit

Um autem Impius in extremis agit & iacet tremunt demones cũ magno strepitu comglobati / aspectu horribiles / gestibus terribiles qui aiam cum validõ clamore necnon tormento exagitant & crudeliter ad inferni claustra pertrahunt Uñ Bernard9 / Subito rapitur in mortem & ex improuiso anima eius rapitur a corpore / dirũptamẽ cum magno metu magnis qz doloribus separatur anima a corpore : Tunc enim subito apparebunt horribilia loca penaꝝ / chaos & caligo tenebraꝝ . horror miserie & confusionis . timor augustie . timor tribulacõis . dolor horrẽ & visiois) ẽor tremendi mansioĩs Ubi luctus flenaum / stridor denaũ . morsus ũmun clamor dolenaũ : fletus gemenaũ & uoy clamãciũ . ue . ue . ue . uobis miserimis filijs eue Tũc eciã oĩa simul eius opa mala q̃si loquencia dicent ei : Tu nos egisti oĩa tua sum9 nõ te deserem9 ; tecũ semp eam9 . tecũ ibim9 ad

Judicaū De p nobis tōlē confundaris atqz in
inferno cruciaris Creature eaā qditoris cō
tra eū clamabūt & dicent Remitte remitte dispda-
mus eū quia totus fuit deditus Iniurie dei nri
Ihū suo mō clamabit Terra. ḡre eā nequis
simum sustineo Aqua. ḡre eū non suffoco
Aer. ḡre a non defacio Ignis. ḡre eum
non conburo ḡfala bestia / ḡre eum nō la-
ceo Lapis. ḡre eū nō lapido Infern9.
ḡre eū nō deuoro & cruciо / Nō ē dubiū quī cō
tra impios oīa crēt armata quia qtra oīa fe-
cerūt / deū & oīa ei9 p̄cepta qtemserūt Ange
los multiplr irritauerūt Scōs & eaā festa dis
honorauerūt. hoībz libenr iniuriati fuerūt.
Creaturas eaā inferiores ḡs in beneplacitum cō
ditoris ordinare debuerūt / i malū & Diaboli
tolū seruire fecerūt Non solū sufficiebat se-
metipīs / deo iniuriari. & eaā alios frequenr
ad dei Iniuriā puocauerūt: bonā conseiaz au
dacr Jugulauerūt / dei ūitatē & Justiciā scie
nter iugulauerūt / scām caritatē & dectimā sa
nā longe in exiliū ire fecerūt. Correctionē et
dei eccl̄siā magno odio habuerūt / p̄p̄ā tolū

tatem ꝙ carnis voluptatem atqꝫ mūdi vanitatem supra deū ꝙ eius mandatū dilexerunt

Non ergo ē mirū licet dominus in vltimo die Judicij dicat impijs Discedite a me maledicti ī ignem eternum qui ꝑpatus est Diabolo ꝙ angelis suis

De generali iudicio

ꝙ vltimo Die Judicij) q̄ tangꝫ fur in nocte veniet ꝯ horrēda erit impijs Sophonias dixit. Dies Ire Dies illa Dies tribulōnis ꝙ angustie Dies calamitatis ꝙ miserie dies tenebraꝝ ꝙ caligīs Dies vlulatꝰ ꝙ clamoris Dies nebule ꝙ turbīs Dies tube ꝙ clāgoris

Uñ Ctilio: Nā virtutes celi mouebūtur. a extris exūt peccata accusancia a sinistris. infinita demonia. subtꝰ Chaos horrendū īferni. Desuper deꝰ iratus. Intus Conscīa. et vnus vbi vir saluabitur iustus ꝟlaie xxiiij Erubescet luna ꝙ confundetur sol Glosa Cernēs illos qui eiꝰ luce fruebantur nichil dignū sibi bonitate fecisse. Tunc videt vnusquisqꝫ

racionem coram deo & de ommibus quecunq; fecerit vel locutus fuit. quibus auxilijs. quo merito & qua intencione hic ad aliquem statū vel ḡdum peruenerit. quomodo intrauit quo modo vixit. quomodo pseuerauit. quid dixit: quid cauit & i ꝗli doctrina continuauit **Bernardus**. Sicut capillus non peribit de capite Ita nec momentū de corpore

Tulius Scrutabitur Conscia peccatoris & apto corde videbuntur littere peccatorū q̄ scripte sunt stilo ferreo **Gregorius** Tunc erit dominus blandus iustis & terribilis iniustis apparebit / exercebit dominus Iram suam contra peccatores & transgressores p̄ceptorū dei & diabitur dies Ire **Ipse enim dñs ysphaz dicit**. Cum accepero tempus / ego Justicias iudicabo **Item Deut**. 22. Si arripuerit iudiciū manus mea. reddā vlcionē hostibus meis & hijs qui oderūt me retribuā Inebriabo sagittas meas sanguine & gladius meus deuorabit carnes & carnalit viuentes **Psalmus** Sicut ignis comburit siluam. & sicut flamma comburrit mōtes / ita persequeris eos in

tempestate tua Cris9 Tunc nec diuicie p diuitibus nec filii pro patribus Interced̃et nec angeli pro hominibus sicut solebant assumment verbum quia natura Judicii non recipit misericordiam Sapie. v. Tunc stabunt Justi in magna constancia aduersus eos qui se angustiauer̃t & qui abstulerũt labores eorũ.

Gregori9 in mor̃ Tunc cum eo Judices teneme qui nunc inuste pro eo Judicantur.

Aug9: Malent reprobi omne genus tormentor̃ sustinere q̃ facem Judicis irati videre

Apoc. vi. dicentes montibus & petris. cadite sup nos & abscondite nos a facie sedentis super thronum & ab Ira agni. si solum hec audiendo sint terribilia. q̃ tomagis patiendo

Augustinus ergo sic scribens ait. Agat omnia pro se q̃ diu est hoc iusticie Item Gregorius in Omelia sua: Illum diem fratres karissimi ante oculos ponite & quidquid modo graue ferimur in eius compacione leuiga tur. Melius est enim habere p̃meditacionem & q̃ tocius mundi dominacionem

Who ſo wolde haue helle do as I hym telle
I heſte I bragge ay with the heſte
To meyntene ſynne I am full prſte
Myn owne wille I wolde haue ay
Thogh god & godēme alle byd nay

Ernard9. Iniūm omnis peccati et cauſa totius pditionis eſt Superbia
Aug9. Superbia angelum fecit diabolum. Humilitas hominem deum. Superbia facit ꝓpria contempni. Humilitas cuſtodiri Bernard9: Omnis ſuperbus intollerabilis eſt. Nā habitus eius ſuperfluus Inceſſus pomposus. oculi erecti. cruces oculi & ſuperiora loca cantat. ſuas miſerias & facta iactat. & in obſequio reuerentiam non ſeruat
Aug9. Quemcunqz ſuperbū eſſe videris diaboli filium eſſe ne dubites Cone ſuperbiā frequenter cogita. ꝙ fuiſti. quis es. & q̄lis poſt mortem eris Vñ Bernardus. Homo mi. cehil aliud ē ꝙ ſperma fetidum. ſacculus ſterco-

& esca vermiū Item si diligenter consideres quid p os / quid p nares ceos q̄ meatus corporis tui egreditur / vilius sterquilinio nunq̄ vidisti. Honores vero non impenduntur tibi ppē te / sz p ꝗstu qui exinde speratur Bona exteriora non sunt tua naturaliter / sz diuine terre sunt & de ea tolluntur Gregoꝝ Qui de virtutibz suxbit / non gladio / sed medicamine se mēfiat. Qui ex ꝗscientia quā habet extollitur / vñ debet illuminari excecaē

I am sory in myn herte
For other mennys welfare & qwerte
I banne and blacbyte wickedly
And hyndre all that I may sekyrly

Enecā. Quotquot foliaum sunt gaudia tot inuidoꝝ gemitus Jeroꝝ Invidus sibi credit abstractum / quidquid alieni laudi fit impensū. Inuidꝝ cū studio laborat ponē aliq̄ maculā i pximo Unde dr eccl. ix. Bona i malū vtat infidiator & in electis ponit maculam Bernardus O quisquis

es qui aliene ſaluti inuides paſto vel tibi ipſi . quia pfecto non potes ſimul inuidere & viue

Gregorius . Quia fratris ſocietate Inuidie flamma diuiditur / diuina caritate priuatur

Idem . Penſent Inuidi quam bonum ſit caritas qui alienis laboris opa nra faciat ſine labore Contra detractores Apoſtolus . Detractores deo odibiles Ieronimus Detractor & libens auditor / vterq; Diabolum portat in lingua Bernardus . Lingua Detractoris eſt q̃ſi gladius triceps qui vno ictu tres animas interficiat Ieto9 . Noli eſſe vite alienę Judex temerarius aut ſodulus explorator Bernard9 / Illam animam diligit deus qui ſine ceſſatione ſe conſiderat Seneca Hoc ſolum peſſimos homines facit q̃ nemo ſuam vitam reſpicit

I am yde I flite I manace faſte
Alle my fomen I ſuny caſte
Mercy oy hem Wille I not haue
But vengeaunce ſtrong ſo Wood I raue

ronia Ira iustiaã ẽi nõ opatur q̃ ita aiam̃ conturbat vt insanies cẽ credatur Bernardus Oim via otiũ ianua est iracundia. Sicut enim aper ex furore currit contra gladiũ: sic iratus currit ad peccatũ. Homo ergo iratus fugiendus est sicut canis rabiosus vel leo exaitatus Sed nõ q̃ quando homo non vult facẽ malũ q̃ cito capiscit; nec delectatur in delectationibus peccata ꝫ reluctatur & resistit eis detestando eas: tunc purgatio animę est ę corona: Ira tamẽ discreta q̃ ad correctionẽ valet non phibetur

Unde Augustinus Irasci autem fratri vt corrigatur nullus sane mentis reprehendit Non enim fratri irascitur qui peccato frĩs irascitur. Dicitur in psalmo Irascimini et nolite peccare Gregor Facẽtis paul dubio culpam habet qui quod potest corrigere et negligit emendare

Irke full sore Wieh goddis seruyce
Goodnes Wirke Wille Im no Wyse
Ydelnes ę slepe I houe lest

For in hem I fynde moste wste

Salomon Qui sectatur otiū stul-
tissimus est. Otiosus enim potest Un
diqz a demonibus sagittari / Nam os eius esu
rit scabaria / lingua eius vana verba / manus
vilia opera. oc honores. aures rumores. o-
culi vanitates / Otiosus vero non gaudebit cum
electis in celo / & lugebit meternum cum reprō-
bis in inferno Unde Aplūs Qui non la
borat non manducet. Debet enim in obsequio
dei laborare qui de bonis eius vult manduca-
re Job Homo nascitur ad laborem sicut
auis ad voloitatem Jeronim9 Semper boni
operis aliquid facito / Vete diabolus mueniat
occupatum Gregoꝝ Nemo in huius vite
itinere oꝛpeat laborare ne in patria eterna locū
perdat Jeroꝝ Sancta cogitatiōe si negli-
gentes fuerunt Grauis enim accidia est
negligenter psoluere illud ad quod quis tene-
tur Grauioꝛ premittere omnino ex tedio
Grauissima vero alios impedire & a bono re
trahere & p non possunt aliena bona equo a

animo agere: Tales siqui sunt quod absit mi-
serrimi sunt & filij diaboli sunt

De auaricia

I coueyte ay and Wyles caste
Holde that I may be riche in haste
Ful faste I holde all that I Wynne
Al though my part be lest therinne

Paulus Radix omnium malorum est cu-
piditas Qui volunt diuites fieri
incidunt in temptaciones et in laque-
os diaboli & in desideria multa que mergunt
homnem in interitum Jeronimus Mul-
tis mortem generauerunt diuicie Gregor
Demonum tabernaculum fit. qui in hoc secu
lo propter diuicias & honores laborat. quos post
ꝙ consecutus est tradit se luxurie. Vbi ꝙ auа-
ricia congregat luxuria consumat Jeremi
as We homini illi qui edificat domum su
am non in iusticia

Gregoꝝ Quãta dampnacione plectendi sunt qui aliena rapiunt / si dampnacione ferientur qui sua indiscrete tenuerũt Ambroꝝ Qui ꝑclare viuit animũ informat / vt neqꝫ diuicias neqꝫ honores querat Gregoꝝ Auaricia desideratis rebus non extinguitur / sicut igꝝs qui fomenta suscipit augetur Idem Cũ cetera vicia nobiscũ senescunt / sola auaricia in senibus iuuenescit Seneca. Auarus nisi cum moritur nichil bene facit ꝓlixe valde rarũ est / vt qui diuicias possidẽt ad requiem tendant Gregoꝝ Qui bona mundi diligit velle nolit / timoris ꝙ doloris pene succumbit Ambrosius Pauper in pcuria ꝙ diues in conscientia / securus dormit in palla ꝙ diues in purpura

I loue my Wombe aboue all thyng
Hym most to please is my lykynge
I haue no reste nyght nor day
Tyl he be serued all to his pay

Nde Paulus: Quoꝝ deus venter est
Jeronimꝰ Qui post carnem ambulant in ventrem & libidinem pmi
sunt, ꝙsi irracionabilia iumenta reputantur
Gregoꝰ. Dominante vicio gule: omnes
virtutes per luxuriam & venam gloriam obtu
untur Bernardus Calix demoniorum
crapula & ebrietas, Ebrietas auferte memoriã
dissipat sensum: cogitat libidinem: imoluit
linguam. corrumpit sanguinem: confundit
naturam: perdit graciam & perducit ad damp
nacionem Ysaias Ve vobis qui potentes es
tis ad viuendum & viri fortes ad miscendum
ebrietatem Jeroꝰ Qui inebriatur mortu
us est et sepultus Paulus Non eas post
concupiscencias tuas Idem Qui xpisti
sunt carnem suam cruafixerũt cum vicis et
concupiscenciis Jeroꝰ Nichil gloriosius
ꝙ carnem vincere. nichil vilius ꝙ a carne vi
ci Calliodorus Ve carni illi que hic sup
rata fuerit Salomon Noli esse in cõui
uuijs peccatorũ nec in cammessacionibus co
rum qui carnem ad luxuriam conferunt

Ecclesiastici . ix . Sicut pisces capiuntur hamo & aues comprehenduntur laqueo / Ita capiuntur homines tempore malo

De Luxuria

I loue foule loue of lecherie
Fornicacion and auoutrie
Fro sinfull lust I Wille nat flee
Though I in helle for hit ay bee

Paulus Nolite fornicari quia adulteri neqz molles neqz masculorum concubitores regnum dei possidebunt

Salomon Fornicacio insatuat sapientes

Jeronimus Luxuria odibilis deo Inimica virtutibus Gregorius Cum luxuria mentem alicuius occupauerit / bona cogitare non permittit . Plus placet latratus canum & muzitus boum quam oracio luxurianciu . preter peccatum luxurie sacrum est diluuium quod

omnem carnem & terra seruie Jeronim9
Contra impetum libidinis fugam arripe si vis victoriam optinere Idem Nichil tã insanum q̃ pro momentanea delectatione eternis se mancipare suppliciis Augustinus
O q̃ pua concubitus hora q̃ perditur vita eterna Glosa sup iohẽm Mortẽ carnis omnis homo timet / mortẽ anime pauci Aug9
Sicut mors corporalis separat animã a corpore ita peccatũ mortale animam a vera vita que est deus : O qualis est illa infelix anima que a sũmo deserit & diabolo occupatur / tenebratur lumine & tenebris adimpletur . exhauritur dulcedine / Inebriatur amaritudine
Perdit vitam & inuenit mortem
Crisp9 . Si quis posset videre vulnera animе sicut videt vulnera corporis / nunq̃ videret vulnera tam grauia & tam lamentabilia
Augustinus Tollerabilius non fetet carnis putridus hominibus / q̃ anima peccatrix deo Idem Audacior est qui cum uno peccato mortali dormit q̃m qui dormit cum septem hostibus & morte sua adnunciẽ sacramẽto

obligatis quasi ad portam sunt

Un̄ ypphām dicitur Appropinquauerunt vsq; ad portas mortis Canon Qui in peccato mortali penitens est / moritur omino & in eternum cruciabitur & semper sine caritate torquebitur. Nemo de peccati sui dimissione desperet / cum ipsi veniam meruerūt qui ypocritum ocāderūt. Desperatio enim peior est omni peccato Unde de illo dicit Yldorus

Qui veniam de peccato desperat / plus de desperatione p̄ de peccato cadit Jero9 Magis offendebat Judas deum in hoc p̄ se suspendebat p̄ in hoc p̄ eum tradidit. Confitemini ergo peccata vestra & penitenciam agite appropinquabit regnum celoz Augustinus

Regnum celoz nulli claudit̄ nisi ei qui se excluserit Idem Sicut scintilla ignis in medio maris / sic omnis inpietas viri ad misericordiam dei

Quinta Tabula

Hec tria coinquinant hominem

y dere frendys I you pray Fouwthī ges here in youre herte alwaye. One thinge is What thinge fileth a man Another thing What thynge maketh a man clene. The thirde is What thing maketh a mā clene in clennesse. The fourthe is What thing Traiaweth a may to ordeigne his Wille to god dys Wille As to the firste Weete Wel, iij. thinges makeyn a may foule, that is to saye. Synne of herte. of mouthe. and &c

Uñ Grego9 Venialis obscurat: mortale obtenebrat. Eccl. xix. Qui negligit mini ma cadit paulatim in maiora

Peccata cordis

These arne the synnes of herte: erwur Herrsie Synfull stodye: nat kuand

in the articles of the feith stedfastly. In soule thoughtes thinkyng wilfully, euyl lykyng and assente to synne hauing. Desyre of euill wicked wille. Euyl supposing, vengeaunce coueyting. hatrede, wrathe enuye. Joye of other mennys euylfare: Sorye of her welfare No pitye of hem that been in peyne or poucrte Despyte of pore synfull men: to riche men of hir richesse for her riches. Vnconenable loue Joye or loue ypocrysye, loue to flatre and plese men: drede more to displease man than god, Synfull coueitinge of dignite or of benefice, or of benefice worschip or richesse or any other thynge, veyn glorie of godes, of kynde or ani hop. of pure kyn, hauyng Pride of gentil or riche kyn and lignage. hauing Joye of euyl dede and schame of gode dede. sorye that he dyd nomore euel, or sorye be cause that he did not suche a synne the which he myghte haue do yf he had wolde, pyne of penaunce, vnstable of gode purpos. keyng loth to forsake sinne; nat hauyng lust to here godes wordys, nor tende to the callyng of the holy gost, loth

to ſerue god almighty and to kepe his cōmā
dementes and biddinges : and to doo godē
Wille nat be obedyent to the biddynges and
ordenaunce of god and of holikirke / deſpyte
of techynge or counſeille / ſinguler Witt Obſti
nacie / Iy Wille / ouerhope and Wanhope

De iſtis dicit dominus in euangelio

De corde exeunt cogitaciones male . homici;
dia ; adulteria : furta falſa teſtimonia & cete;
ra Yet ſunt que coinquinant hominē

Ysidorus Noy ſolum facte ꝑ etiam co;
gitacionibus delinquimus : ſi eis occurrenti;
bus illicite delectemur Idem Noy enim
timendum eſt de malis que iy cogitacione bo;
na ueniant : ꝑ magis gloriandum eſt ſi mēs
mala a bonis intellectu racionis diſcernat .

Bernardus Demonum eſt ſuggeſtioēs
ingerere . nr̄m eſt illis noy conſentire . quot
enim temptaciones quis ꝑ xpm̄ ſuperat tot
gemmas ꝓciosas ad coronam ſuam immorta;
lem ſibi comparat . quando ergo male cogita
ciones cordi tuo offeruntur / eſto tanꝙ daud
Saungerosus epulator qui ſiḡm cibos fetidos

vel non bene cor bos vertit in faciem apponentis
ylij Cito resistite operi qui tibicanti nō
accommodat consensum delectacionī

Processus vicij

Ota hic q̄ processus vicij septiformis
est Suggestio Diaboli ꝫ fomes pecca
ti non est peccatum ꝫ occasio peccati .
postea mouetur sensualiter ex suggestione vel
aliunde & fit primus motus peccati Secun-
dus in delectacione Tertius in consensu
Quartus in actu Quintus in consuetudi
ne Sextus in glorificacione & obstinacione
Septimus in desperacione

Peccata oris

Hese arne the synnes of mouthe .
Outrage : Vnlefull tastyng . etinge
or drinkynge / Vel Janglinge Worde
of harlotrie spekynge . Godes holy name

In veyn takynge . lesynges . Fals lehenkinge Veyn sweringe / forswerynge / slaundrynge Skornynge / Bannyng / Galbyking / Dyscorde sowynge / Fals demyng / Wronge vpbraydinge : Preuyte or other mennys counsell falsely discoueryng / slikinge : manasinge gretely costyng / fals Wienes anenst oure euyn cristen kerynge . cuyll counselk to other meyn yeuynge / flatering / cuyll dedys prayssinge / gode dedys peruerteynge / Crist or hys Worde / or any of hys scornynge / slaunsking or despising / Vnskilful plikinge / veyn arguyng / foly laughinge . skornfulk blerige Prowde and presumptuous spekyng . Norse e Joye in chaunteinge / as for to saye to synge more for preysing of men thanne of god

Dñs ypphām dicit Prohibe linguam tuam a malo e labia tua ne loquantur dolum Sicut enim elegis que desecaris / sic elige quid loquaris . quia mors et vita in manibus lingue Salomon Qui custodit os suum e linguam suam / custodit ab angustijs animam suam

Jero9 Noli esse aliene vite iudex temerarius & sedulus explorator Bernardus

Illam alam diligit deus que sine cessatione se considerat Seneca Hoc solum homines facit pessimos. q nemo vitam suam respicit Crisp9 Vis apparere sanctus circa vitam tuam, esto austerus circa vitam aliorū benignus

Peccata actus

These arne the sinnes of deth. ydolatrie. Nigromancie. Treicherie. Tyrauntrie, trayetrie. manslaghte. Sacrilege Symonye. Apostasie. glotonye, Lecherie, Dronkenhed, fals enditing, Wronge emprisonyng, foly feghtinge, or any man hurtinge: or synfully hyndrynge in his body or in his name, or in his catell, theft, rauenyn Extorcion, Vsure, deceyte, Vsyng of fals Weyghtes or mesurinq. selling of righteowsl=

nes . letynge of goddes seruyce or of goodnes
Brekynge of vowes . Myspendynge of any
sondayes or halidayes : Wastynge of tyme /
hauntange of vyne iapes or any vyl songes
Ensample of euyll leuyng to other folke ye:
uynge / nedeguyses vpbringyng : Rekelnes
agayneſt goddys lawe or hys byddynge ;
Sturdynes agayneſt goddes zerde : Not cor:
rectinge synne . or any fals querell Wit̃ing;
ly and Wylfully mayntenynge : goddes pre
cious body in vdely sinne receynynge / Any
yefte of god gostely or bodely myspendynge
or Viciously to Withholde from the body reſo
nable ſuſtenaunce ou to yeue also youre body
outrageously to synne touchynge your fyfe
Wyttes that is for to saye : in sighe : in herīge
In smellynge In tastynge : In touchyng / In
sendynge tokenes . In beknynge : or in yeftes
folysly geuynge to synne bodily or gostely :
or customly : to receyue nat the circunſtance
of synne . as tyme : place manere : noum;
bre : persone : dwellynge : For thyſe make the
synne more or leſſe

Also other maner synnes there beth of omys-
sion. that is of leuyng of gode dedys vndon
Whiche we schall doon. nought ofte leuande
preysande or thankyng god of his yeftes and
benefetes: not geuand tent to honour of god
& praiers but rabland on thaym & reckle neu
so they be sayde negligently: nought comfor-
myng oure werkys & oure wilkes to godes
biddynges & wille. nought doyng the gode
dedis that we doo in gode entent & because to
plase god & come to his blisse. nought dispo
sing vs to receyue grace (and if we haue res-
ceyued grace / not vse hit as we schulde doo.
Not sone for godes sake & charitee forgeuing
thaym that vs hath greued: Not standyng
stwngly ageyn temptacion. nat pesand them
that been at debate. not techand hem that ben
vnkonning / not amendyng hem that ben a-
mys / not keppyng trouthe to god & to oure e-
uyn cristen at oure power. not yeldynge a
gode dede for an other if we may: not com-
forte hem that ben in sorowe & seliheesse / poure
and penaunce. not amending vs of our syn

nes hastily but liggand in hem p̄sumptuously in trust of mercy

Contra p̄sumptionem legitur Ecclesiastici .v. Noy adiues peccatum super peccatū & dicas miseriordia ei est magna Gregoy: Cum miser homo i peccato labitur, suadet cū diabolus ne penitreat, aut confiteatur peccatum: sueq; modicum esse peccatum in corde eius affirmat: miam p̄dicat, longum vite spatium p̄mittit, p̄manere i peccato diabolus suggerit vt sic i contemptum dei & desperationem sui Judicat & perdat

Eccl. iij. Oe promissio nequissima multos perdidit Gregoy & spem cassum p̄sumit timere deum qui in suis opibus tenuit

Augustinus Qui noy vult abstinere a peccato cum posset: inflictum est ei non posse cum velit Crisoy Sicut nauis fracto gubernaculo illuc ducitur quo tempestate impellitur: Sic homo diuino auxilio perdito non quoy vult deus agit ꝫ quod diabolus Augustinus Hac ammaduersione peraltur peccator vt omoaes obliuiscatur

sui qui dum viuet oblitus est dei Bernar-
dus Quanto diutius expectat nos deus vt
emendemur tanto districtius iudicabit si neg
ligamus Unde Augustinus Audacior
est qui cum vno peccato mortali dormit q̄ qui
cum septem hostibus & morte sua ādmuicē sa-
cramento obligatis Dñs Qui veniam de
re penitentibus sponsondit : diem crastinū nō
promittit . Ipse enim in euangelio dicit . Et
vos estote parati : quia qua hora non putatis
filius hominis venet

Hec tria lauant ab omni peccato ypīanū

s to the second : Bete ye Weel the
thinges makeyn a man clene
ne is sorowe of herte . and hym
behoueth to keep in Wille to synne no more
Gregor Quod omnipotens deus per cō
punctionis gratiam visitat , illos pastores sen-
tencia absoluat ylli Grandia peccata gn
dia lamenta desiderant Aug⁹ Nam qui
sic alia deplorat vt alia adhuc committat pe ;

mitenciam agere aut ignorat aut dissimulat

nother is shrifte of mouthe and that behoueth hastely to be maked & Without departinge De primo dicit Bernardus

Adhuc nobis vigilie ꝓponuntur / vt vigilemus & ꝓcaueamus scōz facien in confessiōe

De secundo dicit ysidorus Si patet vicio fit ex magno pusillum . Si latet fit ex minimo magnum

De tercio dicit Augustinus Confessio omnium peccatorum Initium omnium bonorum operū est & cum deo facit pactum . Die ergo vm potestatem habenti omnia peccata tua : vt deus coram milibus in iudicio tegat ea / Si tu tegas & abscondas ea in omn conspectu ad tui confusionem nudabuntur et detegentur

The thirde is satisfaction / that ys fastynge / prayer / and almusse

Unde de illo dicit ysidorus

O penitencia / que preciosior es auro et argento / Per te enim mors destruitur / Diabolus fugatur . Vita inuenitur . Deus ꝓpitur .

Infernus claudiꝫ . cælum aperiꝫ

Idem Oñe peccatum p penitenciam recipit vulneris sanitatem Augꝰ Penitencia vitã mortuo impetrat ⁊ in fine a morte liberat / non tamen ita ꝙ omnino penã nõ senciat / nisi tanta fuerit clemencia contritionis ꝙ sufficiat a delicti punicione

9 to the thirdde What thing maketh a man clene in clenneſſe : There arn . vi . thinges

Ne is assiduel thought of keth ⁊ of the perilles ⁊ peynes that soden ly sinne draweth a man Inne Eccl . vij . Memorare nouissima tua ⁊ ineternũ non peccabis Ibidem

Cor sapientũ vbi tristicia est : cor stultoꝝ vbi leticia est

n other fle fro Wicked companye . For suche as a man drawith him to / suche schal he kee or Wors Augꝰ Necesse est vt quorum vis habere consorcia / eorũ seqris vestigia

Crisꝰ Nichil . n . tam nociuũ vt pnicioſa societas : Melius est habere malꝝ odiũ ꝙ consorcium

The thirde ys temperaunce and discrecion in mete and drinke Glosa sup gyatho

In pugna yprisi prius contra gulam agitur / quia nisi hec prius refrenetur frustra contra alia vicia laboratur Gregor per gulam ꝓmi parentes mortui sunt / Unde hoc vicium maxime timere debet successione generalis morbus transeat in heredes

The fourthe ys honest occupacion and profitable Unde Jero Semper aliquid boni operis facito vt te diabolus inueniat occupatū

Augustinus Non facili capitur a temptacione qui bono vacat exercicio

The fyfthe is besynesse to kepe thy . v . Wittes fro all wicked thynge . Thyn eyen fro foly seynge . Thyn eres fro backbitinge & wicked herinng : Thy nose and thy mouthe from vnlefull smellynge tastinge and spekyng Thi handes thy feet and all thy body fro synfull touchinge and werkyng Eccl . vi . Ubi non est spes id est custodia sensuum diripietur possessio ; Et sicut dicit Prophta Mors egre dietur per fenestras . i . per / v / sensus corpis

The sixthe is ofte and gladly here or wde godds Wordes and holy scripture Gregorius in Omelia Cibus mentibus est sermo di Sicut enim ex carnalibus escis alitur caro ex diuinis ita verbis interior homo nutritur & pascitur Unde Jeronim⁹ Ama sacras scripturas & vicia noy amabis

sto the fourthe. What thyng draweth a man to ordeigne his Wille to goddys Wylle: ther arne thre thynges Ne is Exaumple of holy men and wōmen that loued Wel god and his lawe and diuersly faught and stwongely stode bothe day and nyght agayn al temptunge of the feende and the Worlde and the flesch And if We folowe hem oy eerthe ful sekirly schall We bee With hem i heuene. Paulo testante qui ait Quomā sicut passionū socij estis sic eritis & consolacioms ihu xpisto ihesu dño nostro

N other is the grete goodnes and merey of almyghty god: that despised none, but gladly and With ioyfulle cheere receyueth alle

them that Wille forſake their ſynnes and yeue them to penaunce and meekely come to his mcy

Contra deſperationem

Contra deſperacionem dicat Dominus in Ewangelio Nolo mortem peccatoris ſ magis Vt conuertatur & viuat

Item alibi Non venī vocare iuſtos / ſed peccatores ad penitenciam / q̄ cito dominus p̄ paratus eſt in p̄finitam imitare ſenteneiam / Multipharie autem multiſqz modis dominus noſter ihesus ypriſtus vocat peccatores ad confeſſionem & penitenciā . s . conſolacione beneficij / Inſtructione p̄cepti / Imitacione exemplī Inſpiracione conſilii . nouitate miraculi . diſtrictione flagelli Uñ Apls in voce dñi

Ecce ego dominus ſto ad oſtium & pulſo / ſi quis audierit vocem meam & aperuerit michi ianuam intrabo ad illum

Augustinus Regnum celoꝝ nulli claudi-
tur nisi illi qui se excluserint Idem Si-
cut scintilla ignis in medio maris / sic omnis
impietas viri ad misericordiam dei Idem
Nemo de peccati sui dimissione desperet (cū
ipsi veniam meruerūt qui ꝓphetam occiderunt
Ysidorus Qui veniam de peccato despat
plus de desperatione peccat ꝙ de culpa cadit.
Jero9 Magis offendebat Judas deum i
hoc ꝙ se suspendit: ꝙz in hoc ꝙ eum tradidit
Si enim ad veram penitenciam conuerti volu-
mus Intercessores paratos habemus / s / sanc-
tam Mariam Dei ecclesiam ⁊ omnes sanctos

The thirde is; ofte thinkinge indirly of
the Wondirfull blysse of the hye kyngdom of
heuene and also of the dredfull ⁊ horrible pey-
ne of the depe pyt of helle / Whiche ary more
than any tonge can telle. or ere may here. or
eye may see (or herte may thinke. for hit ys
soo that in heuene mighte no may leue for mo
che Joye and blysse; Were not the godenesse of
god and hys mighte. that Wolde that hys frē
dys that louyd hym and hys lalle and wyl

fully kepyd his biddynge in eerthe and fledde hys forbiddynge: haue myghte or strenghe to laste in so Wonderfull Joye and blysse Withouten eende. Ne in helle myghe no man leue for moche sowlle and Woo. Were not the Ryghtefulneſſe of the myghte of god: that Wold that his enemyes that hated hym and hys lawe & Wolde not kepe hys biddynges on eerthe nor flee hys forbiddyng: haue myghe or strenghe to laste in ſuche horrible peyne and Woo Withouten eende

De gaudijs celi

& gaudijs celi Augustinus ſic ſcribens ait Ibi erunt quecunq; ab hominibus deſiderantur Vita & ſalus Copia glorie honor pax & omnia bona

Unde Paulus Apoſtolus dicit

Oculus non Vidit nec auris audiuit nec in cor hominis aſcendit: que preparauit deus

diligentibus se Ewangelium Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum

Anselmus In illa die obediencium capita corona celestis circundabit & pacienciam gloria in enarrabili splendore fulgebit

Psalmus Ego dixi Dii estis & filii excelsi omnes Augustinus Que enim lingua poterit dicere: quis sensus cogitare vel que mens potest estimare, quam sit glorie, Deum semper presentem habere, semp videre, semp presidere, cuius pulcritudine mirantur angeli, cuius imperio suscitantur mortui, cuius lux tam solem obscurat vt in eius compatione nullam habeat claritatem, cuius faciem si omnes in carcere inferni viderent. nullam penam nullam tristiciam nullum dolorem sentirent

Item Augustinus Quilibet ciuis in celesti patria habebit septem glorias in corpore & septem in anima, In corpore quidem habebit pulcritudinem velocitatem, fortitudinem libertatem: voluptatem; sanitatem & Immortalitatem, In anima autem habebit has. s. sapienciam Amiciciam Concordiam Potes-

tatem . Honorem . ſecuritatem ⁊ gaudium ī perpetuum

De penis inferni

E penis inferni dicit Gregorius Erit in inferno frigus inſupabile Ignis inextinguibilis / Vermis immortalis . fetor intollerabilis . tenebre palpabiles flagella ẽncium . horrenda viſio ⁊ monum . ⁊ſperatio omnium bonoꝝ

Jeronim⁹ In inferno eſt fames ⁊ ſitis infinita Auguſtinus In inferno pluzes effundentur lacrime ꝯ in mari ſunt gutte

Unde Bernardus dicit Nichil ibi audietur niſi fletus ⁊ planctus . gemitus ⁊ vlulatus : Mewres ⁊ ſtridores dencium / Nichil ibi videbitur niſi tẽnes ⁊ horribiles facies dorꝝ atqꝫ teterrima monſtra dmonio rum Unde Job Vbi nullus ordo ꝫ ſempiternus horror inhabitat

Aug⁹ Si scirem patrem meū in inferno, non plus orarem p ipso q̄ p diabolo

Isidorus Vis autem nunq̄ esse tristis bene Viue: Serena conscientia tristiaꝫ leuiter sustinet. Bona Vita semper gaudiū habet. Nichil enim iocundius ꝙ securius bona conscientia. Conscientia autem bona titulus est religionis: tipus saluacionis, Ager benedictionis: ortus felicitatis, gaudium angelorū Archa federis, Thesaurus regius. Aula dei Habitaculum spiritus sancti Crisō⁹ super Matheo Sicut hominum in conspectu gratiosa facta est facies pulchra, sic in oculis dei cō scientia munda Unde Apīs Gloria nr̄a est testis conscientie nr̄e Qui habet bonam cō scientiam audacter conspiciet in deum in die iudicij. qui illam non habet confusꝰ cadet Multa quer̄it scientiam pauca uero conscientiam

Quibus Bernardus dicit Stude nosce te ipsum quia multo melior ꝙ laudabilior es si te noscis q̄ si te neglecto noscas cursꝰ siderū Vires herbarū ꝙplectiones hoīm, naturas animaliū ꝙ ba lenas omnium celestiū ꝙ terrestriū scientiam

Ecclesiastici: Nūc habes ante te bonū & malum. lucem & tenebras: diem & noctem: potes eligere quod vis

Seneca tibi dicat Si vis omia tibi subiici, subiice te rationi Eccl. iiij. Non contradicas verbo veritatis vllo modo Johīs. viii. Vos cognoscetis veritatem & veritas liberabit vos. Si quis sapiencia indiget postulet a deo & a sapientibus spiritualibus.

Eccl. i. Omnis sapiencia a domino deo est & cum illo fuit semp & est ante tempus cui sit laus virtus gloria p infinita secula seculorum Amen

Sexta Tabula tractat de quodam Rege habente ītuor phōs

Egitur quemdam regem quondam fuisse qui habuit ītuor phōs in regno suo In quo regno multe plage (multa infortunia & multi defectus fiebant in pl'is

Rex autē videns seipm̄ nullo peccato vulne ratū mirabatur valde & diligent inquirebat a p̄dictis q̄tuor phīs q̄ & causa hec īfortunia magis agerentur īp̄lis in tpe suo / q̄ in tempore p̄decessorū suorum

Rmus phās dixit **Wight is right**

Ūñ illud ysaie . lix . Conuersū est retrorsū Judiciū / & iustitia longe stetit / corruit ī platea ūitas & equitas nō potuit īgredi **Origenes :** Om̄s qui p tēpora libz & mūdalibz re bz iustitiā & seruāt / Deū qui iustitia ē tendunt

Light is night **Ūñ in ewangelio**

Ve hōi illi p quē scandalū venit / p eū sca talū venit qui alios malo exemplo corrumpit

Gregor primo Pastor Tot mortibus digni sunt / quot ād subditos suos perdicioīs exempla transmittūt **Radulphus sup Leuit**

Qui pximi sui conscīam aliq̄ prava persuasione vel exemplo corrūpit / & semetipsum & pximum spiritualiter interficit **Dñs autem in Leuit dicit** Time inquit dominum deū tuū vt viue possit frater tuus apd te / hoc est vt sic viuas q frater tuus p tuum exem-

plum vitam possit habere non mortem

Fight is flight Augustinus Qñ agere & valeta non prohibere / consensus est erroris Gregor. Facientis paulo dubio culpam habet qui quod potest corrigere negligit emendare Aplis Qui suor & mxime domesticorū curā non habet: fidem negat & ē infideli deteriot Gregor: Quia falsa pietate supatus ferire Heli delinquentes noluit filios apud districtū iudicem. semetipsum cum filiis crudeli dampnatione petaussit Idem

Sacerdotes plor miquitate dāpnantur si eos aut ignorantes non erudiant aut peccantes non arguant

Eandus phūs dixit One is two

Uñ in ewangelio Oīe regnū in seipm diuisū desolabitur Gregor discendentes nulli boni opis vo sacrificiū immolant: q̄ diu a vplanor caritate discordant Aug

Si desit caritas frustra habentur cetera

Ambros Sicut sine via nullus puenit quo tendit. Ita sine caritate que dicta est via non possunt ambulare homines ꝫ errare

Frende is woo Hoc potest intelligi qñ homines & precipue potentes veram pacem & iusticiã aut dei ecclesiam strangulant quibꝫ ꝓn capaliter ꝓpter deum militare deberent

Weel is woo Scriptum est enim q deus posuit tremorem capitis super Calym Unde tremulum habet caput omis diues auarus qui mentem tremulam habet ne suam pecuniam amittat Unde Seneca Auarus insidiatores metuit: Videt enim potenciorem se & credit ee raptorem. Videt pauperem & suspicatur eũ furem. Quanto enim plus habũdat diuiciis: tanto plenior est miseriis

Unde gregoꝝ Qui bona mundi diligit talie nolie timoris & doloris pene succumbie

Seneca Auarꝰ nisi cũ moritur nichil boni facit

eraius Phũs dixit Iust hath leue Crisoꝝ sup matheo Nulla res sic ꝓficit virtutem, sicut corporalis voluptas Bernardus Et vt elaucius Potare sapidius. pulchrius vestiri. cubare mol-

lius : orare breuiꝰ . Vigilare paratius oratiꝰ & o michil vilius . Voluptates enim temporales ad amarudinem eternam pducunt Jeroni; mus Qui post carnnem ambulanne in ve trem & libidinem pni q̃si irracionabilia iumenta reputantur Gregoꝰ Illa misericordia plena est crudelitate que sic deseruit carni vt a nima iugeletur Paulus Si secundu̅ carnem viuentis moriemini Jeroꝰ Nichil vilius q̃ a carne vinci! michil glorioſius q̃ carnem vincere Thꝛist is rete Augustinus

Ve illis qui viuunt vt augeant res pituras vnde eternas amittant Jeremias

Ve qui edicat domum suam / non in iusticia

Abuac Ve qui congregat non sua Lincolñ Ve illis qui dicunt Faciamus mala vt veniant bona quoꝝ dampnacio iusta est

Pride hath leue Unde Psalmus Irritauerunt eum in adinuencionibus suis & multiplicata est in eis ruina Bernardus superbienti angelo qui nec aliquid dixit nec fecit ꝙ tantum superbiam cogitauit non peperat deus q̃ uis signaculu̅ eius fuerit, plenus sciencia & p;

fectus dicor Nunquid tibi puluis & cinis qui extollis te cordis elatione / oris locutione habitu & opacione Et sic quatuplex est superbia hominis / cordis / oris / opis & habitus Item Augustinus Contra deum superbire est eius precepta transcendere Dauid autem dixit Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam

Uaretus phūs dixit Will is rede Unde in psalmo dicitur Nolite intelligere vt bene ageret Prouerbior. ij. Via stulti recta in oculis eius / qui autem insipiens est audit consiliū Sapie. i. In malivolam animam non introibit sapientia nec habitabit in corpore subdito peccatis

Witte is qued Unde Paulus Erit enim tempus cum sanā doctrinā non sustinebunt & ad sua desideria congregabunt sibi magistros prurientes auribus & a veritate quidem auditum auertent / ad fabulas autem conuertentur Augustinus Juuentuti malorū hoim venenū ē quicquid virtus precipit / esca uo quicquid diabolꝰ suggerit Crisō9 verbum

ei illudit̃ a malis sicut quondam xpistus illudebatur a Judeis Unde in psalmo Omnis caro tantus omis homo viues . i . viues secundū hominē non secundū deū Augustinus Sicut mors corporalis separat alaz a corpore ita peccatum mortale alam a vera vita q̄ est deus Item nota q̄ q̄ diu homo ī mortali peccato est / oīa bona opa sua mortua sūt quia facta sunt in mortali peccato / & ideo nō valent directe ad vitā eternā optinendā tamē valent ad tria vel ad aliqd̄ istoz triū : primo ad supplitiū sublevandū in inferno / Secūdo ut dominus eius illustret & illuminet corda eoꝝ ad penitentiā / Tertio ad pspitatē habendam in terra Unde Gregorius Dentur nobis bona que in vita sua appetunt quia despatis egris oīe qd̄ desiderant non negatur Item valebunt ad alia duo . s . ad assuefactionem bonoz operū . i . ad vsum ? Item credendum est q̄ diabolus non habet in eis tantā potestatē tem q̄tam haberet si semper malum exercere

Septima Tabula

Praye you all my freendys here
Sumwhat of the boke of Wisdom here
How he speketes to all maner of men
That schulde other rule teche and kep
Outher bodily or goostly
To hem he speketh specially

He calles euery man a kyng
That here has cure or gouernyng
He biddes thaim loue god in hys lawe
And teche it other to kepe and knawe
And ther aboute euer to be most besye
And thay schall they in heuene crouned bee
And haue more Worschip and honoure
Thanne euer hadde kynge here or emperour

Gregor Nullū sacrificium ita placet deo sicut zelus animarū Idem Ille apd deū magis ē i amore qui ad eius amorē plures trahit Si magnū est pascere tenetes morituros ; multomagis ē pascē animas viuituras

But and they here seke dignitee
Worschip Welthe or Welfare bodily
And godes lawe fro thaym withdrawe
Whan they schulde it to to kepe and knawe
In grete peyne mone they bee
For her staat or dignitee
That they hadde thurgh goddys grace
And sieth to hym vnkynde was

Aplūs Qui suoꝝ ⁊ maxime domesticoꝝ curā non habet fidē negat ⁊ est infideli dete-rior. Gregorius. Facientis peiꝰ dubio culpā habet qui quod potest corrigere ⁊ negligit emendare Bernardus Multitudinē iniquitatū meaꝝ expauescens alioꝝ transgressiones reprehendere timui ⁊ ideo mortis auctor extiti qr viuꝰ qđ clamando expellere potui nō expuli

Some of god stande here none awe
And that they schulde afterward knawe
Whan they in helle strange peynes felt
Whan time of mercy is past euery delt

Paulus Qui insipiens est in culpa / sapiens erit in pena Unde Gregorius Reprobi nunq̃ nisi in pena suã culpam cognoscũt

And somme they be that yeue them meklk
To the World that ys lothe fals and felklk
On hit their loue most they sette
And hit be loue of god most Wille lette
It seheweth to hem many a thyng
That to the fleesche is grete likyng
Hit bidde hem Wirke and folowe his Wille
And alle hys Wille he schalle fulfille

Many hym folowe and wo ful Ilk
Therfore they ofte falle in grete prikk
He leedeth them forth With trauntis & Wiles
But atte last he hym begyles
To the feende he is trewe seruaunt
For he bringes his frendys to his hande
He techeth here freende many a thyng
Ageyn goddes lawe & his biddyng
Who so therfore his frende Wille bee
Enemy to god ful euey is hee

Apls . Qui vult esse amicus huiꝰ ſeculi . inimicus dei conſtituitur

Wordes mundiales

This Worlde we may knowe and kenne
By the maners of Worldly men
Some arn to leſye loethe nyght and daye
Aboute the Worlde that ſone paſſed away
For Worſchip & Welthe trauayle faſte
But heuene to Wynne they haue no haſte

Gregoꝰ in moꝝ We qui temporalia diuinis ꝓpoſitis . fortes ad ambulandū in via mīa di ſ debiles ad ingrediendū via mandatoꝝ dei

To mayntone ſynne ſomme can grete ſkille
And Wrong preue righte for gifte they Wille
Therfore this Worlde holdeth hem ful Wyſe
For moche they knowe of this qWentiſe

Aūn Lincolñ We illis qui dicunt . faciamus mala Vt veniant bona quoꝝ damnacio iuſta eſt Auguſtinus O lucra damnoſa Inuenis peccatū & ꝓdis iuſtiam ꝗm nō debent homo velle ꝓdere ꝓ aliquo ꝓcio ſub celo

Summe make grete Joye in here folye
Ayn glotonye pryde and lechrye
And folowe al her flesshely lust
And there aboute doo ofte grete coste
For so her flesch haue his welfaare
For their soules haue they no care

Unde Jeronimus Qui post carnem ambulant in ventrem & libidinem pmi q̃si irracionabilia Jumenta reputantur Gregorius Illos diabolus tryare negligit: quos iure hereditario se possidere sentit Jeronimus Tanta in inferno inter demones erit Inopia ḡta hic fuerit delicie quantu̇ glorificauit se deliciis suis tantu̇ date ei tormentu̇ & luctu̇. secundu̇ gloriã eius sic erit ignomia &

Summe ofte despisen goddes biddinges & lawe
And all holy mennis teching & sawe
With laghing & skorning & frowardly toyng
And this wole haue a foule endyng
Leuebit Welk Withouten lye
God hath sworne ye schall abye

For suche men Wille nat be reuled after skill
A While god suffreth hem to haue alle her Wille
But after he Wille on hem sende
Sewnge vengeaunce but they amende

Dominus p pphetam dicit Vocaui ad planctum & fletum & ecce gaudium & letaam iuuaui in memetipso: si hec iniquitas dimittetur ysaias We to you qui dicitis Bonum malum & malum bonum Cuius? Verbū dei illudit̄ a malis sicut ypocrites quondam illudebatur a Judeis Aug⁹ Juuentuti malorum hominum venenum est quidquid virtus p̄cipit. esca vero quidquid diabolus suggerit

He may be called bothe Witty and Wys
That Worldly maners can Weel espyse
And folowe hym not in no thyng
That is goddes lawe and hys biddyng
But ouer to god hath hys eye
And after his biddyng Wille ruled be ay

Un̄ p pphām dicit dn̄s Sup quem re-
quiescit spūs meus / nisi sup humilem contri-
tum spiritum & trementem sermones meos.
Gregoꝝ Om̄s qui diuina metuūt p̄cep-
ta tabernaculū dei fiunt Origen̄ Omnis
qui obedit verbo dei requiescit ypūs in eo

Worldly Wisdam is but verray folye
Before god and his seruantes holy

Paulus Sapiencia huius mūdi stulti-
cia est apud deum
His riches riche and Worschip grete
Nys it but fantam and disceite
Wher With he hath many may defyled
And atte laste hem begyled
Scriptum est enim Omne quod est in
mundo aut est concupiscencia carnis aut concu-
piscencia oculōrū aut superbia Vite

In the Worlde What ellys see We
But Wretchidnesse and vanite
A place it is of grete gyle

Of treason discorde and tyrauntrie
Of trauayle tene and Vylanye
Of peyne and synne and of folye
Of newe guyses vpbringyng
Of euill ensamples fulle grete pleney
Of scornyng & slaundring wickedlye
Of chidyng of moche fegthing folyslye
Of banning and backbiting prively
Of flateryng and fals feynyng sotelye

Peccata capitalia

Of pride enuye and lecherye
Of slouthe of Wrathe and glotonye
Of fals coueitise and Wynnyng synfully
Of othyr Eresye Sacrilege and Symony

Contra dei præcepta

Of fals goddes worshepyng vnwisely
Of veyn swerynge fals ofte and hidously
Of halidayes mispendyng in synne & vanite
Of father & modir dishonorng bodili & gostelı

Of hyndrīng & manſlīng bothe ſoule & body
Of foule luſt & lecherye prœuily and apertely
Of theſte rauey & Extorcion pleynly
Of fals Witnes berynge Wetingly & Wilfully
Other mēmis thīg & ſirīg thurgh ſinne & trechery
Of goddes biddīg ofte brekīng boldely

In this Worlde What ſee We
But Wretchidneſſe & vanite
A place it is of temptange & of grete oppreſſion
Of ſtinke of filthe & moche corrupcion
A grete foole thinketh is he
That maketh his heuey in ſuche a countree
For all the riches & Welthe of this lande
Schall turne to erthe and muk ſtinkand
The Wiſeman forſothe Wil nat ſett his herte
On thīgthat may not longe ſtande ī qwerte
But on the eende he hath mynde
And nothīg ſettes before that ſchuld be behīde
Leſt he for fleſſhly luſt vanite & ſynne
Loſe heuen blīſſe & helle pyne Wynne
Eccl. vij. Memorare nouiſſima tua & ī
eternū non peccabis Nouiſſia diat plr id eſt

Memorare quid erit de tuis rebus de tuo cor-
pore & de tua anima Psalmus Diuitie si
affluant nolite cor apponere(Scriptum enim
Melius est habere ꝓmeditacionem ꝙ way mū-
di dominacionem

Ensample we may see and here
Of Jherusalem that was so riche a citee
Of it openly speliys Jeremye
And also dauid in hys prophecye
How it was destroyed withouten wene
And the walles here ouy all be dene

Wallid it was with wallys thre
A semely sight oy to see
The temple brent ful dulfully
And here ouy hit was holly

So riche a temple hit was one
In this worlde was founden none
With walles and pylers here onlyghe
Hyled with golde that schone ful bryght

So many lampes ther in brent ay
Hit made the nyght bright as the daye
Their oyle was medled with swete oynement
Out of whiche swete sauour sprent

Thair sence was wonderly wrought
With riche spices that they dere bought
Ther of come swete smellyng
Sweter felt neuer man her lyuyng
Ther is nowe nether Empour ne kyng
That myght mayntene suche sensyng

Ther were thre hondred there in syngand
Suche songe herde neuer man in this lond
With harpe & pipe and sawtrie
And alle other maner of mynstraleye
And this was alle their synging
The psalmes that made Dauid the kyng

And why this Cite destroied was
Fals and coueitous men grete chyson was
That euer brent in coueitise more and more
Yf we doo so aught to drede full sore

Laſt vs befalle as thaim befelle
Al wiſe clerkys thys tale can telle

And yet this fyre brennes ſo hate
That no man may it ſleſſhe and bate
And ther of comes ſo grete a ſmoke
That men may not vp to heuen loke

For wher may we nowe many fynde
That they nor other blereeyed or alle blynde
Or elles a perle in ther eye
Thof they in ſtate or ordre be righte heye
Who ſo mighe wouere blynde and bleryeye
And make thē to goddys byddīg obediēt be
God wolde forgyf him al his ſynne
And graunt hym bliſſe that neū ſchal blīne

But I am nought ſo grete a clerke
For to do ſo ſtrong a werke
Therfore me and alle mankynde
Into the mercy of god I recommende
Dñs p pphām dicit Si ſeparāris p̄ciosū a
vili, i. alam a diabolo tanq̄ os meū erit

Jacobus Aplūs Qui conuerti fecerit pec
catorem ab errore Vie sue saluabit ammam ei
a morte si opit multitudinem peccatoꝝ / pal;
lit itaqꝫ in operibus mte animas ad dñm con
uertere Augustinus Magis est iustifica
re impiuꝫ ꝙ creare celum e terram

Sequitur Octaua Tabula que continet quasdam oracões deuotas a primo quandã deuotam oꝛoem dicendã ī eleuacione coꝛpoꝛis ypꝛisti

Ve benigníssime ihesu ypꝛiste nazarene Rex Judeoꝛū . Verbum patris / filius Virginis Agnus dei Salus mundi : Hostia sacra : Vera caro : fons pietatis Pater nr̄

Ve dulcíssime ihesu ypꝛiste nazarene rex Judeoꝛ splendoꝛ patris . princeps pacis : Janua celi / panis Viuus / Virginis paꝛtus / mas puꝛitatis Pater nr̄

Ve clementíssime ihesu ypꝛiste nazarene Rex Judeoꝛ / lux angeloꝛ / gloria sanctoꝛ Visio pacis . Veritas integra / Verus homo / flos & fructus Virginis matris Pat̄ noster

Ve mitíssime ihesu ypꝛiste nazarene rex iudeoꝛ / lumen celi / pāium mundi / gaudiū nostrū Angelus panis / Jubilus coꝛdis / Rex et sponsus Virginitatis Pater noster

Ve pijssime Jhesu ypꝛiste nazarene rex iu

deorũ Via Iulcis ; veritas ſumma . premiũ no
ſtrũ . caritas vera / fons amoris . pax & dul;
cedo . requies nra / Vita phennis Pr nr

Oõ deuota ad beatã mariã

Ary moder Wel thou bee
Mary moder thenke on me
Mayden and moder Was neuer none
To geder lady ſaf thou allone
Swete lady mayden clene
Schilde me fro Alle ſchame and tene
And out of ſynne lady ſchilde thou me
And oute of dette for charite
Lady for thy Joyes fyue
Gete me grace in thys lyue
To knowe and kepe ouer all thyng
Criſten feith and godes byddyng
And verily Wynne alle that I nede
To me & myn clothe and fede
Helpe me lady and alle myne
Schilde me lady from helle pyne
Schilde me lady from Vyleny
And from alt Wicked companye

Schilde me lady from alle schame
And fro alle wicked fame
Swete lady mayden mylde
From alle fomen thou me schilde
That the feende me not deere
Swete lady thou me weere
Goode be daye and be night
Helpe me lady with alle thy might
For my frendys I praye to the
That they may saued bee
To thair soules and their lyf
Lady for thi Joyes fyf
For my fomen I praye also
That they may here so wo
That they nat I in wrathe dye
Swete lady I the preye
And they that ben in dedely synne
Lete hem neuer dye therinne
But swete lady thou hem rede
For to amende her mysdede
Swete lady for me thou pray to heuenking
That he ꝼunt me bousel shrift & goode endyng
Jhesu for his swete grace

In the blysse of heuene also a place
Lady as I truste in the
This prayer that thou graunt me
And I schalle lady here be lyfe
Vnto the with Aueees fyfe
To helpe me lady at all my nede
Swete lady full of Wynne
Full of grace and god Withynne
As thou art flour of alle thy kynne
Doo my folyes for to blynne
And schilde me oute of dedly synne
That I dee neuer take therynne
And noblest lady graunt me
That my soule for my synne ne dampned bee

Quinqz gaudia ꝙarie

Aude flore virginali honoreqz specia-
li transcendens splendiferū / Ange-
lorū ꝓnapatū ⁊ sanctorū coronatum
dignitate munerū

Aude sponsa cara dei / Nam vt clara lux
diei solis datur lumine . Sic tu facis vrbē terre
tue patas resplendere lucis plenitudine

Aude splendens tuis virtutū cuius pen-
dens est ad nutum tota celi curia Te lemignam
⁊ felicē iesu dignā genitricē / venetatur i gl'ia

Aude nexu voluntatis ⁊ amplexu carita-
tis iuncta sis altissimo . Vt ad votum cōsequ-
ens ꝙquid virgo postularis a ihesu dulcissimo

Aude mater miserorū / quia pater seculorū
habit te volentibus / Congruentem hic mere-
dem ⁊ felicem poli sedem in regnis celestibus

Aude virgo mater ꝙristi quia sola me-
ruisti O virgo pissima / Esse tante dignitatis
ꝙ sis sancte trinitatis sessione ꝓxima

Aude virgo mater pura certa manens ⁊
secura / ꝙ hec septem gaudia Non essabūt nec

ꝛcrassent ꝫ durabunt ꝛc florescent ꝙ eterna se
cula O sponsa ꝺei electa mater ꝺomini no
stri ihesu ypristi benedicta esto nobis via recta
ad eterna gaudia . Vbi pax est ꝛc gloria ꝛc nos
semper aure pia dulassima atqꝫ pyssima ex;
audi Virgo maria Exaltata est sancta
ꝺei genitrix super choros angelorū ad celestia reg
na Oratio

Omine ihesu ypriste fili ꝺei Viui qui
beatissimam genitricem tuam gloriosis;
simam Virginem mariam perpetuis
ꝛc felicibus gaudijs in celo letificasti / concede ꝙ
piaus Vt eius meritis ꝛc precibus continuis salu
tem ꝛc prosperitatem mentis ꝛc corporis consequa;
mur ꝛc ad gaudia tua ꝛc eius eterna felicater ꝙ;
uemamus Qui Viuis ꝛc regnas cum ꝺo patre
in Vnitate spiritus sancti ꝺeus Per omnia se;
cula seculorū A M E N

Alia oratio

Mater digna ꝺei / tenie Via lucꝫ dici
Nata ꝺei miserere mei / lux alma dici

Sis tutela mi / dux q̄z comes q̄z mei
Digna coli regina poli me linquere noli
Me tibi Virgo pia genetrix commendo maria
Xpuste fili dei tu miserere mei

Sequuntur due Scale

De duabus scalis vna diri gente ad celum A alea ad infernū

Celum	Scala ad
Persecuc̃cia bonū	Desperacio
Paciẽcia ī aduersis	Obstinacō ī pcīs
Obediẽcia ī p̄ceptis	Furor in adūsis
Paciencia in vita	Iniusticia facti
ꝑfectio ꝫ ꝑfessō pcī	odiū boī ꝫ dilcō pcī
Cognitio tui	Ignorancia
Caritas	Malicia
Scala ad	Iubernum

De subtractione victus anime

Subtractio victus aīe est / Omissio p̄dicationis verbi dei quando quis tenetur Unde Dñs ar dixit petro Pasce videlicet / verbo Exemplo & temporali subsidio si egeane Alibi p Ezechielē ait Ecce ego requiram gregem meum & manu pastoris Item alibi p ysaiam Clama ne cesses / quasi tuba exalta vocem tuā & annuncia populo meo sceleta eorū Uñ gregoꝰ Sacerdos ingrediens & egrediens moritur si de eo sonitus p̄dicationis non p̄dat Idem Sacerdotes populorū iniquitate dampnantur si eos aut ignorantes non erudiant aut precantes non arguant Idem Nos qui ex oblationibus fidelium viuimus quos illi pro peccatis suis obtulerunt : si commedimus & tacemus procul dubio eorum peccata manducamus

Legitur in libro Ozee Peccata populi mei commedunt Cur peccata populi mei commedere dicuntur nisi quia peccata delinquentū

fouent / ne temporalia stipendia amittant ta-
cent & formidant . aut ꝓpter ꝑsecutionem ali
quam ne amittant / aut aduersitatem aliq̃m
ne marrzant Aut cupiditatem Vt puta ꝙ il-
la que vellent habere non habeant Gregor
Pensate fratres karissimi ꝙte tampnatio-
nis sit fructum laboris sine labore ꝓcipere & ꝙ
graue sit peccata q̃mittere & nichil contra pec-
cata agere Tullius Mecœnatius vero mer
cenarium non querit qui locum pastoris tenet
& lucrū animarū non querit . Mecœnatii ve-
ro qui curam animarū suscipiunt non quia cu
piunt regere & custodire ecclesiam dei in iusti-
cia & sanctitate ꝫ tm̃ modo quia volunt diui-
tes fieri & in altitudine mundana ꝑ aliis ho
norari / incidunt in laqueos & temptaciones
diaboli . de salute ouium non curant nisi vt
lac & lanam habeant / terrenis cōmodis inhi-
ant . honore ꝓfessionis gaudent . de tempora-
libus lucris pascuntur Impensa ab hominib9
reuerencia letantur Iste enim sunt mercēdes
Mecœnatiorū ꝑ quibus ꝓncipaliter laborant
Talibus mꝫcliabus ꝑ ꝑplexam commi

natur dominus dicens Ve maxime illis id est qui pniciem ⁊ destructionem comitantur Unde Gregoꝝ Cui sacer & talis religio intus occiditur diu foris stare non potest Cum enim palmes a vite secatur / fructificare non potest ꝫ flectere oportet Paulus Cum dixerint homines (Pax ⁊ securitas) tunc repentinus superueniet Interitus Gregorius Nemo amplius in Ecclesia id est ecclesiasticus tam odibilis est deo ⁊ tam deum offendit ꝙ qui puerse agens nomen vel ordinem sanctitatis petit habere Nam talis etenim scienter tradit curã animarum ꝙ admodum Judas tradidit ypristum psequitur etiam cristũ quemadmodum hereses & crucifixores ypristum psequebantur

De tribus rebus pastoꝝ necessaria

Ec autem tria sunt pastoribus necessaria Lux Oculus ⁊ sal Lux Ve lucrant

Unde dicitur Sic luceat lux vestra coꝝ hominibus &c: Oculus vt videat Unde ad Ezechielem Speculatorem dedi te domui israel / Sal vt condiant ꝓdicacione sua mētes subditoꝝ: & vermes peccatoꝝ extinguant; Si pastor non est lux cum populo corpꝰ domini tractat / & officio suo indignus est. Si oculo discretionis caret / tunc cecus cecum ducit & ambo in foueam cadunt: Si salem ꝓdicacionis non habet / tunc ieiunus est populus & defiat in via Item: si pastor non est lux alios introducet ꝙ ipse non intrat; Si non est sal cinis est arca gregem dñi quia lupum latratu ꝓdicationis non fugat. Si oculum discretionis non habet indigne soluit & ligat

Nota

Lincolñ Opus cure pastoralis non solum consistit in sacramentoꝝ administracione & in horarum canonicarum dictione siue cantacione ac eciam in missarum celebracione: sed eciam consistit opus cure pastoralis in bona doctrina veritatis vite / & viciorum terrifica

damnacione iudicioſorum cum dura & inpio-
ſa correctione & rigida caſtigacione. Conſiſtit
inſuper in refectione eſurienaum. In potaco-
ne ſiaenaum & cooperacione nudorū: In ſuſcepa
one hoſpitum In viſitacione infirmorū & in-
carceratorū & maxime pprioū pochianorum
quorū ſunt bona temporalia eccleſiarū / quorū
operamine inſtruendus eſt populus

Nota bene

Sabote Kariſſimi quoniam ſicut omnibus
metallis pciosius eſt aurum: ſic cunctis diur-
nis offiais & negocijs eſt ſacrdociū Prelati
ſew ſunt Celi: aſtra Mons teſtamenti. Nu-
bes celi / Latera aquilonis. Celi ſunt quia cō
tinent archana dei Unde Daiud; Celi e-
narrant gloriam dei: Aſtra ſunt quia de hijs
dominus ait. Vos eſtis lux mundi (Nubes
celi ſunt. quia pdicationis vox mentes fide-
lium compluunt De quibus dicitur: Qui
ſunt iſti qui vt nubes volant: Latera aquil.
nis ſunt quia finitimi ſunt peccatoribz / quia
frigidi ſunt. Mons teſtamenti ſunt / quia
mons eſt alt.tudo ſcie vtriuſqz teſtamenti.

De hijs in ewangelio dicit dominus
Qui vos audit : me audit & qui vos spnit me spernit & eum qui misit me · Unde Apls
Vos autem genus electum regale sacerdoaū gens sancta / populus adquisitionis . Subiecto rū est enim vos ecclesie generari / ꝛ non est vestrū hoc appetere Item Timothei . v.
Qui bene ꝓsunt ꝓsbiteri duplia honore digni habeantur maxime hii qui laborant in verbo & doctrina Crisō sup gathe Qui honorat ypristi sacerdotem / honorat ypristum
Et qui iniuriatur ipsum iniuriatur ypristum

De quatuor generibō sacdotū

Nueniuntur enim q̄tuor genera sacerdotum . ꝑmum genus sequitur gulam . secundū luxuriam . Terciū ambitum (ꝛl manem gloriā) Quartum Justiciam (Primi generis sacerdotes Darius necauit / qui gulam sequētes furtim per ostiola sacrificia surripientes deū suū ea asserebant commedere Secundi generis sacerdotes Daniel dampnauit / qui luxuriam

sequentes & falsa impunitate blandientes Susannā filiam israel cupiebant opprimere

Tercii generis sacerdotes vltione diuina terra absorbuit. s. Dathan & Abiron, qui & spiritu suo pphetantes & populum domini se; ducentes cunctis volebant superponere & grām sibi inlendebant ascribere Quarti generis sacerdotes Jhesus glorificauit vtpote Aaron & Eleazar & eis similes qui vita fama & doctrina iusticiam dei fatebantur diligere

Non solū sufficit sacerdotibus dulcia verba pferre dicendo cotidie Benedicam dñm t omni tempore semper laus eius in ore meo Quā dulcia faucibus eloquia tua super mel ori meo. Jn via mandatoz tuoz delectatus sum sicut in omibus diuiciis. Dilexi mandata tua super aurum & topazion, Paratus sum & nō sum turbatus vt custodiam mandata tua Iniquitatē odio habui & abhominatus sum legē autem tuam dilexi. Hec & simlia sunt folia pulcra. sz Dominus male dixit Ficulneequia non fructum sz tantum folia inuenit quia Jpocriticū est ūba sanctoz habere & facta nō hēre

Basilius Deus non se vult tantū verbis diligi ꝫ corde puro & opibus iustis Caueamus Karissimi ne & illis simus quorū p̄phetauit Apl's. Erit inquit in nouissimis diebus. homines seipsos amantes pecuniarū cupidi. elati. superbi. parentibus non obedientes sanā doctrinam non sustinentes. voluptatis sue amatores magis q̄ dei. spēm quidem pietatis non habentes. virtutem eius abnegantes quos in fine maledicturus est dominus

Quicunq; autem corpus domini dēliderat sumere. Si fructus eius dulcedine rēfia affectat: cum his tabz accedat ad ipsum. vera contritione commissoz. cum voluntate nō amplius faciendi mala. & cum firmo ꝓposito in bonis perseuerandi

Nota bene

Quilibet enim Sacerdos: debet considerare q̄ quem accepturus est in altari: sanctus sanctorū est & omnis sanctitatis origo. verus enim deus est qui fecit celum & terram Et verus homo est qui p̄ nobis pependit in ligno crucis Et ideo q̄tum pōt sancte & deuote cum magna

cum magna reuerentia & timore accedat ad ipsū & omnino caueat ne ipsum in mortali peccato sumat Nam vt dicit Ambrosius Qui indigne xpistum sumit, est ac si eum interficiat Item Augustinus Magis peccant qui xpistum tradunt peccatoribus membris ꝑ qui tradiderūt eum iudeis crucifigendū, sicut Judas tradidit xpistum persecutoribus, sic conficiens vel sumens corpus xpisti indigne tradit eum ꝑtum in se est demonibus dum ponit eum in loco qui est in potestate demonū Apostolus Qui manducat panem & bibit calicem indigne Judicium sibi manducat & bibit Cum missa cum celebrata Judicium operatur: Quomodo per eius intercessionem alijs ꝓficit ad salutem Gregorius Magis metuendum est in locis illis vbi tales intercessores constituuntur ꝙ dei iram puocent quia cum indignis ad interdendum mittitur irati animꝰ ad exteriora puocatur Augustinus Melius est spiritualia penitus omitti ꝑ indigne vel impure tractari vel tangi

Legitur in Ecclesiasticis officijs

ꝙ dominus non frequentiam ministeriorū sed de-
uotionem plene animarū. Dominus autem nō
secundum pluralitatem missarū retribuet sacer-
dotibus: ꝫ secundum puritatē manuū suarū
Unde in Psalmo Secundum puritatē
manuū mearū retribuet michi. Debemus er-
go vt discat Theophilus imitari Joseph quando
corpus ꝙristi suscipimus: vt suscipiamꝰ eū
in syndone munda id est conscientia pura ꝗ e-
cclesiam corpore casto ꝗ mundo corde: Qui enim
agnoscens reatum suum se ab altari remoueri
voluerit / ꝙ emendatione. s. orationibus ꝗ ie-
iuniis ꝗ elemosinis / eterno ꝗ celesti conuiuio
communicari penitus non timebit

Qualiter vestes sacerdo
tales instruxit sacdotes

Estes sacerdotales instruunt nos qua
liter sacerdos debeat esse ꝑparatus in
terius qui tam honeste ꝑparatur exte-
rius. Nam sacerdos missam celebraturus pri-
mo manus lauat in signū ꝙ ab omni immun

dicta spirituali debet esse dbus ad hoc misteriū accessurus Postmodū se īduit sacris vestibus quorū primus dicitur Amictus qui capd tegit dictus ab amictendo id est copiendo & significat fidē que ante omnia debet apponi ad tegendum caput intellectus. i. ad captiuandum ne rōne naturali in hijs q̄ sunt fidei imitatur Alba quā secundo accipit significat nouitatem vite quā xp̄us habuit & docuit imitandam Zona qua cingitur continenciā sig̃t quā Xp̄us imposuit dicens Sint lumbi vestri p̄cincti &c̄. Luce. xxiii. Manipulus qui ponitur in manu sinistra sig̃t Paciencia in aduersis que per sinistram designātur:

Stola stringens pectus in modum crucis significat q̄ crucem xp̄i non debet erubescere sed semper paratus esse pro eius amore cutumeliam pati vel sustinere Vel p̄ stolam que in collo ponitur potest designari obediencia id est q̄ nos debemus esse obedientes quia xp̄us factus ē obediēs Usq̄ ad mortē Casula q̄ alio nomine planeta aliis vestibꝫ supponitur sig̃t caritatē q̄ cetas ūtutes excedit Calciacio pedū xp̄i tat

xpristi Incarnationem Juxta illud ꝑi
Dictum est in ꝑsona filii. In ꝑduneā ex-
tendam calciamentum meum id est humanā
naturam Unde Sacerdos cū xp̄sentat nō
debet discalciatus celebrare

De modo ꝑparandi ad misterium sac̄menti

Odus eciā ꝑparandi ad misteriū hui⁹
sacramenti tangitur Exodi. xii.
Ubi sic legitur de agno paschali. Nō
q̄medetis ex eo crudum quid? nec coctum aq̄
ꝫ assum tantum igni. Crudum q̄medit ille ī
quo ignis caritatis non est. Coctū aqua com
medit ille qui in deliciis viuit. Assum ve-
ro ille commedit qui passionē dominicam cuius fi
gura est sacramentū illud diligenter uolit?
Ita ut in meditacione eius exardescat ignis
Necessaria est azima cum lactucis agrestibꝫ
In azimis intelliguntur opera ut sunt ora-
ciones elemosine ⁊ similia, que debent ꝑcedere
sūptionē dominici corporis In lactucis agresti
bus que amare sunt dolor ⁊ amaritudo ꝑ pe-

calis intelligitur que debent esse in confitente.

De effectu Sacramenti

Effectus huius sacramenti a digne suscipientibꝫ multiplex est. Nam glorificat mentem & contra vicia virtutes auget. Delet venialia & dmit fortius membra capiti. i. bonos cristianos ypristo Unde dicitur Versus. Roborat augmentat hoc sacrm̃ & delet & dmt De variis effectibus Eucharistie dicit Hugo qui tractat secundum Thomã & libro de veritatibus Corpus ypristi est egrotis medicina. pigrinantibus dicta / debilis confortat: Valentes delectat. Langnorm sanat sanitatem seruat / sic ꝙ homo est mansuetior ad correptionem / patientior ad laborem. ardentior ad amorem / sagacior ad cautelam. ad obediendam ꝓmptior & ad graciarũ actiones fuotior Item secundum Augustinum de Ciuitate dei Qui a peccato mortali mundus fuerit quocunqꝫ die missam fuote audierit & celebrauerit / conceduntur sibi necessaria / dimit

tuntur colloquia leuia: Juramenta tollūtur ignota. lumen oculorū non amittitur, subito non moritur, & si alias moritur p communicato habetur Item secundum alios missa ex sui Virtute animā p qua fit a purgatorio refrigerat & abeuat: ceteraq; anime ibidem existentes causa ipsius a penis aliqualiter alleuiantur

Orte dicet claustralis qui sub obedi-
encia & potestate aliena meclusus est,
Videtur michi Vitam secularem ducere in qua possunt opera misericordie fieri & etiam exerceri, q̄ hic in paupertate a mūdo & a mea voluntate meclusum esse. Cui sic responsum est Melius est habere mīam & compassionem sub aliena miseria, q̄ posse totum mundum pauperibus erogare Magis quippe laboriosum est relinquere teipsum q̄ tua Incomparabiliter melius es quod es q̄ que habes. Unde si teipm̄ daberis plus das q̄ totum mundum erogaueris Jeronimus Totum deo dedit qui seipsum optulit Nonne melius est deus appellari

ꝓ xi seruus? Sed qui pauptatis miserias pacienᵗ sustinet Dominus noster seipsum appellat dicens Quod vni ex minimis meis fecistis michi fecistis ⁊c Item Melius est iudicare ꝓ iudicari Paupes vero diuites Judicabunt Domino dicente. Vos qui relinquistis omnia ⁊ secuti estis me sedebitis sup sedes duodecᵗ iudicantes ⁊c Item. Melius est habere celum in possessione ꝓ in ꝓmissione Dns autem dicit Beati paupes spiritu quoniã ipsoꝝ est regnũ celoꝝ Non dicit habebunt ꝙ ipsoꝝ est / hoc est adhuc securi sunt ac si possiderent

Alibi etiam dicit Vos estis qui permansistis mecum in temptacionibus meis / et ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum Bernardus super qui habitat Si vis misterium habere angelorũ / fuge consolaciones seculi ⁊ temptaciombꝫ resiste diaboli

Pouerbiorũ. xij. vbi sic habetur

Expedit facultates ecclesie possidere ⁊ ppri as affectiones amore contempni

Jero9 Oñ ętra vicia sine noie scribitur

qui irascitur accusator sui est. Melius ē nobis de vitiis nr̄is p nosmetipsos vel amicos nostros corrigi & reprehendi p eis p inimicos & hereticos destrui & deponi Seneca in Epīs

Amica vitia frangenda sunt Non amo illum nisi offendero / ay profectus sum nescio; Malo succēssum michi p fidem deesse Augustinus Ab omnibus corripi ab omnibus emendari posco & solum illum amicum estimo p cuius linguam vel doctrinam ante apparatio nem distracti Judicis maculas mentis mee tergo Salomon Vir qui corripientem se dura cervice contempnit / repentinus superveniet interitus Crisō sup Matheo Non ergo ille bonus est qui malum reprehendere potest & bonum laudare / sz qui reprehensus in malo bono animo susceperit reprehensionem

De speciebus ydolatrie

Otandum multas species esse ydolatrie Quedam est cultus demonum

Alia solis Alia lune vel stellarū Tertia Elementorū Quarta hominū Quinta animalium irracionabilium Sexta Imaginum vel alterius operis humani Septima temporis vel parcium eius Est ꝛ ydolatria aliarū rerū Et sciendum est ꝙ ydolatria magnum peccatum est. quia deo aufert honorem ꝛ creature cuius non est capax confert ꝛ equat creaturas creatori / Tanto enim magis est contumeliosum deo ꝙto vilior est creatura que ei equatur Nō est dubium quin ydolatriam faciunt qui qđ soli deo debetur ydolis dant. Soli enim deo debetur latria Unde glosa sup illū ysaie .y. Dominum deum tuum adorabis / ꝛ illi soli seruies ergo latria latine seruitus / seruitus autem cōis deo ꝛ hominibus ꝛ cuicunqz / grece dicitur dulia Illa vero que soli deo debetur latria Nota hic ꝙ adoracio quam Moyses phibuit fieri creature : adoracio latrie fuit non adoracio dulie : Phibuit autem Moyses fieri sculptile ꝛ similitudines falsorū Deorū adoranda ꝛ colenda Unde subdit Non adorabis ea neqz coles : Nec fuit Intencio sua

phibere omnino vt nulla similitudo fieret t sculptile cum ipse getarium fecerat vt in Cherubyn Exodi . xxv . Non ergo phibitum est homini facere sibi ymaginem ꝛ picturas tali intencione / quemadmodum Beda in exposicõe Templi salomonis testatur / viz / q ex quibꝫ recordetur domini dei sui ꝛ reuolat ad ipsum reuolendum / quia non est hoc reuocacio ydolatrie ꝫ potius reuocacio ab ydolatria Sed has facere causa ydolatrie phibitum est **Unde Sapiencie . xiiij .** Per manus quod fit ydolum maledictum est ꝛ ipsum ꝛ qui fecit

Refert Augustinus in Libro de vera religione q Socrates occisus fuit quia noluit adorare ydola quia erant tantum opus hominis ꝛ se dixit potius adorare carnẽ que erat opus nature cum causa nobilior sit suo effectu

Multum est enim contra racionem q homo adoret opera manuum suarũ : Mira enim fatuitas est cum deum reputare quem homo cognoscit absqꝫ sapiencia ꝛ bonitate **Nonne dominus per ysaiam dicit** Laudem meam sculptilibus non dabo

Jtem In Psalterio per Psalmistam Confundantur omnes qui adorant sculptilia & qui gloriantur in simulacris suis Et iterum Similes illis fiant qui faaunt ea & omnes qui confidunt in eis Ambrosius in Glosa Quanta est stultitia eorū apd quos plus potest ymago q̄z veritas

Sapiencie . xiiij . Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est & p sanitate quidā infirmum deprecatur & pro vita mortuum rogat & in adiutorium inutile inuocat & pro itinere ab eo petit qui ambulare non potest Jeremie . x . Non est spiritus in eis vana sunt & opus risu dignum / irrisione digni ostendūtur qui sunt in genere ydolatrie

Qualiter sancti sunt adorādi

Jtem nota q Radulphus sup Leuiticum dicit Sicut enim sculptile non est adorandum propter se . tanq̄z ipsum sit deus sic nec hō mortuus i ymagine alię est ita colendus Sancti enim dei & spiritus boni vasa fue

adorandi ⁊ qui eos honorat deum honorat.
Non tamen sunt plene tanq̃ dñi honorandi, ꝫ tanq̃ sanctissimi serui dei altissimi per quorũ ministeria multa beneficia possunt puenire nobis ⁊ spes suffragij in eis pon potest; Sed non debemus eos reputare auctores salutis ꝫ Impetratores maxime Cum Dominus per prophetam dicat. Gloriam meam alteri non dabo Sancti namq; ⁊ discreti erubescunt honorẽ altissimi sibi exhibere. Offenduntur enim cũ honor qui soli altissimo exhibendus est eis exhibetur Non potest eis placere tanta contumelia et Iniuria domini eorũ: super omnia ergo honorãdus est deus, diligendus ⁊ metuendus a quo bona cuncta prodeunt ⁊ qui solus mirabilia facit

De tribz gñibz oracionũ

Tria sunt genera Oracionum. Quidam vero sunt qui solis labiis orant De quibz p̃phãm dicit dñs populus hic labiis me honorat, Cor autem eorum longe est a me Unde Gregorius Quid prosit

strepitus laborū Vbi multum est cor Ysidor⁹
Longe quippe a deo est animus qui in oratione cogitationibus seculi fuerit occupatus. multum enim valet ad stabilitatem cordis optinendam crebris orationibus insistere & psalmodiā deuote cantare Gathei. v. Orantes autem nolite multa loqui Greg⁹ Quantum grauiori tumultu carnaliū cogitationum p̄mimur, tantum orationi insistere debemus: Ad deum quippe corda cum manibus leuare.
Alij vero sunt qui labiis & corde orant
Un Johannis. x. Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate Unde Ysidorus Tunc veraciter oramus quando aliunde non cogitamus Rich de hampull
Ille deuote orat qui non habet cor vacabū dum in terrenis occupationibus: & sublatum ad deum in celestibus, nulla enim a deo valis nulla a deo valens, sicut oratio iusti assidua.
Glosa sup nūi Plus valet vnus sanctus orando p̄ innumeri peccatores p̄liando: Per orationes plurimas oīa nobis vtilia tribuuntur a domino & cuncta noxia paul dubio

effuganbur. Tercij sunt qui solo corde orant

Unde Mathei. vi. Tu autem cum oraueris intra cubiculum tuū & clauso hostio ora patrem tuum Ysidor⁹ Ardens oratio ē non labiorū ꝫ cordium Pocius enim orandum est corde ꝙ ore Regum. i. Anna loquebatur in corde & vox illius penitus non exaudiebatur; vera postulacio non oris est Wabus, sed in cogitacionibus cordis; Hoc negocium plus gemitibus ꝙ sermonibz agitur pl⁹ ꝙ affatu.

De duobus modis impediendi oīem

Sidorus Duobz modis oīo impedi tur ne impetrare valeat quisꝙ postulatū, Hoc est si adhuc quisqz aut mala committat. aut delinquenta sibi debita non dimittat

De ꝑmo impedimento p Ysaiam dicit Dominus, quia manus vestre plene sunt sanguine. i. peccato ideo nō exaudiet vos dñs

Psalm. xiij. Longe est dñs ab impiis & orationes iustoz exaudiet Aug⁹ Quia peccatis dei auertitur qđ i oīoe postulat nō mētur

Idem alibi in libro de opere monachorū Ci

aius exaudiatur Vna oꝛo obediētis ꝑ decē milia qtemptoris Ysidorus Si id qd ꝑcipit de us faciam⁹ illd qd petimus sine dubio optine mus De secundo impedimento dicit Anasta sius Si nō dimittas iniuriā q tibi facta ē noy oꝛoem p te facis ſ'maledictionē supᵗe inducis Ysid: Sicut nullū in vulnere pficit me dicamentū si adhuc ferrū i eo sit Ita nichil p ficiet oꝛo illi⁹ : cuius adhuc dolor i mente vel odiū manet in pectore Aug⁹ Si desit caritas frustra habeneur cetera Crisō⁹ super Matheo Nec accipitis indulgenciā nisi ꝑ dus indulseris ipse Marce . xi . Si noy dimi seritis aliis nec pater vr celestis dimittet vobis peccata vestra . Dimittere autem rancorē ⁊ offē sam est necessitatis . dimittere autē accionē et emendā opus est consilii siue supererogacionis

De Tribulatione

De tribulacione dicit dominus Amē Amē dico vobis quia plorabitis ⁊ flebitis vos : mundus autem gaudebit vos autē

contristabimini Sed tristicia vestra vertetur in gaudium Unde Paulus Per multas tribulationes oportet vos intrare in regnū dei • Tribulatio porta est regni celorū Unde Psalmus Hec porta domini iusti intrabunt in ea Idem Vt caro mollibus sic anima duris nutritur Petrus Raueñ de lazaro dicit Quot habuit lazarus vulnera / tot habuit ad deum ora clamancia / Vbi enim ostitit tribulacio clamat Jeronimus Quanto in hoc seculo pseutionibus • paupertate potencia inimicorū vel morborū crudelitate fuerimus afflicti / tanto post vberiorem rationē in futuro maiora prmia consequemur • Deus enim non permittit tribulacionem ad seruos suos venire nisi pro vtilitate eorū Cm ipse dicit • Ego quos amo arguo & castigo Item in Psalmo Cum ipso sum in tribulatione eripiam eum & glorificabo eum Item alibi per prophetam Puer meus noli timere si transieris per ignem / flamma non nocebit te mundabit animā tuā a carnali imundicia & habilem faciet ad capiendum ignem spiritualem di

lectiones dei & hoc oportet primo fieri Gregor
Electis suis dedit deus iter asperum faciat ne
dum delectantur in via obliuiscantur eorum in
patria Idem Mala que nos hic premunt ad
deum nos ire compellunt Bernardus
Illi namq; irascitur deus quē peccantem non
flagellat Unde Augustinus Qui in hoc
mundo flagellari non meruerit in inferno tor
quebitur Illum vero peccatorum quem deus
ad gloriā suam cognouit / mirabiliter atq; sa
lubriter flagellans purificat de / diz / qui pra
uus & infirmus cecidit / bonus atq; sanus re
surgat In hac itaq; purificatione de superbo
facit humilem . De iniusto & iracundo caritati
ui De Iniusto & auaro Justum & largum De
guloso discretum De luxurioso continentem De
mendace veracem . & Vim iniquo exhistiū pur
gatorum sanctum amatorum / & miq; & dampna
B.li saluandum / Nonne sane purificantur qui
sic de filiis perditis dei heredes efficiuntur
Augustinus Si promissa patris bene ag
nouisti / noli timeas flagellari . Flagellū na
q; interius vel exterius glorificat creatorem cō

pellit nolentem / erudit ignorantem / custodit virtutem / purgat infirmitatē / expiat torpentem / humiliat superbientē / purgat penitentem coronat innocentem

Si iniuriam pallus es

Jampnum se reus ab impijs passus es alto cogita de verbis Apostoli dicentis Non reddentes malum p malo neq; maledictum p maledicto sz econtrario Unde Salomon Ne dicas reddam malū p malo sz expecta dominū & liberabit te Hyldorus Magna virtus est si noli dis a quo lesus es Magna fortitudo est si illesus remittas / Magna est gloria si cui non potes nocere parcas

Gregorius Ego virtutem patientie signis & miraculis puto maiorem Idem Sme ferro vel flammis martires esse possumus si patientiam in anima veraciter seruiamus

Jeronimus Apud ypocritas non ē miser qui patitur contumeliā sz qui facit

Crisos Jniuriantī gratiam dū est / nō ira

scendum quia diabolus eū possidet. Qui iniuriatus est & non vult satisfacere est spiritualiter mortuus: noli ergo misereri fratrē tuum mortuū sed potius et compatere. parce mihi co tuo & deus parcet tibi. Plus offendisti deum in centuplum & inimicus te Et dominus in Euangelio tibi dicit Dimitte & dominus dimittet tibi Gregor in moz Omnipotens deus electoꝝ suoꝝ aduersarios temporaliter pmittit excrescere. vt p malorū seuiciam purgetur vita bonoꝝ Exhor super Matheū Non enim quando volunt impij tunc possunt nocere sanctis sed quando deus illis tempus nocendi concessit vt puidet sanctis suis coronam Salomon Qui stultus est seruiet sapienti Bernardus Ille superbus malleator nesciens eis coronas fabricat preciosas

Si expulsus es a patria

Si expulsus es a patria & a domo recordare q nō habem⁹ hic manentē patriā sed futurā inquirim⁹ Quid te putas patriā aut domū pdidisse qui in tota terra peregrinus es Considera

etiam quia maioris est meriti amittere habita si-
bi tolleranter q̄ ea pauperibus tribuisse. quia
tanto⁹ virtus est illata equanimiter ꝓpti q̄ spō
te optata Aplūs ad hebreos .x. Rapi-
nam bonorū vestrorū cum gaudio suscepistis cog
noscentes vos habere meliorem ⁊ manentē sub
stantiam

Si egritudinem incurristi

Si egritudinem grauissimam incurristi?
Vtere sermone illo quo ait. Nam si is
qui foris est homo nr̄ corrumpitur / cum hijs
qui intus est renouatur de die in diem
Secundum ven Gregorium Maio-
ris meriti est aduersa patienter tolleranda q̄ bonis
opibus insudare Item frequenter cogita q̄
oportet nos in hac vita igne diuini amoris /
aut tribulationis comburri aut post hanc vi
tam igne purgatorij vel infernj cruciari Ele-
gamus quod volumus alterū istorū non eua-
demus / Nullus enim ab aliquo facies dei vide-
bitur donec satisfaciat ei p pena solūit minimā
q̄drātem venialiū peccatorū Oportet enī q̄libz

ita mundū esse ante introitum paradisi sicut fuit ī innocentia baptismali. Cogita etiam q̄ grauissima pena huius mundi minor est q̄ minima pena purgatorii Ut dicit Augustinꝰ

Item considera quia vna dies hic in mūdo isto salutaris penitencie, potest in purgatorio penas vnius anni totaliter delere Domino p̄ prophetam dicente Diem p̄ anno dedi tibi Ezaias Si vis purgari in pena te accusa ꝙ dei iustiā laudā instante tribulacione, cogita q̄ hostes dei sumus qui peccando deum offendimus, pugnat igitur contra nos quia p̄; usq̄ nos pugnauimus ipse pacem capit

Dicens Conuertimini ad me ꝙ ego conuertar ad vos

Nota bene

Sed nota hic q̄ multi sunt ita distorti ꝙ ī patientes q̄ correctionē nec a deo nec ab hominibus vltra volunt. Tales dicuntur conuertere aurū in aurī. gemmas in lutū. ḡnū ī palam, vinū ī aquā, mel ī fel, diem ī noctē gaudiū ī merorē, talibus infelicibus ola q̄ā

tur ī malū Aū Salomon Mali cariꝰ emunt īfernū ꝙ bonī celum Psalmus Gens absq; consilio ⁊ sine prudencia Vtinam sapent ⁊ intelligent ac nouissima puidere

Gregorius Ois diuina passio aut purgacio vite pītis ē aut iniū pene scq̄ntis

Idem quos pīcia mala non corrigūt ad seqūcia pducunt Augꝰ Ois malus aut iō vt uiat vt corrigatur ⁊ vt p illū boni exercēatur

Quinq; modis pcīa pbatur

Omq; sunt īquibꝫ pcīa pbatur Primū est corporalis lēsio Secundū est temporalis substancie penuria ⁊ ablacio Tertiū est detrimentum honoris Quartum ē cordis offensio ⁊ substractio Quintum ē Transquilitas seu mentis q̄unq; turbacio / aliquando patimur a pxīo psecucōes dāpnaciones ⁊ q̄umelias / aliq̄n ab antiquo aduſario temptamenta / aliq̄n a deo flagella tolleramus Dīs ī eu̅ngelio dicit : Beati pacifici q̄m filii dei vocabuntur.

Gregorius Ego virtutem patiencie signis ⁊ miraculis maiorem puto Crisostimꝰ sup̄ Mathеum Ille ē pfectus xpi qui dici-

pulus qui hic ola patiuꝫ aut pati patus ẽ

Augustinus Qui fuerit paciencior ad iniuriam potenciorꝫ constituetur ī regno Salamon qui patiens est multa gubernatur prudencia. qui autẽ impatiens est exaltat stulticiam suam Bernardus Fratres ī hoc mundo quasi in campo certaminis positi sumus Et qui hic dolores aut plagas aut tribulaciones nouy suscepit / in futuro gloriosus nō apparebit Magna enim confusio erit illis in die iudicij qui nichil p xpō pati voluerunt qui tot duras tormenta passus est p eis

Nota hic de Paciencia

Paulus Fidelis est deus qui nō patiatur vos temptari super illud qđ non potestis / sed cum temptacione puenire ut possitis sustinere Augustinus Nemo potest a diabolo decipi nisi qui prius voluerit sue voluntatis assensum Jero9 Potestas diaboli nouy in temeritate illius est /

atqz iactancia : sed in tua voluntate est diabolus ; suadet nos vt ei ꝓstemus arma nostra quibus nos occidere / vt cor ad cogitationes prauas . linguā ad loq̄ndum iniq̄ / manꝰ et alia membra ad opandum malū quia sathane voluntas semp est iniq̄ / sed potestas eius nunq̄ iniusta ꝙ semetipso habet voluntatem sed a deo potestatem Gregorius Nō est timendum hostis qui nonꝰ potest vincere nisi volentem Ysidorus Nonꝰ alibi diabolꝰ cō cupiscencie fomita sucœndit nisi vbi prauе cogitacionis delectacionem aspexerit q̄z si a nobis spnimus : sine dubio ille confusus abœdit

Jacobus Resiste diabolo ⁊ fugiet a vobis Quidam metricus sic scribens ait

Hostis nonꝰ lœdit nisi cum temptatus obœdit
Est leo si œdit si stat q̄si musca reœdit

Gregorius Omnia machinamenta tēptationū sancto viro vertuntur i augmenta virtutū . quot enim temptaciones quis pro ypristo supat / tot gēmas ꝑciosas ad coronam suā imortalē gpat Ysiꝰ Vtile est seruo post conuersionē temptari q̄tinus a corpo

re negligencie ad virtutes animā ꝑparet

Unde Salomon Fili accedens ad seruitutem dī ꝑpara animā tuā ad temptacionem Non miretur aliquis si homo spiritualis spiritualiter & singulariter temptatur pmanente bona voluntate nec a fide nec a spe: nec a caritate deicitur sed solidius in omni virtute corroboratur De huiusmodi temptacione ait saluator discipulis suis Ecce Sathanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticū Cribatur enim aliquis qui intime & ꝓfecte examnatur Per potestatē dī a diabolo datam & Job ꝓbatus est vt iustus appareret Et Petrus temptatus est ne de se ꝑsumeret: & Paulus colophizatus est ne se extolleret Augustinus Grauissima temptacio est omnino non temptari Gregorius Illos diabol9 dyaus negligit quos iure hereditario se possidere sentit Dauid autē dixit Proba me dne & tempta me / ure renes meos & cor meū

Item Bernardus. Precor domine vt tras has me post te Crisos9 sup Mathēū Qui filii dei sunt / hii tantummodo in temptacionibus

baptizantur Paulus & omnes Volentes pie
Viuere persecutionem patientur

Meditacio vna

Cogita frequenter & reprobis modo in
ferno sepultis qui dum adhuc viuebãt
mundum & carnem suã supra deum & aus
ptũ diligebant Considera diligenter q̃ sunt
& quid fuerũt / homines fuerũt sicut & tu qme
derũt biberũt luserũt & duxerũt in Voluptati
bus & vanitatibus dies suos & in puncto ad
inferna descenderũt. hic caro illorũ vermibus /
Illic aĩa eorũ ignibus deputatur Quid enim
prosunt illis / mundi potencia / pli pompa
Dignitas humana. magna familia. Inanis
gloria. breuis letícia. scie iactãcia. conscia
larga / falsi diuitie / honores & reuerencie adu
lationes blande / mansiones pulchrarume: ter
rarũ multarũ possessio. pbendarũ multarũ ad
quisicio: diuitiarũ congregacio. cibus ex
quisitus: potus delicatus / carnis Voluptas
ciborũ superfluitas. vestis curiositas. calcia

menti speciositas. propria voluntas. Nūquid ista miserā hominis animam eripere possunt & flā mis meytinguibilibz & & maledicti fauce draconis: Vbi sunt risus & iocus eorz. Vbi iactancia Vbi arrogancia & tanta letitia ꝙta tristicia post tantā voluptatē. tam grauis penia. & illa exultacione acciderūt in grandē ruinam & mortem eternam Augustinus

Gaudium mundanorz est q̄si gaudiū frenetico rū. sicius enim sentiunt mortē ꝙ morbū

Gregorius Quasi p amenū pratum ad suspendendū vadit? qui p pspera huius mundi ad interitū tendit

Nota bene

Innocencius Tria solent homines nimis affectare. s. opes. voluptates & honores. Nam opes generant cupiditatem & auariciam. Voluptates gulam & luxuriam. Honores nutriunt superbiam & iactanciam

Aug9 Sanitas continua & vrū habundancia eterne dampnacionis sunt iudicia

Gregorius Continui successus eqliū futura dampnacois sunt iudicia

Quinqz sunt necessaria illi qui necessurus est de hac vita

Quando aliquis necessurus est de hac vita quinqz sunt ei necessaria . que si habuerit secure exiet anima eius & corpore Primum est vt doleat de ommibus malis ꝯmissis & bonis omissis / que scilicet potuit facere & non fecit Secundum est ꝙ sit in firmo pposito abstinendi se ab omnibus peccatis si conceditur diucius viuere Terciū est ꝙ confitetur nude & aperte oīa peccata sua . s . quociens & quot modis peccauerat vel saltē omnia que potest memorare vel p inquisicionē sacerdotis ad memoriā reducere / Si autem mors estimat & non potest moueatur saltē vt doleat ꝙ non potest confiteri & ꝙ libenter vellet si posset Quartum est qđ sit in firmo pposito satisfaciendi secundum consiliū ecclesie si viuat

Quintū est qđ firmā spē habeat de misericordia dei Qui dixit . Non veni vocare iustos ꝫ peccatores ad penitēciā Item alibi Nolo mortē peccatoris ꝫ vt conuertatur & viuat

His p̃habitis offeratur ei corpus dominicū quod fideliter suscipiat / dicat tamē p̃us confessionem generalem & vltimo munctus in nomine domini examnetur eciam in articulis fidei qui continentur in Symbolo & hoc in idiomate quod melius nouit Si autem sit proximus morti & non potest loqui dicatur ei p fir miter credat ea quecredit scā mat ecclesia & meditentur in aure eius articuli fidei & maxime de Trinitate personarū & vnitate dei & de Incarnatione filii & morte / & resurrectione carnis ad vitam glorie & maxime ad spem erigatur ex emplo latronis in cruce confitentis . desperacionem omnino cauere debet quia prior est omni peccato Unde Jeronimus Magis offendebat Judas deum in hoc p eum suspendit q̃ in hoc p eum tradidit

Contra Presumptionem

Ugustinus Non potest male mori qui bene vixit & vix bene moritur qui male vixit Gregor satis

alienus es a fide qui ad agendū penitentiā tem
pus senectutis expectat Metuendum est ne dū
speras misericordiā mandat in Judicium Deus
autem qui veram vere penitentibus sponsi
dit diem crastinum non promittit Item val
de difficile est quemq; in extremis hoc perquirere
quod per totam vitā suā non valuit optinere.

Augustinus Totam animam vindicat
sibi timor mortis vt nec de peccatis suis libeat
cogitare Idem Hac animaduersione pensa
tur peccator vt moriens obliuiscatur sui / qui
dum viuēt oblitus est dei

Gregorius Qui sepe volens cadit in cul
pam / aliquando nolens cadit in penam

Bernardus Quanto diuinus expectat
nos deus vt emendemur / tanto districtius iu
dicabit si negligamus Gregorius Ini
qui voluissent si potuissent sine fine viuere ue
potuissent sine fine peccare. Ideo ad magnam
iustiā Judicis pertinet vt nunq; careant suppli
cio qui nunq; dum viuerent carere voluerunt pec
cato

Nota bene

Augustinus Malum est peccare / peius perseuerare / peruersius est se defendendo culpam suã in deũ refundere

Gregorius Summa criminum dũ defenditur augetur Origenes O si scire possumus qualiter p vnumquodq; peccatũ mortale quod facimus vulneratur & fetet anima / vsq; ad mortẽ / peccato vtiq; resistere mus

Item Tanq; amentes & mente capti / cũ vulnerantur non sentiunt quia sensibus carent / ita nos cupiditatibus huius seculi tanq; amentes facti cum vulneramur in anima non sentimus Ecclesiastes Stultorũ infinitus est numerus

De triplici Apostasia

Gbwlfius Triplex est Apostasia / Perfidie / Inobedientie / & Irregularitatis / Cum grauis pena infligitur

illis qui p̄cepta p̄latorū suorū non obseruant
& testimenta sua abiciunt q̄to magis pena de
bet infligi illis qui fidem xp̄i abiciunt / &
mandata que digito dei scripta sunt non custo
diunt **Petrus Apls** Magis obedire o/
portet deo q̄ hominibus **Bernardus** In
anis excusacio est de humana obediencia Vbi i
dem committitur fieri transgressio **Idem**
Facere malum quolibet etiam p̄lato Juben/
te constat non esse obediencia3 s3 potius inobe
dienciam **Gregorius** Nunq̄ per obedien
ciam malum debet fieri . quandoq3 tamen per
obedienciam bonum quod agitur debet omitti
Augustinus Sic modus obediencie te
nendus est Vt bonis in malo non consentcas
nec malis in bono non contradicas Sic deo
obediendum est Vt non deseratur eius p̄ceptum
p̄pter aliquius iussum diuino p̄cepto contra/
rium . xi . q . iij . **Capla** Non semp cū
illis **Mathei . xix .** Si vis ad vitam ingre
di serua mandata **Basilius** In omni
ope quod cogitas facere primum cogita deū . &
si rectum est coram deo perfice illud . Si vero

quenſū fuerit reptum / amputa illū ab anima tua . michil enim ſalubrius q̄ ſemp aſpice īmā datis dei altiſſimi **Unū ypheta** Tuc nō cō fundar cum pſpexero in mandatis tuis

Gregorius Dū p̄ceptis omnibus ſolerter homines intendunt in eis / p̄ualdubio vel quid in ſe celeſti viro placeat vel quid diſplicat agnoſcunt **Ylid** Sermo dei fidelibus lux eſt ; reprobis autem & ſuperbis quodāmodo tenebraſcit **Boetius** Neq̄unt reprobi . s . oculos tenebris aſſuetos ad lumen ſpiritualis veritatis attollere Sunt enim ſimiles auibꝫ quarū intuitū nox illuminat & dies exacerbat

Salomon Fatui non poterūt diligere niſi ea q̄ eis placent **Crisō ſup mathēū** Nemo bonarū rerū ſentire potēſt ſaporē q̄ diu delectatur & malis ; Q̄mdiu delectat eū malū non pōt delectare eum bonū **Dñs in Ewangelio dicit** Quid vocatis me domine Dñe & non facitis q̄ dico vobis **Crisō ſup Mathēū** Qui autem dicunt ypō tantummodo Dñe domine & non faciunt voluntatem dei . reprobi ſunt

Ewangelium Quare ꝙ vos transgredimini mandatū dei ꝓpter traditionē vrām

Bernardus Non placet deo quidquid voluntarie obtuleris relicto eo ad qđ teneris

Ambrosius Relicto hoc ad quid teneris ingratum est spiritui sancto quicquid aliđ operaris **Bernardus** O magnum malū ꝓpe voluntatis q̄ ꝙ tua bona tibi mala facit

Idem . quid odit deus aut quid punit ꝓter voluntatem ꝓpam / nichil arcebit in īferno nisi ꝓpria voluntas

Johēs in epla sua Hec est caritas dei vt mandata eius obseruamus ꝙ custodiamus et mandata eius grauia non sunt **Jeronimꝰ** Nichil amantibus durū / nullus labor difficilis . amemus enim ꝙ nos ꝓpm̄ ꝙ facile videbitur omne difficile **Leo papa** Humilibus nichil est arduū . mitibus nichil asperum quia gr̄a ꝓbet auxilium

De bona voluntate

Augustinus Nichil aliud nīm q̄rit deus nisi voluntatem bonam / Bona voluntas

suffiat si desit operationis facultas / Cum bona Voluntate ommino perire non potes / & saluari non potes sine bona Voluntate **Gregorius** Nichil diuus deo offertur bona Voluntate. Ad cuius commendationem Angelus pastoribus ait. Gloria in excelsis deo & in terra pax hominibus bone Voluntatis **Seneca** pars magna bonitatis est velle fieri bonum **Cipriānus** Cum multa in lege iubeantur q̄ ꝑfecte impleri non posse testatur: hic bona Voluntas q̄ritur q̄ in nostro arbitrio est / & q̄ sola potest sufficere & p̄mium habere Et ideo dicit Johannes. Maledictus qui dicit Deū p̄cepisse impossibile / Deus autem non de factis ꝫ de Voluntate iudicat

Nota bene

Augustinus Nullus sanctus & iustus caret peccato tamen ex hoc non desinit esse iustus vel esse sanctus cum affectu teneat sanctitatē **Crilog** sup M Bonū ꝓpositū malum opus excusat. Malū autem ꝓpositū bonum

opus qdempnae Ysidorus de summo bono

Interdū vicia cum virtutibus ad vtilitatem conflīgunt vt ipso certamine vel mens exerceatur vel ab elacione animus restringatur Cassiodorus Si vis scire quid est bene viuere. disce. Verbo Oxe ieiunes vigiles tes sic bene viues Scriptū est enim Si concupiscis sapienciam serua mandata et p̄bebit illam dominus tibi Crisos sup Matheum Per opa iusticie venitur ad p̄fectā cogitacionem dei Idem Qui non ambulant p viam iusticie impossibile est vt cognoscant xp̄m quis videntur cognoscere xp̄m Justi sūt qui implent dei p̄cepta sine q̄rela Perfecti uo quibus p̄cepta nō sufficiunt / sz plusq̄z p̄ceptum est faciunt vt Martires Monachi et Virgines

Gregorius Bonū quod agimus et dei est et nr̄m et dei per p̄uenientem graciā : nr̄m est per obsequentem liberam voluntatem Crisos Sicut terra non germinat nisi pluuiam susceperit Ita nec pluuia sine terra fructiferat : Sic nec gracia sine voluntate aliquid opatur nec voluntas sine gr̄a potest operari : Deus

autem ſemper paratus eſt opari bona . ꝫ malicia hominis phibetur

Septem modis laxantur peccata

Eptem modis laxantur peccata . Primo modo p baptiſmum . Secundo modo p Martirium . Tertio modo p confeſſionē ⁊ penitenciam Ut dicitur . Confitebor iniuſticiam meam dñmino ⁊ tu remiſiſti Impietatem peccati mei . Quarto modo p lacrimas ut dicitur . Beati qui lugent quoniam ipſi conſolabuntur . Quinto modo per Elemoſinam

Vt dicitur : Sicut aqua extinguit Ignem Ita Elemoſina extinguit peccatum . Sexto modo per Indulgenciam in nobis peccantibꝫ

Vt dicitur : Si dimiſeritis hominibus ⁊ pater meus qui ī cꝫlis eſt dimittet vobis

Septimo modo p Caritatis opera : Vt dicitur , Caritas operit multitudinem peccatorum ⁊c̄

Nota bene

Rilo9 Nemo ad ꝺm̃ aliquanꝺo flẽs accessit qui non postulauit acapit

Jeronimus Oratio ꝺomini lenit ꝫ lacrima cogit . hec ꝺngit / Illa pungit

Bernarꝺus Lacrime penitentum sunt ꝺinum angelorũ quia in cẽlis est oꝺor vite Sapor ꝗe / gustus Indulgenie Ysiꝺorus Lacrime penitentum apuꝺ ꝺm̃ p baptisma; te reputantur Bernarꝺus Plus cruciat lacrima peccatoris ꝺiabolum ꝙ omne genus tormentorũ Augustinus Acriores ꝺolores ꝺe mombus non inferimus ꝙ cũ peccata nr̃a penitendo & confitendo plangimus Callidorus Si vis scire quiꝺ est bene viue ꝺisce ꝺo cebo / Ores ieiunes vigiles ꝺes sic bene viues

Jeronimus Jeiunia moꝺerata ꝺebent esse ne nimis ꝺebilitent stomachum Idem De Rapina holocaustum efficit qui ex aborũ nimia egestate vel sompni penuria immoꝺerate corpus affligit Ysiꝺorus in Syno. Quiꝺ quiꝺ homi sine ꝺiscretione feceris viciũ est : Vir

tas enim in diserta p vitio reputatur Ber-
nardus Nichil p̄est biduo aut triduo uē
trem portare vacuum si recompensetur saturita
te Jeiunium . quid aliud est sic ieiunare q̄ du
os obulos p vno denario dare Jeronim9 +

Quod manducaturus eras si non ieiuna-
res / da pauperibus De Jeiunium restrū sit sa
turitas animē non mansuprio lucrū Grego- +
rius in pastor Non deo sed sibi quisq; Jeiu
nat si ea que uentri ad tempus substrahit non
in operibus tribuit q̄ uentri postmodū offerē-
da custodit . Sancti frequenter dicunt q̄ ieiu
nās tenetur elemosinas facere de eo qd̄ substra
hit corpi suo . Intelligunt de consilio non de p̄
cepto nisi forte diuitibz cum viderint fratrem
suum necessitatem habentem

De triplici ieiunio

Triplex est Jeiunium / s / a peccato / a ci-
bo / a temporali gaudio / Tunc secundū Gre-
gorū p̄clara est apud deum Abstinencia cor-
poris cum animus ieiunat a uicijs Quomodo
diuisi diuisas intencōes habent cum Jeiunant /

Vñ versus Abstinet: eger: egens: cupidꝰ gula: simia: virtus. Eger ieiunat quia nō potest commedere vel ꝓpter medicinā; Egēs quia nō habet quod commedat. Cupidus ne expendat. Gula / i / gulosus vt postea auidius commedat. Simia. i. ypocrita vt laudetur / virtus. i. virtuosus vt meretur

Dominus in Ewangelio dicit Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini ab eis. i. ea intencione non faciatis bona vt ab omnibus vanā laudem habeatis

Contra vnam gloriā

Crisostimus sup Matheū Vanius inquadit ad deum qui mercedem operū suorū qrit in seculo Jeremias Mercenarius seculi non potest incipe primum ypristi non phibetur operū apparicio sz inanis glorie intencio Quia dominus ꝓcepit dicens. Sic luceat lux vestra coram hominibus vt videantur opera vestra bona & glorificent patrē vestrū qui in celis est.

Gregorius Sic autem sit opus in pub

lico q̄tinus intencio maneat in occulto Talis erit opus tuum qualiter fuit intencio tua

Crisog sup Mathæum Nam quod propter deum fit deo datur & a deo recipitur quod autem propter homines fit in ventos effundi; tur & a nullo speratur **Gregorius** valde bona sua paruipendit qui ad remuneracionem eorū laudes humanas sufficere credit

De exemplo

Paulus Exemplum esto fidelius in ubo In qusacōe in caritate in fide / in obz ꝑbe teipm exēplū bonoz opū **Bernardus** in sermone Nullū qsiliū melius arbitror ꝙ si exēplo tuo totem studeas q̄ oporteat aut q̄ non oporteat fieri **Idem** Efficacior est voz operis ꝙ voz sermonis **Gregorius**: Qui enim vitam suā ab aliis scire refugiunt / sibimetipis accensi sunt ꝫ labiis in exemplo luminis nō sūt Tales noy sunt similes Job qui ait / Oculg fui ceco & pz claudo. Vnusquisq; nīm debet ammoue frēm suum in via in ecclesia / in domo

aut verbo aut exemplo aut scripto

Nota bene

Decernimus Clericus aut honestior ē ce-
teris aut aliis ē fabula Sacdos debet esse sā-
ctus a pctis segregatus / rector ⁊ nō raptor . di-
spensator ⁊ non dissipator / pius in iudicio . iu-
stus in consilio : verax in sermone / humilis i
congregacione / pacificus in aduersitate . benig-
nus in psperitate . diues in virtutibus / mitis
i bonis actibus : sobrius in choro / castus in
thoro . sapiens i ꝓfessione . secuꝝ i ꝑdicacōe

Sex gña Martirij

Castitas i iuuentute
Hillaritas i senectute
Largitas i pauptate
Abstinēcia i abundancia
Paciencia in tribulōne
Humilitas in prelacione ⁊
dignitate

Deo ꝛ̃motem ꝛ dilectionem
Prælato obediencã ꝛ rẽuenciam
Homo Proximo auxiliũ ꝛ consiliũm
debet Subito disciplinã ꝛ custodiam
Sibiipsi sobrietatẽ ꝛ sẽmoniam
Diabolo petã ſua quia eius pene
ſunt ꝓpue

Peccata Britonũ ⁊ causa depilationis eorum

Egẽgencia Prælatorꝝ Rapina potentum . Cupiditas Judicum . Rabies ꝓiuniorũ : Inordinatus cultus testimẽtorũ : Detestandi luxuria . Omne peccatũ publicum ꝛ notorium clamat vindictã ad deũ ꝑ papue q̃uor . Meretrices mercenarii . peccatũ Sodomiticum . Homicidium . Oppressio Innocentum . heu . heu . heu . quot clamores Vindicte ſunt nunc ante deum

De decimis per pphetam dicit dñs
Offerte inquit omnem decimacionē i ore
um meum Vt sit cibus in domo mea & proba
te me in hijs dicit dominus Item alibi
Primicias aree tue & torcularis tui nō tar
dabis deo offerre . michi si tardus es peccatū
est . ꝯto peius est non dedisse Augustinus
Da decimas alioquin inades in decimā par
tem Angelorū qui de celo corruerūt in infernū
Dominus p pphetam malachiā dicit
Quia michi non dedisti decimas & primicias
Ideirco in fame & penuria maledicti estis
Aug9 / decime sūt tributa egēciū alias si de
cimā dederis nō solū habūdanciā fructuū re
apies ꝫ eaā sanitatē corpis & aīe ꝙsequ9 Cū
enim decimas dando / & terrena & celestia pos
sis muuera promereri / qm p Auarciā duplr be
nedictionē defraudas . Beneface re deus sem
per paratus est . ꝫ hominis malicia phibetur
Qui enī sibi aut primū ꝙpare aut peccatorum
desiderat indulgenciam promereri / reddat

decimas etiam & nouem ptibus studeat elemo sinam facere Dominus in euangelio dicit Date & dabitur vobis Item alibi Quod gratis accepistis gratis date Paulus Hillarem datorem diligit deus Eccleliastici. xxxv. Da altissimo secundum datum eius. Scptum est enim Dabis impro multa q̄ non vis date sacerdoti Item alibi Quod non capit ypūs capit fiscus

Contra Cupiditatem

Bernardus Magna abusio est & nimis magna est: p vilis vermiculus vult diues esse pro q̄ ita pauper fuit deus Sabaoth & Dominus maiestatis Item Quid cameli gibbum: quid prodditoris loculos & sarcinas tollis Non sic impie non sic ingredieris

Augustum est foramen acus & huiusmodi sarcinas nō admittit Ut dicit Augustinus Qui terrenis inhiat & eterna non cogitat, vtrisq̄ i futuro carebit Augustinus

Nunq̄ tibi deerunt necessaria nisi superā

& superflua Cirilo⁹ sup gathrum: Fac bene & opare iustiam Vt spem habeas apd dñm. & non desperabis in terra. Ille beatus ē q̄ omnia q̄ Vult habet. nec aliquid Vult qd̄ nō & acc Jhesus filius Syrach Beatus diues qui inuentus est sine macula & qui post aurum non abijt, nec speravit in Thezauris pecume Uñ Dauid Junior fui & enim senui et non Vidi Justū derelictum, nec semē eius que rens panem. Econtrario dicit de Impio Vidi impium exaltatum & elevatum sicut cedros Libani & transiui & ecce non erat, q̄siui eū & nō est inuentus locus eius Verū est quod dicit Beata Virgo maria dicens, Diuites dimisit manes Salomon Qui confidit in diuitijs eius corruet Quedam Glosa dicit Qui sperat in diuitiis aut Ipse expirat eas hic dimittet, aut Viuit omnia premit & ipse in spe sua defiat Dauid autem dicit Diuitiae si affluant nolite cor apponere Eccl. ix.

Nichil iniquius q̄ amare pecuniam

Augustinus Amor terrestriū extinguit amorem celestium In vitas patrum Qui

amat argentum non videbit sciam q̃ qui congregat illud obscurabitur Aug⁹ Retine tibi necessaria q̃ da superflua Petr⁹ Ranen

Homo si hic permansurus es. q̃ tua sunt hic repone. si autem hinc iturus es cur hic ea relinquis Bernardus Si vña sunt tollite vobiscum Ambrosius Non sunt bona hominis que secũ ferre non potest

Contra gulam q̃ ebrietatem

Hieronimus Nichil adeo obruit intelligenaã vt commessatio q̃ Ebrietas Ysaias Ve vobis qui potentes estis ad bibendum. q̃ viri fortes ad miscendum ebrietatem

Augustinus Quicunq; vero ad bibendum promptus fuerit, vel ĩ conuiuio suo alios ad cummedendum vel ad bibendum adiurare voluerit, pro eo q̃ pro eis ĩ Judicio reus erit

Melius enim esset a carnem eorum gladio vulnerare q̃ eorum animas per Crapulam q̃ ebrietatem ocidere

Nota bene

Nota q̄ Diabolus dicatur duas manus habere quibus frequentius capit homines / s / gulā & luxuriam : Quimq; enim digiti in ista manu gnle sunt quimq; species q̄ notantur ī hoc versu Non ūq; Nœppe laute nimis ardēnē studiose . Nœprope . i . ante tempus debitū Vt nimis mane vel in epe non debito / Vt nimis sepe & mꝫime in diebus ieiuniorꝫ . Laute & nimis delicate vel deliciose in saporibus delectando nimis / i / plusq̄ competit sanitati corporis vel unde cor vel sensus ḡuatur Vt patet in ebriosis q̄tum ad potū / & in crapulosis q̄tū ad cibū . Ardenter . i . cum nimio desiderio in voracitate Vt patet in quibusdā qui propter inordinatū appetitū nimis festinanter vel turpiter deuorant cibaria . Studiose id ē cū nimia p̄pacione pro gule delicijs excitandis

Jeronimus Illos esse blasphemiantes affirmat qui dicunt se non posse continere Ro enim imponunt ignorancia Iniusticiā & impietatē : Aut enim vis continere & nō potes

aut potes ꝙ non vis Si vis ex toto corde / et non potes / Infidelis est deus qui patitur te tẽptari supra posse tuum . Si autem potes ꝙ non vis Inexcusabilis es . si autem tantũ deberes lucrari ex continencia tua mille marcas vel castrũ vel auitatem : vel si scires te amissurũ tã cito post peccatũ tuũ pedem . manũ vel aliud membrũ vel si videres lectum ignitum tibi paratũ in quo oporteat te iacere cum a lecto mulieris surrexeris ꝙ cito potueris continueres

Seneca Omitte excusaciones nemo peccat inuitus **Augustinus** Nemo peccat in eo quod vitare non potest **Quelkio** Quomodo a te quomodo dicitur aliquis inuitus mori qui pericula mortis diligit ꝙ ea libenter incurrit . Multi enim sunt qui peccata non amant tamen peccati vestigia amplectuntur Vt illi qui suspectas familiaritates / amplexaciões inepta colloquia / Oscula munuscula . omnia illas amatorias ꝙ cetera huiusmodi q̃ ad amorem carnalem viam pstant admittunt et tales frequenter piclitari contingunt Scriptum est enim Qui amat periculum pibit in

illo Gregoꝛ Sicut influente aqua paulatim terra consumitur . sic leuiter surripiẽte ui cem mens eaꝝ fortis absorbetur Crisoꝛ sup mathꝫ Oportet patrem tale opus bonum quod uel michi uel alteri generat malũ Amor ri dñet dominari in hominibꝫ non amor carnalis Scptum est enim ꝙ dominus dixisset ad Adam . quia obedisti uoci uxoris tue pluſq̃ mee / maledicta terra in opere tuo Item in psalmo Perdidisti omnes qui fornicantur abs te Questio Item quero a te quoꝛmodo homus alicuius hominis eo muito ꝙburatur / ex quo ipse uoluntarie ignem ꝓpꝛis manibꝫ apponit . Ignem in domo corpꝛis sui ꝓpꝛis manibus apponit qui cibos ꝙ potus ad libidinẽ excitandos sumit : Nonne ille reprendendꝰ esset qui fascialis ardentibꝫ domũ suam incendere si diceret ꝙ combustio eius ei displiceret . sic reprendendi sunt illi qui dicunt se continere uelle . cum talibus cibis ꝙ potibus sua corpora incendunt . Piscis uero cempat se ab esca si hamũ uitat . Quisq̃ homo tamoꝛ mortis eterne non potest se temperare ab esca uoluptatis momen ꝛ

tancie Non enim est ignis adeo magnus qui nō ꝺficiat si ligna subſtracta fuerint Nec est Caſtrū adeo forte quod nō poſſit expugnari si poſſint ꝯ Victualibus subſtrahi

Fines liciti inter contrahentes

Castitas

Oñ gerabunt nō impotē
ter ꝫ ſolicitantur ab alius
ꝫ caſte ādmunē Viuunt
Proles qñ gerabāt cā pu
lis ꝛcreandē
Honestas quando contra;
hunt Vt non formentur
Pax qñ gerabūt ut pax
nformetur ꝫ conformetur

Impediunt a petendo debite

Naſtꝯ Vt ſi alē eox cōiunctꝯ car;
naliter fuerit conſanguineus alterius
Locus ſacer .s. Vt eccliſia vel aliter unum
Tempus ſacū Vt dies ſolemnis

Res sacra si est circa corpus ypristi vel circa reliquias : Status Vt cum fuerit vxor in pariendo vel puerperio vel in hora menstrui

Causa Vt cum solum causa libidis explen & velint vhire

Legitur in libro Thobie' q quidam Demon nomine Asmodeus occidit septem viros desponsatos cuidam Sare filie Raguelis . mox vt ingressi fuissent ad eam p eo q Deum non timuerunt & q bonam intencionem non habuerũt **Dominus autem in evangelio dicit** Domus mea domus oracionis vocabitur **Aũ Augustinus** Nemo in oratorio alicꝗ agat nisi id ad quod factum est : Vnde & nomen accipit **Idem** In quo non debes emere nec vendere ꝫ tantum oracionibus vacare **Apls** Qui violauit templũ dei disperdet illum dominus

De Cantu superbo

Augustinus Quociens me delectat planctus q̃ res q̃ cantatur quaꝫ me

grauiter p̄cassse confitor Gregoꝝ Cū in cantu blanda uox queritur / sobria uita ꝙ; seritur Bernardus Nam cum cantet cā; tor / mulcet populus / uerbis uerum irritat prauis moribus / uerus non q̄rit uocis fractio; nem ꝫ cordis puritatem Jeronimus ī epi stola Demonum cibus est carmina poetarū scularis sapientie uanitas / Rethoricoꝝ pompa uerboū Idem in ḡoī sup ysaiam Oīs pompa structura qz uerboū e argumenta Dia letica redigunturad nichilum.

De signis diuini amoris

E signis diuiní amoris Primū sig; num est cum libenter aliquis de deo co gitat Secundū est quando quis libenter de deo uel cū deo loquitur Tertium est cū quis libenter audit uerba dei e audita retinet in me moria Luce. ij. Maria autem conseruabat omnia uerba hec cē Quartum ē cū quis libenť obedit p̄ceptis dei Dño ī euāgelio dicente Vos amici mei estis si feceritis q̄ p̄a

cipio vobis Quintum est cum quis libenter
ē ī domo dei Luce . ij . Dicitur ḋ Anna q̄
non discedebat ḋ templo Sextū est cū quis
libenter dat p deo Un̄ Apls Hilarem da
torem diligit deus Septimum est cum quis
patitur libenter Crilog lup gathnum

Ille est perfectus ypocrisi discipulus qui hic
omnia patitur aut pati patus est Octauū
est Cum quis frigescit a sollicitudine ⁊ amore
mundi Gregorius Quanto quis crēs
cius surgit in amorem dei . tanto frigescit a cu
ris seculi Nonum est cū quis magnū honorē
exhibet ministris dei gathei decimo Qui
eos honorat deum honorat Decimum est : cū
quis amat ea q̄ deo placent : ⁊ odit ea q̄ deus
odit ⁊ trahit ād deum omnes quos potest aue
verbo aut exemplo aut scripto Unde Gre :
gorius Ille apud deum magis est in amo
re qui ād eius amorem plurimos trahit

Notabene

Crilog Diligere deum ex toto corde est

ꝑcipue delectari in deum. Ex tota aīma / est firmiter credere articulis fidei. Ex tota mēte est interiores sensus deo vacare. Ille tota mē; te deum diligit cuius omnes sensus vacant ī obsequium dei Cuius intellectus deo ministrat Cuius sapiencia deo vacat / Cuius sciēcia circa deum ⁊ salutem aīmarū est / Cuius cogitacio Justiciam caritatem ⁊ ea que dei sunt tractat / Cuius memoria dei ꝑcepta ⁊ ea que bo; na sunt recordatur. Multa putantur sapientes apud homines ⁊ apud deum existunt insipientes. quia omnes sensus suos expendunt circa vanam gloriam / mundi vanitatem ⁊ carnis voluptatem Unde Gregorius

Multi apud homines putantur electi ⁊ apud deum existunt reprobi

Sequitur ī alio folio quō virtꝰ extitit ī vicium

Quomodo virtus vertatur in vicium

Ca quomodo Virtus vertatur in Vicium. Parca moderate viuere & paucis esse contentum Tenacitas & auaricia appellatur ꝙsi non audeat vti hiis ꝙ habeat. Silencium reputatur tristicia maturitas amaritudinis. zelus iusticie, temerariū Judicium. quies deuocionis & sancte contemplacionis pigricia corporis vocatur. Castigacio carnis indiscrecio sentitur. Simplicitas stulticia creditur Timor dei fatua consciencia estimatur; Fugere publicum singularitas vocatur: Cauere peccatum ypocrisis iudicatur. Econuerso dissolucio socialis Jocunditas putatur, Curiositas vestimentorū & aliorum temporalium. honestas habetur. Auaricia adquirendi fidelis puisio vocatur: Prodigalitas Largitas & gratuitas appellatur & sic de ceteris Viciis

De adulacione

Paulus Si adhuc hominibus placerem ypristi filius non essem **Gregorius** stul cum valde est si illis placere querimus: quos displicere formidamus **Salomon** Qui dicit Impio iustus maledicent ei populi **Augu:** stinus Hec ē ira dei magna vt desit correc tio & adsit adulacio **Idem** adulator ē omis virtutis inimicus & ei cum quo sermonē qfert ꝙsi clauū in oculo configit. Bella autem cum viciantibus & pax cum bonis semper habenda sunt **Augustinus** Pacem debet habere voluntas: Bellum necessitas **Gregoꝝ**

Si sic ꝓximos vt nos amare ꝑcipmur ne: siat vt sic eoꝝ erratibus sicut nris vicijs ira fcatur **Augustinus** sup Epłam Johan: nis Perfcā caritas hic ē vt quis patꝝ sit: etiā ꝓ frēs mori. sicut carbo ignitus cum mortuis carbonibꝫ poītus aut extinguitur aut eos viuificat. sic viri sancti & perfecti Igne caritatis fucensi: se morti exponunt vt mortuos ī ꝑcatis viuificarent

Crisos Corrupe non vt hostis expetens vindictam ꝫ vt Medicus instituens medicinam Salomon . Plus ꝓfiat correctio apd sapientem ꝙ centum plage apd stultum Prou . xvij . Plus ꝓfiat amica correctio ꝙ correctio turbulenta Gregorius Ille sermo ab audiente libenter acapitur qui cum compassione animi ꝓfertur Ysidorus Qui ꝓ verba blanda castigatus non corrigitur , arctius necesse est vt arguatur , Cū dolor abiciēda sunt q̄ leuiter sanari nō possunt Augustinus Sicut meliores sunt quos corrigit amor Ita plures sunt quos corrigit timor Ysidorus Manifesta peccata non occulta purgatione purganda . Palam enim arguendi sunt qui palam nocent . Vt dū aperta obiurgatione sanantur ⁊ illi qui eos imitando ⁊ linquunt corrigantur Bernardus Non eras Innocens si autem punias eū cui forsitan parcendum esset , aut parcas ei qui fu

ent puniendus Augustinus Si solus nosti q̄ frater tuus peccauerit & eum coram omnibus argueris / Jam uon est corrector er; roris & proditor

De detractione

Nota hic q̄ quatuor sunt species detracti onis. Viz. Uno modo quando falsum impo; nit alteri. Alio modo quando peccatum au; get suis verbis : Tercio modo quando occultū incaute reuelat. Quarto modo quando id q̄d bonum est dicit mala intencōe vel quando ma liciose negat bonum alterius tacet vel peruer tit Augustinus Plus nocent mēbris ypristi detractores qui animas credencium in terficiunt q̄ qui eius carnem furtiue tollunt pi; mentē Bernardus Lingua detractoris est q̄si gladius triceps qui uno Jctu tres ani; mas interficit Jeronimus Detractor & & libens auditor vterq̄ Diabolum portat in linguā Gregor Qui aliena detractioē de; pascitur paludubio alienis carnibz saturatur

De Justiciarijs

Justiciarijs autem ⁊ Judicibus qui ex officio iudicare debent dicitur in Psalmo Recte Judicate filii hominū Unde Jeremias Equū iudiciū est vbi non psone sed opa considerantur Scriptum est enim Reddet vnicuiq; iuxta opera sua. si iudices sumus iuste et audacter iudicare debemus: iuste nec oppmamus paupes Jniuste: audacter ne timeamus potentē incaute. Statuti sunt Judices ad vltā dictam malorū. laudem ⁊ tutelam bonorū: Nemo ergo pnāpium stultos iudices ponere debet: Nam stultus p ignauiam. i. acādiam ignorat iusticiam Jmprobus vero p Cupiditatem subuertit ipsam veritatē quam didicit: mali autem iudices sepe cupiditatis causa aut defendūt aut peruertunt Judicia quando iudicāt non causam sz dona considerant Ve Ve autem illis Judicibus, qui iustificant impium pro donis ⁊ muneribus. ⁊ iusticiam iusti auferūt ab eo

Nota q̄ quatuor modis Judicium humanum peruertitur. Viz. timore. cupiditate. odio & amore Timore dum metu alicuius potestatis veritatem loqui expauescimus Cupiditate dum p̄mio alicuius muneris corrumpimur Odio dum contra quemlibet aduersari mollimur Amore. dum amico vel ꝓpinquis fauorem p̄stare contendimus. Hijs enim quatuor modis sepe equitas violatur & Innocencia lędit̄ Seneca in epl̄is Vir bonus quod honeste se facturū putauerit faciet. etiam si pecuniam auferret: etiam si laborio sum erit faciet. etiam si dampnosum erit faciet. etiam si periculosum erit Rursum q̄d turpe erit faciet: etiam si voluntatem: etiam si potenciam. ab honesto nulla re deterrebitur / ad turpia nulla re mutabitur Jeronimus Per bonā & malā famā a dextris & a sinistris miles ꝓpositi ḡdit̄ nec laude extollitur nec vituperacione frangitur. non diuiciis timet. non confundit̄ pauptate leta contēpnit & non tristicias Gregor sup ezechielē Bonum valde est quod iustus tribuit / q̄n

male agentibus libera voce contradicat Sz peruersi mala p bonis retribuunt cum iustis detrahunt quia contra eos Justicie defensionē seruant Augustinus Magis quippe Innocentes non estis si fratres vīos quos Judicando corrigere potestis pie pmittitis Bernardus sup Cant Sane cauendum est ne forte metu aut segnicie aut minus discreta humilitate verbum quod pdesse posset multis / dānabili ligas silencio Certe maledictus es qui frumentū abscondis in pplis Augustinus sup Matheū Tu vulnus fratris contēpnis cum vires eum perire ē negligis eū adiuuare peior enim es tacendo q̄ ipse conuiciando

Idem in sermone Qui errātē nō corripuerit : ē negligencia Judicabitur Qui autem clam p eo non orauerit ē pernicie iudicabitur Legitur in libro beate Brigide Caueas ab illo verbo quod multi dicunt sufficit michi si iuuare potero animam meā ppriam : si ego bonus sum quid ād me quomodo alij viuunt Hinc dicit Gregorius Facientis paul dubio culpam habet qui quod potest corrigere negligit emendare / ē illicita non

prohibere consensus erroris est Paulus Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt Vñ Sapie. i. In malivolā animam non introibit sapia Aug9 Juuentuti malorū hominum venenum est quic; quid virtus ꝓcipit, esca vero quicquid diabolus suggerit Cyrill9 Verbum dei illudit̃ a malis sicut quondam xp̃istus illudebatur a Judeis. Gregorius Hoc certissime scito q̃ placere deo & prauis hominibus nemo potest Augustinus Impetuosus animus cum manu correctionis tangitur statim ad lites & iurgia prouocatur

Nota bene

Nolite karissimi sacram scripturam transcurrendo aut legendo, considerare aut legere sed cum studio & bona deliberacione debes eā transcurrere. quia q̃madmodum ignis non potest revolare, nisi comburatur in igne,

Jta nulla sentencia scripture sacre sapit in me te nisi recta sit in corde Jeron Beatus est qui diuinas scripturas legens verba vertit in opa

Nota bene

Hugo de sancto victore Velle scire vt scias inanis gloria est. Velle scire vt sciatis superbia est. Velle scire vt lucraris Auaricia e Velle scire vt edifices Caritas est Paulus Sciencia inflat Caritas autem edificat Crisos Omel. iiij. Omnes species Justicie in peccatoribus inuenitur: sola gra vere caritatis non inuenitur nisi in seruis dei

Nota bene

Agnum meritum est illi q multū p̄mium habebit in futuro qui scribit vel scribere facit doctrinam sanam ea Intencione vt ipse q̄rat in ea quomodo sancte viuat / q vt alij eā habeant vt p eam edificentur. Hoc certissime scito q tot p̄mia p aliis habebis quot anime per te salui fiant Gregorius Ille apud deum magis est in amore / qui ad alius amorem

plurimos trahit

Legitur in libro beate Brigide q̄ amici dei non debent attediari in seruicio dei ꝙ laborare vt homo malus sit melior & homo bonus timiat ad p̄fectum. Nam quicunq; voluntatem haberet sibi laudi in auris omnium transeuntium q̄ Ihesus xp̄istus esset vere filiꝰ dei. & faciendo conaretur q̄tum posset ad illorum conuersionem licet nulli vel pauci conuertere̅tur: Nichilominus eande̅m mercedem optinere ac si omnes conuertterentur. p̄pterea non est cessandum q̄uis pauci vel nulli recipiant verbum dei Gregoꝰ Nullum sacrificium ita placet deo sicut zelus animarū

Nota bene

Multi enim sunt qui desiderant filios suos & amicos habere in hoc seculo / & non curant q̄ sint possessuri in alio; Prouident autem illis hic diuicias voluptates & honores ꝙ pauci puident illis deum & corū animarū salute̅ Si autem viderint illos pauperes tristantur

& suspirant. Si autem viderint eos ignorantes peccantes & dei precepta contempnentes non curant nec tristantur Unde Paulus Qui suorū & maxime domesticorū curam non habet fidem negat & infideli deterior Gregorius Patientis peccatis culpam habet, qui id potest corrigere & negligit emendare

Istam litteram frequenter lege

Ecclesiastes. xij. Deum time & mandata eius observa hoc est omnis homo, glosa hoc est omnis homo creatus Johēs in epla sua Qui dicit Diligo deum & mandata eius nō custodit mendax est Crilog filij gathesi Qui dicunt ypō tantummodo domine Dñe & non faciunt voluntatem eius reprobi sunt Basilius Deus non se vult tantum ab his diligi ꝑ ore sed puro & opibus iustis Unde in evangelio dicit dominus Quid vocatis me domine domine & nō fa-

alis que p̃cipio vobis ꝙ Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata

Salomon Serua mandata & viues si ea seruare contempseris in inferno torqueberis

Exemplum Si rex tuus terrenus tradidisset tibi literam pulcrã corpituo ac ale tue valde salutiferã vt fideliter seruares eã, quã si bene & fideliter custodires q̃cunq; terras ad curiam sine mora vt dux vel Comes honorandus intrares. Si autem literam illam tecum non portares vt publicus hostis carceri obscuro traderetis vbi sine spe exeundi meternũ maneres Nonne velles libenter literã illam diligenter ac fidelĩ custodire **Vita** Sic ẽ de mãdatis q̃ rex celestis deus omnipotens digito suo scripsit Et per Moysem suum fidelem seruum & ecclesiã sanctã tibi tradidit, Si ea cum fide catholica bene custodieris absq; dubio q̃cunq; istã vitam mortalem exieris vt veri amici & veri filius cum magno gaudio & letitia, cum immenso lumine & claritate & cum suauissimo odore, cum magna reuerenaa gloria & honore, Cum Jocundo Angelorũ aspectu & cum illoꝝ

dulcissimo caneu vitam eternam intrabis et
premia eterna et gaudia celestia que sunt indi
cibilia in eternum possidebis Paulo ap=
stolo hoc testante et dicente Oculus non
vidit nec auris audiuit nec in cor hominis as
cendit que preparauit deus diligentibus se

Unde Dauid Prophyta sic ait Ego
dixi dij estis et filij excelsi omnes. Talibus
autem in die Judicij dicturus est Dominus:
Venite benedicti patris mei / possidete para
tum vobis regnum a constitucione mundi

Nota Si autem quod absit man
data dei contempseris et ea fideliter custodire
nolueris absq; dubio nisi te emendaueris post
vitam istam vt reprobus et dei Inimicus cum
magno dolore et peccatorū tuorū confusione cū
Igne inextinguibili et fetore intolerabili cum
fumo fetidissimo et fletu amarissimo / cum ti=
more et tremore maximo / cum fulgure et toni
truo valido. cum terribili demonum aspectu
et illorū horrabili strepitu mortem eternam in=
trabis et penas infernī ac dura tormenta que
sunt inestimabilia tollerabis imperpetuum

Ambrosius exstante Qui in cordibz suis dominica non habent p̃cepta nouem dura tolle: rabunt tormenta Unde pphta Ignis sul phur & spūs procellaꝝ pars calicis eoꝝ / fel Draconū vinum eorū & venenum aspidum insana bile Talibus autem in die Judicij dicet Dominus Ite maledicti in ignem eternum qui p̃paratus est diabolo & angelis eius

Nota bene

Memento etiā Famie & frequenter cogita q̃ multū timeres & valde abhorreres a tuo sacerdote pochiali excommunicari magis ab Epō q̃ mlto magis a dño Papa . Sed certissime scito q̃ si mandata dei contemseris & ea fidelit a stodire noluerris nisi te emendaueris / non solū a sacerdote & epō seu dño papa eris excōicatus / sed a deo omipotenti & tota celesti curia eris excommicatus Unde Deuteronomii . xxviii . si audire noluerris vocem domini dei tui vt custodias & facias omnia mandata eius venient super te oēs maledictiones iste & apphendent te mali

dictus vrbe in ciuitate maledictus in agro Maledicti horrei tui & maledicte reliquie tue maledictus fructus ventris tui & fructus terre tue

Recordare etiam Dauid: qualiter Dominꝰ ad Adam dixit. Quia obedisti voci uxoris tue plusq; mee maledicta terra in opere tuo

Item qualiter in psalmo p̄ ypocritam dicitur. Maledicti qui declinant a mandatis tuis

Glosa Nota q̄ non ait Maledicti qui non implent mandata s̄ qui declinant Aliud est declinare per superbiam Aliud non implere p̄ infirmitatem vel Ignorantiā

Bernardus Frustra inquit sibi de infirmitate vel ignorantia blandiuntur qui vt libenius proclivius libenter ignorant vel infirmātur

Ambrosius Qui possent scire si velent studium adhibere non nescientes s̄ contempto re iudicabuntur Idem Grauissime peccas quia ignoras Hieronimus Absq; noticia creatoris sui homo pecus est Ecce clarissime nunc habes ante te bonum & malum Vitam & mortem potes eligere quod vis

Seneca tibi dicit Si vis omnia tibi

subia subie te ꝛacoñ? hoc tibi donabat Dñs; nus Jhesus ꝓpristus, qui cum patre ꝫ spiritu sancto viuit ꝫ regnat ꝫ.

Nota bene

Multum tenetur homo Deum super om ñia diligere ꝫ eius ꝑceptis libenter obedire quia non solum creauit eum de nichilo, ꝛ similem si bi illum fecit, Intellectu decorauit, libero ar; bitrio eū nobilitauit, mundi dominum eum constituit, naturā suā humiliē assūpsit, ubo ꝫ exemplo ꝓprio illum instruxit, purgatorium ꝫ tabulacionē magnā ꝓ illo sustinuit, mor; te sua ꝫ sanguine ꝑioso eum de morte eterna redemit Spiritū sanctū ei infudit, angelū bo num ꝫ angelum malum ꝓ illius custodia ei deputauit ꝫ vltra posse eū temptari non per; mittit Adhuc etiam illi in stultitia parat, Ad confessionē ꝫ veram contricionē eum trahit pec cata illius vere penitentis cito dimittit In omni one ꝫ necessitate illum exaudit, De angustia illū eripit ꝫ eterna celi gaudia ei ꝓmittit si ma; data eius cum fide catholica seruare voluerit

Nota magnam iniuriā facit homo qui con;

tempnit ꝓceptum creatoris & impetratus creatu
re / despiat deū & de eius creaturis accipit seruici
um & solacii : victū & vestitum / Deus aūc̄
flagellat quosdam peccatores & transgressores
mandatoꝝ eius / ꝑmo paucos sagittis id ē
cum abstractione rerū suarū temporaliū Secun
do autem si voces eius audire noluerit ꝓcutit
eos lanceis id est carnem eorum infirmitate vel
vulneribus aut alia ādūsitate Tercio & vlti
mo si ad eum conuerti noluerit ꝓcutit eos ense
id est eterna dampnacione

Nouem filie diaboli

Diabolus duxit iniquitatem in vxorem
suā & genuit ex ea nouem filias qui multos
deturpant & ad infernum trahunt / q̄rū octo
octo generibꝫ hominū copulauit

Prima filia diaboli est Symonia

q̄m dedit & copulauit prelatis & clericis & illam
voluit tantū manere cum illis sz aliqñ exardet
se ad laicos & ita fit adultera Gregorius

Spiritū sanctū emere vel vendere symoniacam hæresim esse nullꝰ fidelium ignorat Symoniaci autem ab officio sacerdotali debent puari

Gregoꝰ Si non ante oculos humanos ani mi oculos sacerdotio puatur

Secunda filia ē ypocrisis q̄m dedit oībz falsis hereticis ⁊ ypocritis q̄ venūt i vestibz ouiū ⁊ intrinsecꝰ sunt lupi rapaces Extiꝰ appēt sci ⁊ iusti ⁊ deo coniuncti ⁊ intꝰ sunt cupidi / elati luxuriosi gulosi ⁊ demombz dediti hii vocant Iram dei Jeroꝰ ypocrita ē aliꝺ simulans ⁊ aliuꝺ agens Idem Simulata equitas nō ē equitas ꝫ duplex iniquitas Gregoꝰ ypocrita dalbando mala tegit ⁊ bona fraudulenter facit

Tertia filia ē Rapina q̄m dedit militibus cupidis ⁊ raptoribz qui nō curāt quo rē alienā habeant Gregoꝰ ꝑta damnnaone plectendi sunt qui aliena rapiūt si magna dāpnaaone ferietur qui sua īdiscrete tenuerūt

Augustinus Nunq̄ dimittitur peccatum nisi restituat ablatū si restitui pōt Gregoꝰ In dāpno expendūtur quicq cū culpa ꝙgitat

Quarta filia est pigritia q̃m tedie mercatorib⁹ q̃ filia hẽt sex puellas. Prima est mendacium Secunda periurii Tertia praua mẽ sura Quarta iniqua relatio. q̃n mercator sit aliquod vitiũ in re q̃m vendit & celat Vt carius vendat. Quinta iniqua assertio quando asserit aliqd bonũ esse in re quod nõ est: Sexta ẽ iniqua vendicio Vt quando ꝓpter eminũ carus vendit Talis mercator nullus ꝓpriamus debet esse & si voluerit esse priuiatur & ecclesia dei Dicente ꝓpheta Quia non cognoui negociaciões mercatorũ in potencias domini

Lincolñ Ve illis qui dicunt Faciamus mala Vt veniant bona quor⁹ dampnacio iusta est: Omne enim quod per peccatum acquiritur p diabolum datur Illud vero quod sine peccato acquiritur p deum datur

Quinta filia est vsura quã tedit burgensibus Unde dicitur Sup omnes mercatores plus est maledictus vsurarius / qui rem non compatã. s. peccamã a deo sibi donatam dat ad vsurã Mercator autẽ dat rẽ Vt iã nõ repetat illã / Vsurarius uo postq̃ feneraũit & s. r

itū rapit & aliena cū suis tollit Crisos omel iiij

Sexta filia est Sacrulegium quā & dit omnibus laicis qui scienter decimas & oblationes & bitas manent **Quibus ypphām malachiam dicit dominus** Quia mecū non & distis decimas & primicias domo ī fame & penuria maledicti estis **Augustinus** Da decimas alioquin maledicē ī decimā ptem angelor qui & cēlo corruentē ī īfernū

Septima filia ē fictum lucrum q̄m & dit seruiētibz fictis falsis & oiosis **Salomon** Qui sectatur ociū stultissimos ē Oiosus m cēlo non capietur Celū emim merces erit tantū eor qui operati fuerūt **Unde** matthei. xx. Voca operarios & redde illis mercedem **Apls** Qui nō laborat nō māducet **Jeros** Sācti corruūt si negligētes fuerint

Octaua filia ē pompa & superfluitas q̄m & dit mulieribz & omnibus qui ī cantis & strib & aliis superfluis nimis & delectantur

Augustinus Superbia āgelū fecit diabolū **Bernardus** Superbiēti āgelo qui nec aliq dixit nec fecit ꝑ tm superbiā cogitauit ī pcipit & s

quis signaculum eius fuerat plenus sciencia & perfectus decore: Nunquid tibi puluis & cinis, qui extollis te cordis elacione: oris locucione habitu & operacione, & sic quadruplex est superbia hominis. s. cordis, oris, operis & habitus Dauid autem dixit: Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiã

Nona filia diaboli est luxuria Istã noluit nubere alicui soli, quia omne genus humanum per eam voluit fedare Unde Jeronimus Luxuria odibilis deo Inimica virtutibus Gregorius Cum luxuria mentem alicuius occupauerit bona cogitare non permittit Augustinus Plus placet deo latratus canum & mugitus boum q̃ oratio luxurianciũ

De antixpristo

Antixpristus ī magna Babilone & me
tropolitie generis Dan nascetur In ma-
tris Vtero replebitur diabolo . īcorpo
reis malicijs nutrietur . Vniuso orbi impera-
bit , totum genus humanū sibi q̄tuor mōis
subiugabit . Uno modo nobiles sibi diuicijs
attrahet q̄ sibi maxime affluēt quia omnis ab
scondita pcuma erit sibi manifesta Secun-
do modo sibi Vulgus subdet terrore quia maxi
ma seuicia in xpi cultores fuit Tercio mo-
do sapiencia & incredibili eloquencia cleros opti
nebit quia om̄es artes & omnem scripturā memo
riter sciet Quarto modo mundi contemptō
res Vt sunt monachi signis & pdigijs fallet.
Faciet enim stupenda signa & pdigia Vt vi-
deretur ignē descendere & adusatios coram se
consumere , & mortuos surgere & sibi testimoni
um dare ꝙ non suscitat mortuos frē Sed di
abolus eius malificio corpus alicuius mortui
dampnati intrabit & illud aportabit & pil-

lus loquetur ꝙsi viuꝰ viſitabitur Vt dicatur In omnibus ſignis & prodigijs mendacibus. hūc iuuenes ex toto orbe venientes ſummo voto ſuſcipient, & p predicationē Enoch & Helie ad chriſtianū religionē ibunt & oēs pene durū martirū ſubibunt Hic monarchiam p tres annos & dimidiū optinebit Deinde tentoriū ſuū ad expugnandum iuſtos in monte oliueti extendet In quo inuenietur ſubita morte mortuus: ſpiritu oris domini & iuſſu dei interfectus

Vt dicatur. papitabit dominus inclitū vniuerſi orbis in monte ſancto

Quindecim ſigna ante diem iudicij

Ezonimus in animalibꝫ libris Hebraycꝫ munit. xv. ſigna. xv. diebus ante diem iudicii & verum continui futuri ſint ſicut dies illi, ay impolati non exiſtit Prima die eriget ſe mare. xl. cubitus ſup altitudinem montium ſtans in loco ſuo

q̃si mutus. Secundo tantum descendet vt viri
videri possit: Tertio marine bestie appetes su
per mare dabunt rugitus vsq; ad cælum
Quarto mare arescet & aque: Quinto herbe
& arbores dabunt worem sanguineum

Sexto ruent edificia Septimo petre diminu
entur collidentur Octauo generalis fiet ter
motus Nono equabitur terra Decimo exi
bunt homines & cauernis & ibunt velud amen
tes & non poterũt loqui Vndecimo surgẽt os
sa mortuor & stabunt supra sepulchra Du
odecimo cadent stelle Tertiodecimo morietur
homines viuentes tunc vt cum mortuis resur
gant Quartodecimo arescet celum & terra.
scilicet superficies terre & aeris Quintodecimo
fiet cælum nouum & terra noua et resurgẽt oẽs

Unde Gregorius in Omelia illius
Euangelii. Erũt signa & prodigia ac

Quid terrores quos timemus nisi sequentis
ire Precones dicerem

Item Gregorius in Omelia illius
Euangelij Cum enim audiens prelia
& bella supra terram &ẽ

Vltima tribulacio multis tribulacionibꝫ precedit & p crebra mala q̄ p̄euiunt iudicantur mala p̄tua que subsequentur Et subdit multa debent mala p̄ferre vt malum talent sine fine nunciare

Nichil p̄t nocere homini nisi ꝑ peccatū

Nichil potest nocere homini nisi p peccatum Vnde solū caueat sibi ab hoste isto & non sunt timendi alii hostes nec diabolus nec homo malus nec infirmitas nec mors nec alia aduersitas potest nocere ei si a peccato cauit sibi / Ad hec ꝑtinent testimonia scripture q̄ sequntur nulla nocebit aduersitas si nulla dominetur iniquitas . Et qui custodit mandata non expietur quicq̄ mali / nichil enim erit ei malū nichil nociuū Ysaie . xiij . Dicite iusto quia bene Apls ad romanos Scimus quoniam diligentibꝫ deum omnia cooperantur in bonum

Notabene

Memento fratres q̄ Joseph in tempore an-
gustie sue custodiuit mandatum & factus est
dominus Egipti Abraham ī temptacione in
uentus est fidēlis & reputatū est illi ād iusti-
ciam Diabolus autē mala suggerendo & fal-
sa pollicendo animas ād se rapit / nec idēo ra
pit q̄si potencior deo sit / cum deus ita potens
sit vt omnia possit ubo / & ita iustus vt nec
minimum q̄ eciam si omnes sancti rogarent fa
ceret contra iusticiam Sed quia homo libero ar
bitrio datus voluntarie diuinis mādatis cō
temptis consentit diabolo / Idēo iustum est
vt homo tyrannidem eius experiatur quia ip
se diabolus bonus factus / ꝫ mala voluntā-
te sua corruens quasi dei seruus est ād vindic
tam maloꝝ

Nota bene

Nota ꝙ impossibile est hominē satisfacere de uno peccato mortali alio retento . sicut nec homini satisfaceret qui ꝑ alapā sibi data se ei prosterneret & aliā sibi daret . falsa penitencia est cum sprētis pluribꝫ de uno solo penitenciā agi: tuꝫ Aut cum sic agitur de uno ut non discedatur ab alio Augustinus Nam qui sic alia deplorat ut alia tamen adhuc committat : adhuc penitenciam agere aut ignorat aut dissimulat

Nota bene

Augustinus Quisqꝫ metu cuiusqꝫ potestatis veritatem occultat / irā dei sup eū puocat / Qui alterius erroꝝ consentit simili modo cum eo culpabilis iudicatur . ꝓi: q. iij.

Qui consentit . Multiplr autem consentit quis in errorē alteri9 ut ī hijs ūsibꝫ patet Nī9 Consentit qui nō rep̄mit vel consilium dat

Annuit hortatur iubet aut iuuat imitatur

Unde grauiter peccant qui peccata aliorū impedire possut & negligunt. ſ multomagis peccant qui alios imitant ad peccandum

Expliciat liber qui vocatur Speculū Xpiani

Sequitur expliciō oracionis dñi: mittē cū quodam bono notabili a septē capitalia vicia cū aliquibus ramis eorū.

Ja aliquos noūis contra dēum & Justiā manifeste delinq̄re & tam magnā Tiranni sunt ꝙ sup eos Justiā facere nō possitis / tūc ruinis ubis & dulabz dicatis eis ꝙ se corrigant / & si obedire noluerīt iudicio dei eos ruinās qui dām remuolā respiciet voluntatē De seruo diaboli dicit Crisō cū per Mathēū Si loquitur in dolo loquitur Si tacet male cogitat / Si bene facit ad vanā gloriam. si ira sciturinsanit. si pacienē agit tempꝰ expectat nocendi & opportunitatē consideratqñ noceat Si male agit nō erubescit. si bñ facit & nō ppter deum Augꝰ In malis promissis retinde fidem In turpi voto muta decretū: Crisō Dām inter sem & sem deus solꝰ cognoscit / cuius mēbra nos oēs sumꝰ Ipse autē scis nō ē oneſſū vt cognoscāt dām suā dominicē vt nō meliores superbiāt contra deteriores. nec tristentur contra meliores & ꝓbos so

luta caritate interna scatur discordia Crisos
sup illo euangelio. Notate arbitrari q̃ teneri
pacem mutuam i ecclia p̃ gaudiu. Est pax bona et
pax mala: Pax bona ē mē fidelis bonos & iu
stos Pax autē mala est inē infideles & iniquos
In pace bonoz fides & iustitia stant. Infeli
tas & iniustitia iacent. In pace ùo malox infi
delitas & iniustitia stāt. fides & iustitia iacent
Aug⁹ Lex inquit caritatis sup oīs li
bros est prosper. Caritas est vita virtutū Ip
sa ē moꝛs viciox Sicut fluit ecta a fonte ignis
sic pcant vitia a fonte caritatis Oīe bonū qđ
latet & quod patet. In diuinis condōnibz tanꝫ
qui caritatem perfectam tenet in moribus
Ecclīastici. xxx. Fiā sine consilio nichil
facias & post factu non pnitebis
Prouerbioꝝ. viij. Cum fatuis nō habe
bis consilium. non enim potunt diligere nisi
ea que eis placent Psalmus Beatus vir
qui non abiit i cōsilio impioꝝ. Pro consilia
rio ante omnia elegendus est deus To
bie tertio Omnia consilia tua in ipso per
maneant Amen

ater noster . s . beneficio creacionis . ꝑuilegio condicionis Ministerio pietatis ⁊ reparacione superne beatitudinis Qui es in celis ꝑ illuminantem gr̃am ꝑ gubernātem potenciā . ꝑ dirigentem mīam . ⁊ ꝑ imminentem gloriā Sanctificetur nomē tuum . s . a nobis ꝑ conu̇sacionē honestā In nobis ꝑ conscīam mundā Ex nobis ꝑ bonā famam Et sup nos ꝑ rep̄sentacionē angelicam Adueniat regnū tuū . s . celestis patria ꝑ reuelacionem . Sācta ecclesia ꝑ assumpcionem fidelis anima ꝑ iustificacionem Et sacra scꝑtura ꝑ Eruditionem Fiat uoluntas tua sicut in celo ⁊ in terra . s . cordis simplicitate / corpis castitate / oꝰonis u̇itate ⁊ opis sācte tate Panem nostrū cotidianū da nobis hodiè . s . panem humane necessitatis / panē doctrine ⁊ u̇itatis ⁊ panem hostie salutaris et panem eterne sacietatis Et dimitte nobis debita nr̄a sicut ⁊ nos dimittim9 debitoribꝫ nr̄is Noxamnenter ī corde non inꝑpātes om

nō rēdētes malū p malo ñ rēdētes a bñficio

Et ne nos ĩducas ĩ tēptacōem fraudulēcā q̄ decipit / violēcā q̄ funes fñgit Subitaneā q̄ cogitacōēs p̄uenit / & importunā q̄ non rēdit Sed libera nos a malo Mūdane adūsitatis . humane crudelitatis / diabolice calliditatis & sempiterne calamitatis Amen Jhesu

Mne peccatū opponitur alicui Virtuti Theologie . s. ℔ fidei ℔ spei ℔ caritati ℔ pluribꝫ simul Inquiratur ergo penitens in p̄mis circa fidem

Male sencies de fide q̄ tradicens sc̄ptur̄ sancte ℔ sce ecclesie catholice

peccat cō tra fidē

Ois excōicat9 ät vn9 maior excōicō / s / illa q̄ sepat a dō & ecc̄a Qui non viuificat fidem bonis operibus Vt dicat fidelem

Est aut̄ excōicacō ecc̄e Maior q̄ sepat a tōt̄ Minor q̄ sepat a sac̄mentis & ingressu ecclie Mayor q̄ sepat a q̄munione ecclie & fidelium

Peccat ĩ desperacione ppt̄ rigorem iusticie di . s. q̄ nichil debet remitti de pena debita p̄ctis Vel ppt̄ ĩpotenciā di / s / q̄ non possit

eos ꝙ tanta peccata remittere. Vel ppt̃ voluntatem dei. s. q nō sit ei causa salus pcōm. Hec tria quo ad deum

Peccat contra spem ppter impotentiā satisfaciendi. s. q ei in hac vita nō possit sufficere satisfactio / Vel ppt̃ īpotentiā cohercendi. s. q nō possit abstinere a peccatis: Vel propter diuturnam penitentiā. s. q vitius vite ānimo suffiarent ꝙ hec tria quo ad hominē

Peccat in psumptione propt̃ enormitatē delicti. s. q tantus peccator inter tā scōs non possit collocari ꝙ hoc quo ad peccatū. Vel propter mīam dei. s. q tanta sit eius mīa q nemīnē velit dampnare ꝙ hoc quo ad deum: Vel propt̃ voluntatē dei. s. q vult oīes saluare ꝙ potest ꝙ facit ꝙquid vult Seipsum psumens bonū esse / bene viue ꝙ bñ facie / se putās oīa opa indifferētia totū alinqns pdestīnacom vel fato. Et hoc quo ad hominem

Dcaritatē spectat primo dilectio dei Deinde pximi sicut tui ipsius. Tota mente racionabili quia pater Toto corde sensibili quia filio Tota aīa uegetabili quia spūs scūs

Tota mente . i . memoria sine obliuione ; Toto corde id ē intellectu sine errore Tota anima . i . voluntate sine contradictione . Cū honorando s / patrē ⁊ matrē . Spēm . s . te ipsum non alienando p substractionē alienorū qđ fit p furtū : Effectum Vt michil a te procedat qtra naturam legem diuinā vel vbitum Vsum qđ facit Fornicator vel Mechus Causā eius . s . conseruationē / s / Vt non concupiscas res eius quibz sustentatur Secundum spēm Vt nō occidas : Effectū Vt non impedias eius prosperationēm p cupiām inordinatā siue vyoris : aliam eius q̄m dilige ut tuā Vt nec te nec ipm̄ accipias p falsū testimoniū

Hec sunt decem p̄cepta Decalogi

Incipit Tabula de septem Capitalibz Vitiis : Et dicuntur ideo Capitalia Vicia quia capitalem Virtutem impugnant / cum Ramis ⁊ condicōbz eoz ⁊ ideo necessaria sunt p̄mitēti

Contra dilectionē dei peccat quis in Superbia q̄ p̄mo negat peccator obsequiū diuinū . Et in supbia q̄ quis erigit se contra deum

Contra seipsum peccat quis / sumendo su

pflue nutrimentum ꝛ hec eſt gula . vel inordi-
nate ſe euacuando ꝛ hec eſt Luxuria

Peccat quis contra pximum in Invidia.
. s . & hoīs ex triſtando ℓ malis gaudendo .
In Ira . s . illi iniuriando ī ſua natura
In Auaricia . s . ei iniuriando in rebꝫ ſuis
temporalibus

Sequuntur condicões ſuphie

Elacio q̄ quis nō vult pati ſupiorē
Arrogācia q̄ quis ſibi aſcribit qđ
nō hz ℓ ēē qđ nō ē aliam negat
Irreuēncia q̄ quis honorē debitum
Inſolencia q̄ quis aḡris & ſpectas
ſua facta ℓ dicta ſpeaficat . vt il
la Jeiuno bis in ſabbato

Supbia Indignacio q̄ omnē almi aufert cō
paſſionē condeſcenſū ꝛ humilitatē
Impacīa q̄ quis nō vult ſuſtinere
p ſua ſalute
Cōtencō q̄ quis auctī ꝛ ꝑpto ma
iora ex ꝓpōſito obuiat ℓ idignacōi
Cōtēptꝰ q̄ quis neglīgit ℓ omittit
vel reſſit id ad qđ de iure tenetur

Presumptio q̄ quis accēptat qđ alioꝝ
ē & ad qđ ē ipotēs & insufficiens
Inobediēcia q̄ quis ordīacōm dei e-
uacuat qui decreuit alios ꝑesse et
alios subesse
Ypocrisis q̄ quis dīcat qđ ē & ostēn
dit quod non est
Pertinacia q̄ propā culpā defendit
& i propō sensu habundare facit
Aūcitas q̄ est sermonū multitudo
& loquendi considēracio

Ira

Ingētitudo q̄ quis bona collata nō
recolit vel pro eis gracias debitas
non agit qđ tale facit Qui deo cre
dit se hēre bona sua a se a deo ꝫ pro
mitis suis : Vel qui credit se hēre
qđ nō habet homi vel qui credit se de
bere merito suo alijs ꝑferri
Appetitus cuiuslibet excellencie de
dominii vel magisterii & alicuius ex
ercitij . s. i diuiciis & ornātu & hūōi
Appetitus vane glorie & dictis vel
factis humanū fauorē q̄rere

Singularitas q̄ quis ceteris despectis se propo sensu Vlt regere tas
Curiositas ex q̄ nichil sequit vtilis
Temeratiū iudiciū quo quis & occultis aliox se intromittit
Similata ꝯfessio q̄m quis facit ne uilis habeatur & min9 a credatur

Materia supbie ex

Parte corpis
Parte anime
Parte fortune
Parte gracie

Supbia

Ex pte corpis Vt Sanitas fortitudo Agilitas Pulcritudo Nobilitas Liberalitas

Ex pte anim Recitudo Ingenii : viuacitas memorie : Naturalis dispositio ad Virtutes

Ex parte fortune : Diuicie Delicie Dignitas humana

Ex parte gracie

Sciencia Virtus

Incipiunt condiciones Inuidie

Dolor de alieno bono qđ ē nequicia
Gaudiū de alieno malo qđ ē valde fecēcia
Detractio q̄ quis absentē maliciose diffamat & lacerat . s . vel simpliciter de primo mala dicere .
Intencionē agēdis & dicentis pūctū
Bonum alterius diminuere
In qualibet melioris aliū deprimere
Detractionibz assentire & libenter audire . s . De infirmitate . De
Inuidia Pauptate . De ipsius inopportunitate . De psperitate malorū . De adūsitate malorū
Murmuracio q̄ ē obloquucio indebito modo facta contra deū & cū qui locuto dei est ; vel Susurriū . i . occultum murmur ; Susirare dicit occulte detrahere
Odium occultum adhuc in corde latens qđ rancorem nutrit
Amaritudo q̄ nauseā gignit qđ om̄e

bonum facit esse insipidum
Derisio q̄ non solū mala ꝫ ecia bene gesta insultat
Discordia q̄ est amicicie contraria & pacem cordiū turbans
Accusacio q̄ q̄rit occasionē malignandō i proximo
Inuidia
Deprauacio q̄ irrogat conuicia in manifesto sicut detractio i occulto
Malicia q̄ quis dāpnū occulte molitur ut dicit glō ad rōnos ꝓmo
Maligmitas q̄ ē mala voluntas contra aliū ꝙ amplius nō potest

Incipiunt condiciones Ire

Odiū qđ est Inuetteratus animi rā cor a Ira Inueterata
Discordia q̄ quis per iram deserit q̄m ꝓpius amor sibi colligauit
Ira
Rixa q̄ quis Iniuria ubiq; pādit:
Contumelia q̄ quis alicui minas aut factum Ingerit
Iniuria eā in habito ꝙ in facto

Impatiencia q̄ quis impetuosū am
mi motum non refrenat
Pertinacitas q̄ quis subitaneo motu
in turpia prupit & q̄n rectis dic ;
bus adūsatur ne ꝛetinor aut quic;
tus videatur
Furor qui auferꝛ Judicium rōnis
Clamor qui est confuse vocis Inor
dinata prolacio vel ꝓpter ira sceleris
Inuexcanda Jactancia
Blasphema q̄ est verboꝝ contra dñ
Superbia inordinata placio q̄ ꝗsistit spāliē
in tribꝫ . s . Male de deo sentire
Mala de deo pferre in ore
Diuina irreuēter tractare in ope
Obprobriū quo turpia alicui obiciuē
Cōminacō q̄ ē pene de si date pmissio
Pestifera ao q̄ quis de facili pauat
vel prouocat (vel distinctio
Sardalū qd̄ est lesio fame alicuius
Homicidiū qd̄ ē distructio uite hūane
Fewatas que est nimia scūitas in
bruta animalia

Luctus qui est cum quis exacerbat
aīo p post blandīs flebīz in se satis
Ira faciat
Inændiū est combustio tomus vel
alicuius rei cum dicta

Inapiunt condicōes Accidie

Remissio q quis languet t tetiora
tur cotidie in opando
Mollicies q noy vult aliqm pati
aspa nec aggdi ardua (relaxacio
Depacio q est mētis ad peccandū
Sompnolencia q corpus ꝛ aīam g
uiē pmit ꝛ vsū tollit sensuū
Accidia Negligencia q nō curat de faciēdis
ad que quis teneūr
Pusillanimitas q nullā habet fidu
ciam aggrediendi opus bonum
t timē mapit vel ī iepto resistit
Ociositas q nezat vtilia ꝛ honesta
operari tam ptinēt
Dilacio q quis defert ea q ad salu
Tarditas q quis pigre pcedit ī ope

Inpfectio siue inpfeuerancia q̄ quis ꝺ̄
p9 inceptū non inducit ad pfectm
Dissolucio q̄ quis inueniēs difficultatem in suo ope & se omino absq; gubernacione dimittit
Ignauia q̄ quis potius eligit in miseria pmanere q̄ laborare
Inuocio q̄ est acrdita spūalis
In diuino seruicio q̄ ē ẽsidia ẽ
Accidia Tristicia q̄ ē ẽsidia i his q̄ ptinēt ad
Tediū uite q̄ puenit ex displicencia seruicii diuini q̄ dicit segnicies
Exulcescencia q̄ quis non audet bñ agere occasione cui bono ꝛuocat
Irrisio qui bñ agentes irridet
Pigricia q̄ est ẽsidiū supflue quietis
Indiscretus est feruor qui in fine accidiam gnat tam ñ habet
Inanna q̄ quis suos ẽbitam eu

Hic incipiūt condiciones Auaricie

Usura q̄ est secū ꝺ̄ augustinū q̄ quis accepit
Rapina q̄ quis violent rem alienam occupat
Simonia q̄ est empcio & vendicio rei spūalis

Furtū qđ est alienacio rei alienē inuito dño
Sacrilegiū qđ est ablacio sacri & sacro t sacri
& non sacro vel & sacro non sacrū
Fraus q̄ est cum dolo & ē fallacia adquisicio/
Ambicio q̄ est iniusta bonorū vel dignitatum
cupiditas t alienacio cio
Periurium qđ est ūicatis fraudulenta abnega
Mendacium quod est falsē vocis significans cū
intencione fallendi
Falsum testimonium quod est & preceptis De
calogi
Violencia qua malicia seu iniuria in inferiorē
potenter exercetur
Malicia qua moribus receptoris Veritas post
ponitur & deponitur
Fallacia qua quis ꝓprium commodū inēdit
Cupiditas que est alicuius rei insaciabilis desi-
derium & inhonestum
Prodigalitas que est danda & non danda
Lusus alear causa cupiditatis / ad cuius resti
tucionē tenetur
Detencio rerum ecclesie
Sortilegium facere t ei credere

Incipiūt condiciones gule

Crapula q̄ est aborū superflua sūpcio
Ingluuies q̄ē diligēs satisfactio In
hiantis conuiuie q̄liaunq; & causa
Ebrietas q̄ ē potꝰ imodata sūpcio
Sēsꝰ eletudo q̄ ē cautē vīs obtusio
Lāgor qui ē via o tractu egre mētis
Obliuio q̄ē p̄teritoꝝ ī medō (Desidia
Mollicies que est ī veste & cubili et
Gula hꝰōi mma delectacio
Horam prandendi Vt Jonathas
Nimis delicata q̄rere ut filij Israel
Studiositas q̄ ē curiositas laute p̄
pandi ut filij Ely (ut esau
Auiditas. s. nimiꝰ ardoꝝ q̄ medēdi
Noua & iēsueta cā libidīs q̄rere
Nimis sumptuosa & p̄ciosa querere
noy curans & vtilitate

Sequūtur condicōes Luxurie

Incipiũt condiciones Luxurie

Voluptas q̃ est cum q̃dam lubrica suauitate ad illicita ficte mẽtis inclinacio

Inmũdicia · cum quis vigilando polluitur

Ignauia q̃ ẽ de virtutũ laudabili exercicio languida venusq; hominis dejectio

Petulancia q̃ est extra carnalium cogitacionũ capacione tocius corporis

Luxuria Peculialis hĩtudo · ỹ · iiii · nutibz caueãt mædebant

Lasciuia que est mẽtem corpus ex intẽpancia carnali pædẽs

Turpitudo que est de turpi ope glorificacio

Turpiloquiũ qd̃ est inhonesta locucio turpis opacionis

Blandicie q̃ sunt cum q̃da dulcedine verborũ delectacionum sensualis exterius exhibicio

Fornicatio que est commixtio solutꝰ cum soluta

Adulterium quod aliquando est simpliciter aliquando dupliciter . Vt patet

Incestus cum consanguineis vel affinibus

Raptus cum puella de domo patris violenter educitur

Luxuria

Stuprū qđ est virginū defloratio

Sacrilegiū qđ fit ordinatis hominibus aut benedictis puellis

Sodomiticum quod fit contra naturam

Paticum . Paticus dicitur qui huiusmodi peccatū patitur

Abusio que fit contra vsum debitum cum muliere vel cum alijs

Explicaunt septem capitalia viaa cū aliquibus ramis eoꝝ

Eus natura misericors est: paratus
semper de salvet eos sua clemencia:
quos non potest salvare sua Justicia. Et sicut
semilla Jgnis ad omnes arenas maris, sic
omnia peccata ad misericordiam Dei & pmptior
ad indulgenciam pstandum q̄ ipse peccator ad
venia petendum

Sequuntur monita beati Ysidori

Sequuntur monita de verbis bati ysi dori extracta ad instruendū hominē q̄liter nicia valeat euitare q̄ in omnis se debeat informare Et primo de ipsius consideracōe

Omo scito teipsum : scito quid sis Cur ortus sis . q̄re natus sis / In quē Vsū genitus sis / q̄re sis factus / q̄ q̄dicione sis editus / ad q̄m rē sis ī seculo p̄creatus / memento q̄dicōnis tue / esto p̄ fcūs es q̄lē te fecit & q̄lē te factor addidit / q̄lē te creator instituit

De p̄uis cogitacionibz

Or tuū cotidie discute / Cor tuū examina a cogitacione noxia custodia aīam tuam Mentē tuā turpis cogitacio subripiat / q̄n te tangit prauа cogitacio nō illi consencias ue appuerit scorpio q̄re illū Calca serpentis caput Calca prauе suggestionis inicia Culpam ibi emenda Vbi nascitur In ipso ītio cogitacionis resiste Vt euadēs cetera

De Castitate

VRa iā immūdicia polluaris Nulla li

bidine maculetis. luxuria in te vltra nō in valescat Castitas enim hominē deo iungit Castitas hominē ad pcahit Castitati regnū celi pmittitur Qui si adhuc carnis molestias sentis. si adhuc carnis stimulis tangeris Si adhuc libidinis suggestione pulsaris. si animū tuū fornicacois adhuc titillat memoria: si te adhuc caro impugnat: si adhuc luxuria tēptat. si adhuc libido innitat memoriā mortis tibi obice. diem exitus tui tibi ppone Finē vite tue ante oculos adhibe: ppone tibi futurū Judiciū. propone tibi futura tormenta. propone Infernoz ppetuos ignes. propone gehenne penas horribiles

De oratione

Ra cū lacrimis indesignanter Ora Jugiter Precare deū diebz & noctibz geme semp & plange / surge in nocte ad pam Sint orationes crime assidue. Hec est pma Virtus aduersus temptacionū incursus / Demonia cī oratione supātur Ommbz malis pualet oro

De ieiunio

Rnimonia corpz tuū castiga Jeiuniis

& abstinencia inseruite nō potes tempestates Vincere nisi ieiuniis eruditeris Scio enim libidō crescit ciborū / saturitas carnis luxuriā suscitat atq; Ieiunio luxuria superatur

De ptu

Ocula enim luxurie instrumenta sunt: Igne enim abiecto igni materia plus augetur flamma

De respectu

Culi tui ꝑma cella libidinis / Visio ꝑma concupiscencia mulieris: Mens enim ꝑ oculos capitur Substrahe Visum a Petulencia Retrahe oculos / noli eos dēfigas in spē carnis Nullā ad concupiscendū aspicias Tolle occasionē peccandi. Auser materiā delīquendi Si vis esse a fornicacione tutus / esto corpe & Visione discretus

De cōsortio mulierū

Corpe quippe se iūctus a peccati intencione discedes circa serpētē positus nō eris diu illesus aīa ignē consistens & si ferrū dissolvens / pximus periculo diu tutus nō eris / sepe

quod voluntas non potuit assiduitas superauit

De labore

Caro sitati enim credit ocio luxuria sub
rupit cuius libido vrit quem occiosū
inuenerit Cedet libido laboribus. cedet opere
cedet industrie & labori Quapper p̄ caue ociū
Non diligas ociū Non ducas vitā in occio fa
tiga corpus laboribus Exerce operis cuiuslibz
studiū / q̄ tibi opus vtile in quo anime ipli
cetur intencio

De lectione

Om ope vaca lector : vaca in meditacio
ne scripturarū : vaca in lege dei Habeto
eciam diuinis libris freq̄nciā Lectio enim do
cet quid caueas. lectio ostendit p̄ teneas / lec
tio ostendit quo tendas / lectione sensus intel
lectus augetur Multū p̄ficies cum legis si fa
cias tamē quod legis

De humilitate

Sto humilis Esto in humilitate funda
tus Esto olim vltimus & nouissimus
humilitate minimū te fac : nulli te p̄ponas /
nulli te superiorem reputes / non te arroges nō

te iectes / non te insolenter extollas Alas sa
pbie ne extendas Tanto enim eris ante deum
ꝓtiosior ꝙto fueris ante oculos tuos despectior /
porta ergo semp verecundiam i vultu & recor da
cione delicti ꝓpiti / pudore oculos tuos attollere
erubesce . incede adiecto vultu humiliato ore
depositu face i summo honore tibi summa hu
militas ꝙuis sis sublimis potestatis vite ad
fitudinē exime / non te extollat honor tanto
maior humilitate conspicuus ꝙto es magna
dignitate ꝓlatus

De constantia mentis

N infirmitatibz tuis nō contristeris In
languoribz tuis gras age deo : dolere
magis mente ꝙ carne studē si ꝓspitas arrise /
rit non extollaris Si adūsitas acciderit nō de
iciaris Habeto temperamentum i prosperis ha
beto pacienciā i aduersis Proba te in dolore
cognosce nō extollaris / equalis esto i oīb9
Mentē nec gaudio nec merore comites / ꝓpone
tibi nichil esse qd non accidere possit / omnia
enim meditata leuiora accidunt / Quodcunqz
ergo euenerit mente libera susti ne

De Paciencia in aduersis

Rompcior esto ad suscipiendū q̄ ad inferendā molestiā esto patiēs esto mitis esto mānsuetus esto modestus / serua pacīam / serua modestiā / serua mānsuetudinē / ꝓpara contra aspum verbū tolleratie clipeū / q̄uis quisq; irritet q̄uis exasperet q̄uis cōuicietur q̄uis criminetur q̄uis quicīū dicat q̄uis iniuriā faciat Tu sile / tu tace / tu dissimula / tu contēpne / tu non horreis Tu exercere silenciū / iniuriam non respondeas / tacendo potius vincas / discere a xpō modestiam xpm̄ acendē & nō volēs iniurias / p nobis nāq; passus reliquit exēplum palmis enim percussus / flagellis cesus sputis derisus . clauis confixus spīs coronatus crucifampnatus semp conticuit quicquid q̄ligitad uersum p tuo peccato ercde euenire consideratione ergo Justīe dolorē tempa : leuius portabis si p quibz īferūtur intendēris

De Pace

Cæmama . pacem dilige . pacem cum omnibz retine Oēs in mansuetudīe retine & caritatem amplectere / pbate amplius

amare ꝙ ipse ames odientes ad pacem ī Vi-
ta / habeto stabilitatē mentis / habeto animi be-
nignitatem Promptus esto in affectu / affa-
bilis in sermone / ḡto animo affare oēs / Vi-
ta lites Cauē contentiones Tolle occasionē li-
tis . ītem sperne . Viue semp in pace In nulla
causa contendas In nulla cā te certare studeas

De compassione

On leteris supinimicitui interitu ne fo-
te supra te veniant similia ne forte con-
uertat deus ab eo in te iram suā Qui autē gau
det inimici casu ato mādet in illū . Delectet te
dolor sup eū qui afflictus ē : In aliis meoribz
nō sis ductus . non sis ferrēs . nō sine tibi
dura ꝓcordia / sic enim suā miseriā tanꝙz tuā
miseriā luge

De imitatione bonorū

N oībz accōibz tuis in oī opetuo
In oī qūsacōe tua Imitare bonos Ē-
mulare scōs / habeto ante oculos exempla sane
torū Intēde ad bñ opādū / Virtutes scōrū in
tende ad bene viuendum documenta Justorū .

De contemptu laudis

Ontempne fauores / contempne laudē pl'anus fauoris / esse magis bonus q̄ ui ri studē . non exquiras si quis te extollat . aut si quis contempnat ne fauor te seducat ! nec Vituperacio frangat Si contempnis laudē facile ⁊ Vituperacionē uicies . nō ideo bonum te existimes si bonus p̄dicetur Jn aliena līgua tuā conscientiam interroga / discerne te tuo nō alieno iudicio neq; ex aliorū sermone / sed ex tua te mente mentur / nemo magis scire potest quis sis īsitu qui conscius tibi es : Quid enī p̄dest dum malus es si bonus p̄dicaris

De honesta conūlacione

Nappē Vita simulacionē / Vita fircīo nē : obscurior teste non similis sanctitatē Qualis haberi Vis talis ⁊ esto . p̄fessionē tuā ⁊ habitu ⁊ Jngressu demonstra Sit ī Jngssu tuo simplicitas Jn motu puritas Jn gestu ḡuitas Jn incessu honestas / Nichil fictum . Nichil lasciue nec petulencie / nichil solencie / Nichil etiam leuitatis in Jncessu tuo appareat.

non ꝑleas de te alijs spectaculi / non de alijs de te obtrectandi habeam

De bonorū consortio

Ita malos / fuge improbos / caue ne quos spezne ignauos a te Fuge tui mas hominum maxime eius etatis qui ad uicia ꝓni sunt bonis te comunge / bonorū consortiū appete bonoꝝ societatē requir Qui cum sapientibꝫ graditur sapiens erit Qui cū stultis stultus est Similis enim simili coniūgi solet

De custodia aurium

Cauē etiam aures tuas ne audiant malum / respue sermones impudicos fuge inhonesta verba / Vanus enim sermo aures polluit mentem & facile agitur qđ libenter auditur

De custodia oris

Nichil ex ore tuo quod impedire possit ꝓcedat Nichil qđ nō expedit sonus vocis etiā pat hoc pcedat ex labiis qđ aures non polluit audientis / Sermo vanus vane gestie est Judex Moses hoīs lingua pandit Et qualis sermo oñdit talis ē animus cū ꝓbatur : ex habundancia enim cordis os loquitur . Ab

ociosō sermone compesce lingua tua Sermo enim otiosus non erit absq; iudicio Quiocio sa verba non rapiunt ad noxia ato transit Sit sermo tuus irreprehensibilis / sit expectatiom ad vicinum vilis / stulte non qđ loqui libet sed quod oportet . Disce me quid loquaris quid tu tras & in loquendo & in tacendo pius esto / multum enim & libere quid dicas ne vocaw possis quid dicas / fuge casus lingue / lingua tua non te prodat Amicū habeto semp silinaū / tē pore congruo loquere / tempe congruo tace . nō dicas ꝑ⁹ audias Inēvogatio enim os tuum capiat

Contra uiaū detractionis

Cōfunde a lingua tua viaū detractiōis Alienā vitam non laceres De malo alieno os tuū non coinquinas . non detrahas peccanti sed cōsole qđ in alio detrahis qñ alium mordes tua peccata mordaxque Si vis detrahere tua te peccata vrorque non alterius peccata Dū felicia ꝓ pria cerne vicia / tua non aliena intende . nunq; detrahes si te ꝑspexeris detrahentes non audias / furantibꝫ audiēū non

ꝑbeas . pari vultu ꝓtrahentes ⁊ audientes te ꝯ
nent quod ad te non ꝑtinet Noli ꝙrere qđ inter
se loquuntur Hoies cognoscere nihꝫ ꝓficeres
Noli ꝙrere quid quisq; dicat vel sapiat vel fa-
ciat : enim curiositatē : omitte curā q̄ ad cām
tuam nō ꝑtinet / tanta cura corrige vita tua
ꝙto studio ꝑspias aliena

De mendacio

Mne genus mendacii fugiamꝰ nec
casu nec studio lōꝛris falsum Os enim
quod mentitur occidit animā . Refuge ergo
falsitatē : declina mendacium Caue falsū pun-
quere Esto in verbo veray / Neminem mentiendo
fallas / Neminē mentiendo in errorē inducas
Non aliud facias . non aliud dicas ⁊ aliud
non teneas

De juramento

Robibe etiam tibi Juramentū Tollei us
iurandi vsum Periculosum enim ē iu-
rare Assiduitas enim iurandi periurii consuetu-
dinem facit . Veritas Juramento non indiget .
fidelis sermo sacramenti vinculum habet

De voto reddendo

Ac bonum quod spospondisti . nō sis in verbis facilis & lope difficilis . multum deo vrus eris si nō reddēris qđ voueris . Displiceret deo qui vota sua non expleret Jnfideles computantur qui qđ vouēre non impleuerint & Verbū liquū neim ore tuo dicas Verbū malū nec silenao abscondi potest . Qđ intus agis vel dicis palam positū puta si homines tacerent iumenta lōqrentur Jta ergo peccatum velina q̄si celare non possis ibi peccas Vbi neseis deum esse nehil elatur . ante tū Diuinis enim Judiciis eris vus q̄uis humanis sis absconditus : cor inspiat qđ intus disponitur ipse omnipotens die eciam . qđ homo in se ignorat ipse nouit

De bona conscia

Emo eciam potest seipsum effugere et si te non tampnat publica fama : conscientia te propria Conscienaa : Nulla pena grauior Conscienaa . Vis autem nunq̄m esse tristis viue bene secum . Conscienaa tristicia tuit fustinet bona gaudiū semper habet

Conſciencia autē rei ſemper in pena eſt : mus animus nunq̄ ſecurus eſt nec plaga nec mors exibit ſi bene & pie viuere

℣ deo attribuenda ſunt omnia

Conſilium autem & opus tuum ſemper ad deū conuerte . In oī opere tuo dei auxilium poſce Omia diuine gē diuino dono aſcribe . Nichil meritis tuis attribuas . In virtute tua nichil p̄ſumas

Que uirtutes ſunt occultate

Is virtutes tuas augere p̄ces noli occulta virtutes tuas p elacionē . Fuge videri quod eſſe muſti quod magnifeſtando potes amittere tacendo cuſtodi

De conſtellione

Ja ſero cordis tui reuela / prauas cogitaciones illico manifeſta / peccatū enim p̄dictū ato curatur / cunctine autē tacendo ampliatur . ſilencio culpa creſcit : malum autem cauere poſſus q̄ emendare oportet / Melius eſt enim vt vites vicium q̄ emendes / ne forte cum mauratis ne reuocare poſſis

De premeditatione

Ante factum cogita diu ante opus p̃me
ditare diu. Quod vis agē diu proba
& sic age Cū diu cogitaueris tūc fac qđ placet:
ne In rebꝫ auctēdis bene agendi tarditas
remoueatur a te Tolle moras Incrastinū nichil
differas In bonis dilacio nocet In hijs q̃ ex
pedit differre impedit

De sapiencia

Nichil sapiencia melius / nichil pruden
cia dulcius / nichil scīa suauius / nich-
il stulticia pemis summū bonū est scire qđ caue-
as Sūma miseria ē nescire quo tendas Dilige
igitur sapiam & manifestabitur tibi Ace. & ad
illā & approp̃nquabit tibi & ad te / assiduus esto
illi & instruet te

De doctrina

Esce quod nescis ne doctor inutilis ri
earis . bonū qđ audiens dic Bonū qđ
didiscēris doce / doctrina ꝯto amplius data fue
rit tanto magis habūdat ubū tamē pdāt opa
qđ ore promittis / ope adimple / q̃ ubis doces ex
emplo ostende Si doces & facis tunc gloriosus ha

keas / in doctrina ipsa te ab humana laude et
pta Sic instrue alios Vt te custodias / sic do-
ce Vt humilitatis gaiã nõ amittas Caue ne dũ
alios docendo ipse laudis appetitu demergaris:
Cũ autẽ doces noli obscuritate ũbos Vti / Ita
dic Vt intelligaris / Inspicienda enim est varie
tas psonarũ et q et quo erudias exacta cõmu-
nia omibz secreta pfectioribz loqre Aperta
cunctis opta pauca / anũcia nõ erubescas loqui
qd nosci dessendere / qd desse scis sentis qre ab
alijs / colligẽde enim obtenta clarescunt / confe-
rendo enim difficilia apiuntur

De curiositate

Vlla autem sit curiositas sive latencia
Sive non capiat qd sive non licet In
disputacione tolle certamen / tolle pinenaam
Vincendi defensionem / cede alio veritati / non
contradicas iusticie / non contendas euacuare
qd iustum est vel rectũ Melior est nouissimus
sermo. ꝙ primus

De obediencia

Eneare Vnusquisq; p suo merito sancti
tatis secundũ dignitatẽ ordẽ Vnicuiq;

honorem si te estimes eqlem / seniorib⁹ pia obe-
diencia famulare imperijs eor⁹ auctoritati ac de
obsequr voluntati Obedi q̃etis i bonis ꝑptis
Ita autem obtempa te homini Vt voluntatem
dei non offendas / imputans quoq⁹ tibi cuncta
humiliter expl̃e Esto obediens diuine dispen-
sacioni / voluntati eius contrariũ non audeas
Omia non turbulato ꝫ transquillo corde dispo
ne Caue autem honores quos sine culpa tene-
re non potes Sublimicas honorũ magnitudo
sarũ est in maiori gradu est sine dubio ma-
ior pena subditis teneri

De Prelatione

a Magis ꝙ timeri studę / subiecti te plus
reuereantur ꝙ timeant plus tibi offi-
cio dilectionis ꝙ qdcioinis necessitate ꝺ seruia-
ant . Talem te redę subditis vt magis ame
ris ꝙ timearis Sũma boitate subditos rege .
Non sis terribilis in subditis / sic eis domina
re vt tibi delectentur seruire / & i disciplina &
i modestia modum serua / nec nimium nec pa
rũ indulgeas nec modicum nec satis Ignos-

cas. Tene modū in omni ope tuo: In oīi te
ne temperamentum ne minus ne nimiū aliꝫ
ne vltra qꝫ oporteat ne īfra, etiam in bonis
immoderatum non facet bona autem immode-
ta ꝫ sui noxia efficiūtur Temperate ꝙcta pru
dentis est ne de bono faciat malum Prospice
ꝫ quid cui sit aptum tempori vbi quando q̄
liter ꝫ diu facere jubeas causas rerū & tempo
rū regulas inspice singulorū operū. Discretio
nem agnosce: Cum bene distinxeris opus tuū
optime Justus eris Quod tibi vis fieri fac al
teri. Talis esto aliis, quales optes esse ēca
te alios Testimonio tuo nulli noceas ne īferas
aliis mala ne patiaris similia In te serua mo
destiam In aliis eam conserua Justiciam.
Nullum etenim hominem contra Veritatem
defendere studeas. Dum enim Judicas, an
pauper an diues iudicandus sit, tantummo
do causam prospice & non personā quem iudi
cas. In omnibus veritatem custodi. In iu
dicio enim sine misericordia nunq̄m sedeas:
Tene īsuper Rigorem ī discussione iusticie,
misericordiā autem ī diffinicione ſñie; Ita

clemens esto in alijs delictis siue & in tuis sic alios iudica De ipse iudicari cupis Dum enim indulges in alieno delicto & tibi misereris Lex cua te confringit Judiciū quod alijs imponis ipse portabis In q̄ enim mensura mensus fueris remecietur tibi & adicietur / nullū iudices suspectionis arbitrio ante proba & sic iudica In ambiguis de Judicio reserua quod nosti tuo quod neseris diuino q̄mitte Judicio

De contemptu mundi

Si uis esse quietus nichil seculi appetas semper requiem mentis habebis / si a te mundi curas abiecaris Abice a te quidquid impedire bonum propositum potest Esto mundus tibi & mundus tibi . Mundi gloriam tanq̄ mortuus non aspicias / tanq̄ mortuus ab affectu vite istius te separa sicut sepultus . Non habeas curam de seculo tanq̄ diffinitus ab omni terreno te purga negocio / contemne viuens que post mortem habere nō potes

De elemosina

Quod habes habeto ad misericordiam quid quid tribuis cum affectu tribue prebe

miam sine munere. ꝑbe Elimosinā sine tedio
Maior sit benuolencia ꝙ qđ datur: tale erit tē
pus tuū ꝙlis erit intencio tua. Quod affectu
bono dispensatur hoc accipit deus Qui autem
cū tedio dat mercedem perdet. Nō est miser
cordia Vbi non est benuolencia. nichil facias
ꝓpter laudem. nichil ꝓpter temporalem opini
onem ꝫ propē Vitā eternā Ad quam nos pr
ducat deus Amen Explicitū momtacē
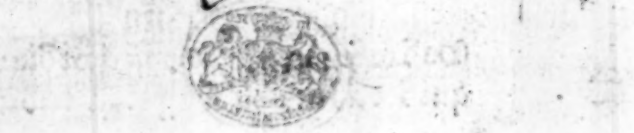
Iste Libellus impssus est i opulentissima Ci
uitate Londoniaꝝ p me Willelmū de Machli
nia ad instanciam necnon expensas Henrici
Vrankenbergh mercatoris